

Łukasz Trzeciak

**Antroponimia Kresów Południowo-
-Wschodnich w XVII i XVIII wieku
– na przykładzie rzymskokatolickiej
parafii w Żółkwi**

Tom 1

Poznań 2016

RECENZENT

prof. dr hab. Edward Breza

KOMITET REDAKCYJNY

*dr hab. Bogdan Hojdis, prof. UAM dr hab. Izabela Lis-Wielgosz,
prof. dr hab. Elżbieta Nowicka (przewodnicząca), dr hab. Marek Osiewicz*

ADIUSTACJA:

Zespół

PRZYGOTOWANIE EDYCJI CYFROWEJ:

*Roch Burandt, Paweł Kaczmarczyk,
Mateusz Prętki*

© Copyright by Wydawnictwo „Poznańskie Studia Polonistyczne”, Poznań 2016

WYDANIE PIERWSZE CYFROWE

ISBN 978-83-65666-27-7

Spis treści

Wykaz użytych skrótów i znaków	5
Wstęp	11
1. Przedmiot i problematyka pracy	11
2. Cele i zakres pracy	11
3. Uwagi metodologiczne	12
3.1. Metody pracy	12
3.2. Pojęcia etymologii i motywacji w onomastyce	12
3.3. „Imię” i „nazwisko” w badaniach antroponimicznych	14
3.4. Zasady redakcyjne słownika nazwisk i słownika imion oraz cytowania materiału	15
4. Charakterystyka ksiąg chrztów	18
4.1. Typ źródła – zakres i sposób wykorzystania	18
4.2. Uwagi o pisowni wykorzystanego dokumentu	23
1. Stan badań nad historyczną antroponimią Kresów Południowo-Wschodnich i pogranicza polsko-ukraińskiego – przegląd literatury przedmiotu	25
2. Konteksty	30
2.1. Żółkiew i okolice – dzieje regionu	30
2.2. Antroponimia Żółkwi i okolic a kontekst historyczno-kulturowy i społeczno-gospodarczy	36
3. Uwagi o cechach językowych antroponimów i polszczyźnie południowo-kresowej	39
4. Sposoby identyfikacji osób w rzymskokatolickich księgach chrztów parafii w Żółkwi	43
4.1. Wprowadzenie	43
4.2. Oznaczenia identyfikujące mężczyzn	44
4.3. Oznaczenia identyfikujące kobiety	44
4.4. Formy pluralne	46
4.5. Wskaźniki stabilizacji nazwisk – zestawienie przykładów	47
4.6. Podsumowanie	47
5. System imienniczy mieszkańców parafii Żółkiew w XVII i XVIII wieku	49
5.1. Wprowadzenie	49
5.2. Kulturowo-religijne uwarunkowania nadawania imion w parafii Żółkiew	50

5.3. Frekwencja i popularność imion chrzestnych	52
5.4. Wieloimiennosc	63
5.5. Podsumowanie i wnioski	64
6. Słownik imion żółkiewskich	67
6.1. Imiona męskie	67
6.2. Imiona żeńskie	75
Wykaz wykorzystanej literatury	82
Wykaz tabel	100

Wykaz użytych skrótów i znaków

Skróty tytułów i/lub nazwisk autorów (opracowań i słowników)

- AntrKres E. Wolnicz-Pawłowska, W. Szulowska, *Antroponimia polska na Kresach południowo-wschodnich XV-XIX wiek*, Warszawa 1998.
- AntrP *Antroponimia Polski od XVI do końca XVIII wieku*, pod red. A. Cieślukowej przy współpracy K. Skowronek, t. I-V: A-U, Kraków 2007--2015.
- AntrWol I. Mytnik, *Antroponimia Wołyń w XVI-XVIII wieku*, Warszawa 2010.
- Bard Ch. W. Bardsley, *A dictionary of English and Welsh surnames with special American instances*, London–New York 1901.
- BibLN A. Tronina, P. Walewski, *Biblijne nazwy osobowe i topograficzne. Słownik etymologiczny*, Częstochowa 2009.
- Bir M. V. Biryła, *Belaruskâ antrapanimiâ*, 1-3, Minsk 1966-1982.
- Brech J. K. Brechenmacher, *Etymologisches Wörterbuch der Deutschen Familiennamen*, Limburg 1957.
- Caff E. Caffarelli, *I cognomi d'Italia. Dizionario storico ed etimologico*, Torino 2008.
- Const N. A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, București 1963.
- Dac L. Dacewicz, *Antroponimia Żydów Podlasia w XVI-XVIII wieku*, Białystok 2008.
- Dal V. Dal', *Tolkovyyj slovar' živago velikoruskago âzyka*, t. I-IV, Sankt-Peterburg–Moskva 1880-1882.
- DFr A. Dauzat, *Dictionnaire étymologique des noms de famille et prénoms de France*, Paris 1951.
- DWB *Deutsches Wörterbuch*, red. J., W. Grimm, 1-16 (1-33), Leipzig 1854-1971.
- EngR P. H. Reaney, *A dictionary of English surnames*, London–New York 1991.
- Fel E. De Felice, *Dizionario dei cognomi italiani*, Milano 1978.
- FelIt E. De Felice, *Dizionario dei cognomi italiani. Origine, etimologia, storia, diffusione e frequenza di oltre 14000 cognomi*, Milano 1987.
- Gott M. Gottschald, *Deutsche Namenkunde. Unsere Familiennamen nach ihrer Entstehung und Bedeutung*, Berlin 1971.
- HA H. Acharrean, *Hayots' andžnanunneri barraran*, I-V, Yerevan 1942-1962.
- HOrM J. Hanusz, *O nazwiskach Ormian polskich*, [w:] „Muzeum” 1886, z. 10, s. 565-573.
- Hrin B. Grinčenko, *Slovar' ukraińs'koï movi*, t. I-IV, Kiïv 1907-1909.
- IL L. Skripnik, M. Dzâtktivs'ka, *Vlasni imena lüdej*, Kiïv 2005.
- ItF M. Francipane, *Dizionario ragionato dei cognomi italiani. 5.000 voci – 21.000 varianti – 2.100 cognomi stranieri comparati. Etimologie, fonti storiche, curiosità antropiche*, Milano 2006.

- IŻP *Imiona przez Żydów polskich używane*, red. L. Kośka, Kraków 2002.
- KMag M. Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára. XIV-XVII. század*, Budapest 1993.
- Kn G. Cnapius, *Thesaurus Polono Latino Graecus, seu Promptuarium linguae Latinae et Graecae in tres Tomos divisum, Polonorum, Roxolanorum, Sclauonum, Boemorum usui accommodatum. Quod tamen Indicis Latinopolonici adiecti beneficio aliis etiam nationibus usui magno esse poterit; tum ad verba et phrasas Latinas obscuriores, quae hic explicantur, intelligendas, tum ad verborum simplicium et coniunctorum Graecorum et Latinorum copiam facillime comparandam, eorumque delectum, tum denique ad variam eruditionem, quae passim inspergitur colligendam. Quid in eo praestitum sit, in Proaemio leges. Hic illud affirmare licet: In hoc Opus congesta esse, quaecunque ad Latinarum & Graecarum simplicium vocum nomenclaturam, & ad coniunctorum phrasim pertinentia, continent Thesauri Graeci & Latini, item Calepini, Nizolii, Lexica, Dictionaria, Nomenclatores, libri denique Synonymorum, Copiae verborum, ac Phrasium, Graeci & Latini. Additae praeterea prope mille voces Latinae, quibus Thesauri & Calepini carent, & totidem fere, quae in eisdem vitiosae sunt, correctae. Deprompta haec ex bonis Scriptoribus, eorumque exemplis, ubi erat opus illustrata: additis etiam interpretationibus obscuriorum locorum, & multimoda eruditione ex Philologorum & Criticorum libris. Opera Gregorii Cnapii e Societate Iesu. Est vero haec Editio secunda Operis humus, ab Auctore recogniti et cum mendis, quae Plurami priori editio ni irrepserant sublatis, correcti ac purgati; tum vocibus nouis mille amplius, itemque locutionibus quamplurimis prope quarta parte aucti. Accessit Index Latinus in priori editione promissus, plenissimus et huic posteriori editione accommodatus, quem alteram operis partem Latinopolonicam iure voces. Tertia pars Adagia continebit; Tomus secundus Latinopolonicus, Simul idem Index verborum primi Tomi, ab Auctore confectus & secundae editioni correctae ac multum auctae, accommodates [...], t. I-II, Cracovia 1643-1644.*
- Lar L. Larchey, *Dictionnaire des noms, contenant la recherche étymologique des formes ancienne de 20,200 noms relevés sur les Annaires de Paris*, Paris 1880.
- LDC C. Du Fresne Du Cange, *Glossarium mediae et infimae latinitatis*, I-X, Niort 1883-1887.
- LGaf F. Gaffiot, *Dictionnaire illustré latin-français*, Paris 1934.
- LPŽ V. Maciejauskienė, M. Razmukaitė, A. Vanagas, *Lietuvių pavardžių žodynas*, [I-II], Vilnius 1985-1989.
- LS P. Stotz, *Handbuch zur lateinischen Sprache des Mittelalters*, 1-5. München 1996-2004.
- Mih V. Mihajlović, *Srpski prezimenik*, Novi Sad 2002.
- NAP *Odapelatywne nazwy osobowe*, opr. A. Cieślíkowa przy współudziale J. Szymowej i K. Rymuta, SEMot 1, Kraków 2000.
- NCh *Nazwy osobowe pochodzenia chrześcijańskiego*, opr. M. Malec, SEMot 2, Kraków 1995.
- NEtn *Nazwy osobowe pochodzące od etników*, opr. E. Supranowicz, SEMot 4, Kraków 1997.
- NG *Nazwy osobowe pochodzenia niemieckiego*, opr. Z. Klimek, SEMot 5, Kraków 1997.
- NHer *Nazwy heraldyczne*, opr. M. Bobowska-Kowalska, SEMot 6, Kraków 1995.
- NJud *Nazwy osobowe Żydów. Próba objaśnienia*, opr. M. Sitarz, [w:] SEMot 7, Kraków 2002, s. 1-18.

- NLat *Łacińskie odapelatywne nazwy osobowe. Próba objaśnienia*, opr. J. Szymowa, [w:] SEMot 7, Kraków 2002, s. 43-83.
- NLit *Nazwy osobowe „litewskie”*. *Próba objaśnienia*, opr. W. Smoczyński, [w:] SEMot 7, Kraków 2002, s. 19-30.
- NOdm *Odmiejscowe nazwy osobowe*, opr. Z. Kaleta przy współudziale E. Supranowicz i J. Szymowej, SEMot 3, Kraków 1997.
- Norm *Nazwy osobowe Ormian. Próba objaśnienia*, opr. A. Pisowicz, [w:] SEMot 7, Kraków 2002, s. 31-41.
- NP E. Breza, *Nazwiska Pomorzan. Pochodzenie i zmiany*, t. I-III, Gdańsk 2002-2004.
- PHrv *Leksik prezimena Socijalističke Republike Hrvatske*, red. V. Putanec, P. Šimunović, Zagreb 1976.
- PrL Ā. Farion, *Ukraĭn's'ki prĭzviševĭ nazvi Prikarpat's'koĭ L'vivšini naprikĭncĭ XVIII – poĭatku XIX stolittĭ (z etimologiĭnim slovníkom)*, L'viv 2001.
- PZ P. Ćuĉka, *Prĭzviša zakarpats'kih ukraĭncĭv. Īstoriko-etimologiĭĉnij slovník*, L'viv 2005.
- R K. Rymut, *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*, t. I-II, Kraków 1999-2001.
- SEMot *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, pod red. A. Cieślĭkowej, M. Malec i K. Rymuta, cz. 1: *Odapelatywne nazwy osobowe*, opr. A. Cieślĭkowa przy współudziale J. Szymowej i K. Rymuta, Kraków 2000, cz. 2: *Nazwy osobowe pochodzenia chrześcĭjanskĭego*, opr. M. Malec, Kraków 1995, cz. 3: *Odmiejscowe nazwy osobowe*, opr. Z. Kaleta przy współudziale E. Supranowicz i J. Szymowej, Kraków 1997, cz. 4: *Nazwy osobowe pochodzĭce od etników*, opr. E. Supranowicz, Kraków 1997, cz. 5: *Nazwy osobowe pochodzenia niemieckiego*, opr. Z. Klimek, Kraków 1997, cz. 6: *Nazwy heraldyczne*, opr. M. Bobowska-Kowalska, Kraków 1995, cz. 7: *Suplement. Rozwiĭzanie licznych zagadek staropolskiej antroponimii*, pod red. A. Cieślĭkowej, Kraków 2002.
- SG *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, W. Walewskiego, t. I-XV, Warszawa 1880-1902.
- SGPK J. Karłowicz, *Słownik gwar polskich*, t. I-VI, Kraków 1900-1911.
- SIW K. Rymut, *Słownik imion współcześnie w Polsce używanych*, Kraków 1995.
- SL S. B. Linde, *Słownik języka polskiego*, t. I-VI, Warszawa 1807-1814.
- SĪJ A. Jougan, *Słownik kościelny łacińsko-polski*, Miejsce Piastowe 1948.
- SĪP *Słownik łacińsko-polski*, pod red. M. Plezi, t. I-V, Warszawa 1959-1979.
- SĪŚ *Słownik łaciny średniowiecznej w Polsce*, pod red. pod red. M. Plezi, K. Weysenhoff-Brożkowej, M. Rzepieli, t. I-VIII: A-Sublimatio, Wrocław 1953-1991, Kraków 1992-2014.
- SMĀ *Seznam míst v království Āeském*, Praha 1878.
- SNW K. Rymut, *Słownik nazwisk współcześnie w Polsce używanych*, t. I-X, Kraków 1992-1994.
- SrpEt *Etimološki reĉnik srpskog jezika*, red. A. Loma, 1-3: A-Bj, Beograd 2003-2008.
- SSNO *Słownik staropolskich nazw osobowych*, red. W. Taszycki, M. Malec, Wrocław 1965-1987.
- Sstp *Słownik staropolski*, pod red. S. Urbańczyka, t. I-XI, Warszawa 1953-1955, Wrocław 1956-1987, Kraków 1988-2002.
- SurHH P. Hanks, F. Hodges, *A dictionary of surnames*, Oxford–New York 1990.

- SW *Słownik języka polskiego*, pod red. J. Karłowicza, A. Kryńskiego, W. Niedźwiedzkiego, t. I-VIII, Warszawa 1900-1927.
- Swil *Słownik języka polskiego*, pod red. A. Zdanowicza, t. I-II, Wilno 1861.
- SXVI *Słownik polszczyzny XVI wieku*, pod red. M. R. Mayenowej, F. Pełłowskiego, K. Mrowcewicz, t. I-XXXVI: A-Roztyrność, Wrocław 1966-1994, Warszawa 1995-2012.
- SzÖrm K. Szongott, *A hazai örmények vezető- és keresztnevei*, Szamosújvár 1884.
- TS M. Kozłowska, *Słownik turecko-polski = Türkçe-Lehçe sözlük*, Warszawa 2009.

Pozostałe skróty

afr.	– afrykański	orm.	– ormiański
ang.	– angielski	pers.	– perski
akad.	– akadyjski	pol.	– polski
ap.	– apelatyw	por.	– porównaj
arab.	– arabski	prow.	– prowansalski
aram.	– aramejski	ps.	– prasłowiański
babil.	– babiloński	rom.	– romański
bibl.	– biblijny	ros.	– rosyjski
blr.	– białoruski	rum.	– rumuński
celt.	– celtycki	scs.	– staro-cerkiewno-słowiański
chorw.	– chorwacki		
czes.	– czeski	serb.	– serbski
dniem.	– dolnoniemiecki	slc.	– słowacki
etr.	– etruski	słow.	– słowiański
fen.	– fenicki	stang.	– staroangielski
fr.	– francuski	stdniem.	– staro-dolno-niemiecki
germ.	– germański	stisl.	– staroislandzki
gniem.	– górnoniemiecki	stnord.	– staronordycki
gr.	– grecki	stp.	– staropolski
hebr.	– hebrajski	stsas.	– starsaski
hipokor.	– hipokorystyk	stszwedz.	– starszwedzki
im.	– imię	stwniem.	– staro-wysoko-niemiecki
im. zł.	– imię złożone	ki	
irl.	– irlandzki	suf.	– sufiks
jid.	– jidysz	sumer.	– sumeryjski
kanan.	– kananejski	szkoc.	– szkocki
lit.	– litewski	szwedz.	– szwedzki
łac.	– łaciński	śrdniem.	– średnio-dolno-niemiecki
n.	– nazwa	ki	
n. m.	– nazwa miejscowa	śrwniem.	– średnio-wysoko-niemiecki
n. os.	– nazwa osobowa	miecki	
n. etn.	– nazwa etniczna	tur.	– turecki
n. ter.	– nazwa terenowa	ukr.	– ukraiński
nczyt.	– nieczytelny	węg.	– węgierski
niem.	– niemiecki	wł.	– włoski
nnot.	– nie notuje	wniem.	– wysokoniemiecki

wśl.	– wschodniosłowiański	zob.	– zobacz
zgerm.	– zgermanizowany	zlat.	– zlatynizowany
zniem.	– zniemczony	żyd.	– żydowski

Znaki

:	– pochodzący od
<	– znak relacji pochodności
*	– nazwa rekonstruowana
//	– warianty homonimiczne, fonetyczne lub morfologiczne
‘ ,	– znaczenie wyrazu
[]	– rozwiązanie abrewiacji i skrótów paleograficznych
()	– różnorodne możliwości odczytania (interpretacji)
(...)	– znak opuszczenia

Wstęp

1. Przedmiot i problematyka pracy

Przedmiotem niniejszej pracy są historyczne nazwy osobowe mieszkańców rzymskokatolickiej parafii w Żółkwi. Analizowany materiał pochodzi z ekscerpcji jednorodnego źródła rękopiśmiennego z XVII i XVIII wieku, siedmiu ksiąg metrykalnych chrztów dla całej parafii Żółkiew należącej do dekanatu Żółkiew w archidiecezji lwowskiej (lata 1604-1787), udostępnianych przez Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie:

- sygnatura: 1574 (mikrofilm: 75373) – wpisy z lat 1604-1632,
- sygnatura: 1575 (mikrofilm: 75374) – wpisy z lat 1632-1674,
- sygnatura: 1576 (mikrofilm: 75375) – wpisy z lat 1675-1693,
- sygnatura: 1577 (mikrofilm: 75376) – wpisy z lat 1694-1725,
- sygnatura: 1578 (mikrofilm: 75377) – wpisy z lat 1725-1761,
- sygnatura: 1579 (mikrofilm: 75378) – wpisy z lat 1761-1777,
- sygnatura: 1580 (mikrofilm: 75379) – wpisy z lat 1776-1787.

Praca ma charakter monografii i należy do nurtu regionalnych badań antropimicznych o charakterze historycznym oraz językoznawstwa onomastycznego. Materiał onimiczny – historyczne nazwy osobowe mieszkańców Żółkwi i okolic – nie był dotychczas przedmiotem badań onomastycznych. Podejmowana w monografii tematyka nie doczekała się na gruncie onomastyki – zarówno polskiej jak i ukraińskiej – szczegółowego opracowania.

Wyekscerpowane nazwy osobowe wzbogacają wiedzę na temat procesu stabilizacji nazwisk w dobie średniopolskiej. Podejmując tematykę kształtowania się systemu antropimicznego na Kresach Południowo-Wschodnich, na pograniczu polsko-ukraińskim. Badam onimy – zarówno o genezie polskiej, jak i obcej – oraz inne formy identyfikacji. Kresy Południowo-Wschodnie to nie tylko polsko-ukraińskie pogranicze, tereny te przyciągały różnorodny element etniczny, między innymi Niemców, Żydów, Ormian, Węgrów, Wołochów (Rumunów), Litwinów, Słowian wschodnich i południowych, Czechów czy nawet Francuzów, Włochów, Szkotów, Anglików, Irlandczyków, Greków, Tatarów i Turków, co znajduje odzwierciedlenie w antropimach. Badania nazewnictwa osobowego uzupełnia kontekst historyczno-kulturowy i społeczno-gospodarczy.

2. Cele i zakres pracy

Cele monografii:

- ekscerpcja antropimów ze źródła historycznego – zgromadzenie nazw osobowych poświadczonych na przestrzeni dwóch wieków na terenie Żółkwi i okolicznych wsi, które w tym czasie należały do parafii żółkiewskiej;

- przeprowadzenie analizy onomastycznej i językowej antroponimów żółkiewskich w XVII i XVIII wieku;
- opracowanie etymologiczno-motywacyjnego słownika nazwisk mieszkańców parafii Żółkiew;
- przedstawienie procesu kształtowania się i stabilizacji nazwisk mieszkańców Żółkwi i okolic; ukazanie najważniejszych tendencji w procesie kształtowania się systemu antroponimicznego;
- wskazanie repertuarów imienniczych na terenie parafii w Żółkwi;
- zbadanie motywacji nadawania imion chrześcijańskich;
- omówienie sposobów identyfikacji mieszkańców parafii żółkiewskiej jako przykładu antroponimii terenu pogranicznego;
- potwierdzenie przynależności kulturowej i językowej mikroregionu żółkiewskiego do polskich Kresów Wschodnich;
- dopełnienie stanu wiedzy na temat historycznej Żółkwi;
- poszerzenie wiedzy na temat historycznego systemu nazewnictwa polskich obszarów językowych; wpisanie się w nurt badań nad historycznym antroponomastykiem Polski; uzupełnienie znanego dotychczas zasobu nazw osobowych.

Wybór okresu badawczego został zdeterminowany przez możliwości ekscerpcyjne. Poświadczenia wypisywałem z siedmiu ksiąg metrykalnych chrztów parafii Żółkiew – znajdujących się obecnie w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie – w których to pierwsze wpisy zamieszczono w 1604 roku, zaś ostatnie zachowane kończą się na roku 1787. Materiał badawczy stanowią wpisy z lat: 1604-1625, 1650-1675, 1700-1725 oraz 1750-1787.

3. Uwagi metodologiczne

3.1. Metody pracy

Koncepcja pracy czerpie z ustaleń metodologicznych antroponomastyki. Podejmowane próby opracowania metodologii badań nazw osobowych przyczyniły się do powstania rozmaitych klasyfikacji lingwistycznych oraz typologii antroponimów. Specyfika i charakter materiału onimicznego powodują, iż nie opracowano jednolitego wzorca opisu oraz analizy onomastycznej. Zagadnienia językoznawcze dopełniają m.in. ujęcia historyczno-kulturowe i społeczno-gospodarcze oraz socjolingwistyczne. W pracy uwzględniłem wybrane narzędzia metodologiczne dyscyplin wykorzystywanych w powyższych poza-językowych kontekstach: w przypadku nazwisk przyjmuję ujęcie socjolingwistyczne, zaś w przypadku imion – kulturowe. Poszczególne problemy badawcze wymagają zastosowania tychże metod, wielorakiego ujęcia materiału i różnorodnych ujęć interpretacyjnych. Przedstawiam je, przywołując literaturę przedmiotu¹.

Zgodnie z założeniami pracy ze źródła historycznego wyekscerpowałem wszelkie określenia identyfikacyjne – zarówno o genezie polskiej, jak i obcej – tj. imiona i nazwiska, nazwy wykonywanych zawodów i pełnionych funkcji oraz noszonych tytułów i godności, adnotacje na temat pochodzenia społecznego, a także znajdujące się bezpośrednio po zestawieniu antroponimicznym inne określenia deskrypcyjne oraz pozostałe nazwy własne (głównie nazwy miejscowe).

¹ Por. *Wykaz wykorzystanej literatury*.

Jako podstawową przyjmuję metodę strukturalno-semantyczną²; proponuję następującą klasyfikację (proto)nazwisk³:

- a) odapelatywne – niederywowane oraz derywowane słowotwórczo;
- b) odproprialne – niederywowane oraz derywowane słowotwórczo:
  - odmienne – równe pełnym imionom albo ich formom skróconym i hipokorystycznym lub od nich utworzone;
  - odmiejscowe – równe nazwom miejscowym lub od nich utworzone bądź pochodzące od nazw mieszkańców miejscowości;
  - pochodzące od nazw grup etnicznych, narodowości oraz mieszkańców regionów – równe nazwom grup etnicznych, narodowości oraz mieszkańców regionów lub od nich utworzone;
  - pochodzące od nazw heraldycznych – równe nazwom heraldycznym lub od nich utworzone;
- c) genetycznie obce – powstałe w obcym systemie antroponimicznym, przyjęte do polskiego zasobu bez zmiany funkcji nazewniczych;
- d) o charakterze hybrydalnym – utworzone z elementów należących do różnych systemów antroponimicznych (np. polskiego i obcego).

W częściach analitycznych opracowania stosuję metodę ilościową.

Istotnym problemem jest wielomotywacyjność. Etymologia onomastyczna nastrocza niewątpliwe trudności. W opracowaniu dopuszczam różnorodne hipotezy, aczkolwiek przyjmuję arbitralną postawę, podając w pierwszej kolejności – w całej pracy, szczególnie w artykule hasłowym – najbardziej prawdopodobną etymologię. Pierwszeństwo daję podstawom onimicznym oraz poświadczonym w materiale.

3.2. Pojęcia etymologii i motywacji w onomastyce

Przyjmuję ustalenia Z. Kalety, która okres kształtowania się nazwiska podzieliła na pięć etapów rozwojowych⁴. W pierwszej fazie ewolucji nazwisk powstały deskrypcje określone (patronimiczne i odmiejscowe) a w wyniku ich przeobrażeń – formy syntetyczne nazwisk (występujące często wymiennie z określeniami analitycznymi). W tym czasie występowały również nazwiska utworzone od wyrazów pospolitych. Założenia składni predykatowo-argumentowej – opartej na pojęciach predykcji i nominacji – umożliwiają wskazanie istoty drugiego etapu ewolucji nazwisk. Antroponimy – pierwotnie orzekające o swoich nosicielach – zatracaly cechy predykatu na rzecz funkcji referencjalnej. Ewolucja polegała zatem na przejściu od predykcji do nominacji, czyli proprializacji. W trze-

---

² Zastosowany przeze mnie podział nazwisk czerpie z klasyfikacji H. Borka (zob. H. Borek, U. Szumska, *Nazwiska mieszkańców Bytomia od końca XVI wieku do roku 1740. Studium nazewnicze i społeczno-narodowościowe*, Warszawa 1976; H. Borek, *Diachroniczne i synchroniczne klasyfikacje nazwisk polskich*, [w:] *Z polskich studiów slawistycznych* 5, Warszawa 1978, s. 447-455) i S. Rosponda (S. Rospond, *Struktura i klasyfikacja nazwiska słowiańskiego. Na podstawie „Słownika nazwisk śląskich”*, [w:] „Rozprawy Komisji Językowej Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1965, V, s. 9-63; S. Rospond, *Stratygrafia polskich nazw osobowych*, [w:] „Rozprawy Komisji Językowej Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1969, VII, s. 53-130). Typologia (proto)nazwisk oraz metody badawcze – zgodnie z ogólnie przyjętą praktyką – nawiązują do ustaleń metodologicznych prac z zakresu antroponomastyki historycznej.

³ Zob. rozdział 9. *Analiza (proto)nazwisk mieszkańców Żółkwi i okolic w XVII i XVIII wieku* (podrozdział 9.1. *Wprowadzenie*) – t. II.

⁴ Zob. Z. Kaleta, *Ewolucja nazwisk słowiańskich. Studium teoretyczno-porównawcze*, Kraków 1991, s. 16-19.

kiej fazie ewolucji nazwisk występowała tendencja do stabilizacji w sferze funkcjonowania społecznego. Na czwarty etap przypada standaryzacja nazwisk. W ostatniej – piątej – fazie nazwisko zwyczajowe objęte zostało ustawodawstwem prawnym.

Z pojęciem motywacji wiąże się analiza onimu, zaś z etymologią – analiza apelatywu⁵. Połączenie obu narzędzi – wykorzystane w pracy, głównie w słowniku etymologiczno-motywacyjnym nazwisk – umożliwia analizę nazwy własnej uzupełnioną o objaśnienia etymologiczne.

Podkreślenia wymaga fakt, iż w przypadku historycznych antroponimów przedstawienie ich bezpośredniej motywacji jest właściwie niemożliwe; nie sposób odtworzyć kontekst nominacyjny. Z tego względu w pracach onomastycznych miast motywacji nazwiskotwórczej podaje się niejednokrotnie motywację słowotwórczą, choć nie zawsze są one tożsame.

W rozprawie dają pierwszeństwo motywacji, wskazując formę bezpośrednio motywującą antroponim.

3.3. „Imię” i „nazwisko” w badaniach antroponimicznych

Semantyka leksemów *imię* oraz *nazwisko* ewoluowała w historii języka polskiego⁶. Współcześnie przyjmuje się, że imię – w przeciwieństwie do nazwiska – jest nazwaniem indywidualnym człowieka, nadawanym na mocy decyzji rodziców bądź opiekunów. Zarówno w autoidentyfikacji tożsamości, jak i w komunikacji językowej, imię postrzegane jest jako pierwsza, ważniejsza nazwa osobowa. Nazwisko – drugie po imieniu określenie człowieka – wyróżnia się względną trwałością i dziedzicznością.

Na określenie drugich, występujących po imieniu, nazw własnych stosuje się terminy *protonazwiska* (*prototypy nazwisk*)⁷, *nazwiska indywidualne* (czyli *przezwiseka*) lub *indywidualne przydomki* (czyli *przezwiseka*)⁸, *nazwiska zwyczajowe*⁹, *osobowe nazwy własne*¹⁰,

---

⁵ O etymologii i motywacji w onomastyce zob. A. Cieślukowa, *O motywacji w onomastyce*, [w:] „Polonica” 1994, XVI, s. 193-199; A. Cieślukowa, *Stopień prawdopodobieństwa etymologii onomastycznych*, [w:] *In memoriam Alfredi Zaręba et Josephi Reczek. W dziesiątą rocznicę śmierci*, Kraków 1999, s. 121-126; Z. Kowalik-Kaleta uwzględnia motywację morfologiczną, translokacyjną oraz transpozycyjną – zob. Z. Kowalik-Kaleta, *Strukturalistyczna a strukturalna klasyfikacja nazwisk*, [w:] „Polonica” 1983, IX, s. 231-254.

⁶ Analiza pojęć oraz terminów imię i nazwisko – zob. M. Karaś, *Imię, nazwisko, przezwiseko – nazwa osobowa w polszczyźnie*, [w:] „Onomastica” 1976, XXI, s. 19-40; J. Bubak, *Proces kształtowania się polskiego nazwiska mieszczańskiego i chłopskiego*, Kraków 1986, s. 19-29; K. Rymut, *Imię – nazwisko – przezwiseko w historii języka polskiego*, [w:] *V Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna. Księga Referatów*, pod red. K. Zierhoffera, Poznań 1988, s. 221-225; M. Malec, *O imionach i nazwiskach w Polsce*, Kraków 1996; Z. Kaleta, *Nazwisko w kulturze polskiej*, Warszawa 1998, s. 15-22; M. Malec, *Imię w polskiej antroponimii i kulturze*, Kraków 2001.

⁷ Z. Kowalik-Kaleta, *Strukturalistyczna a strukturalna klasyfikacja nazwisk*, [w:] „Polonica” 1983, IX, s. 231-254.

⁸ W. Taszycki, *Polskie nazwy osobowe*, Kraków 1924.

⁹ Z. Kaleta, *Ewolucja nazwisk słowiańskich. Studium teoretyczno-porównawcze*, Kraków 1991; Z. Kowalik-Kaleta, *Historia nazwisk polskich na tle społecznym i obyczajowym (XII-XV wiek)*, t. I, Warszawa – Kraków 2007.

¹⁰ M. Karaś, *Imię, nazwisko, przezwiseko – nazwa osobowa w polszczyźnie*, [w:] „Onomastica” 1976, XXI, s. 19-40.

określenia dodatkowe¹¹, drugie ponowione imiona¹², przezwiska właściwe lub przezwiska wyrazowe¹³, przydomki lub przezwiska¹⁴, miana¹⁵.

Uwzględniając powyższe terminy, pierwszeństwo daję nazwisku. Mam jednak świadomość, iż stanowi to uproszczenie, m.in. ze względu na fakt późniejszego dopiero prawnego ustabilizowania nazwiska.

3.4. Zasady redakcyjne słownika nazwisk i słownika imion oraz cytowania materiału

Artykuły hasłowe *Etymologiczno-motywacyjnego słownika nazwisk mieszkańców parafii Żółkiew*¹⁶ zostały ułożone w porządku alfabetycznym i składają się z trzech podstawowych części:

- wyrazu hasłowego;
- materiału źródłowego;
- objaśnień etymologiczno-motywacyjnych.

Wyraz hasłowy – hasłem jest nazwisko w postaci literackiej, podaję je w mianowniku liczby pojedynczej oraz wyróżniam wersalikami i wytłuszczeniem a kończę dwukropkiem;

- hasło ma postać męską; jeśli forma żeńska lub pluralna nazwiska jest jedyną w zapisie źródłowym, rekonstruuje formę męską, wyróżniając ją znakiem *;

- jako hasła oboczne podaję warianty homonimiczne, fonetyczne i morfologiczne, rozdzielając je znakiem //; każdy wariant zamieszczam ponadto w kolejności alfabetycznej bez cytowania ekscerptów, ale z odsyłaczem do hasła głównego – uwzględnienie w jednym hasle tych onimów podkreśla ich wspólną etymologię, a różne postaci antroponimów mogły przetrwać do współczesności jako odrębne nazwiska; w hasłach obocznych uwzględniam również formy zlatynizowane i zgrecyzowane;

- jeżeli osoby poświadczone w materiale noszą więcej niż jedno (proto)nazwisko bądź są identyfikowane za pomocą równoznacznych odpowiedników obcojęzycznych, zaznaczam to skrótem por. = porównaj;

- litery w nawiasach okrągłych oznaczają różnorodne możliwości odczytania (interpretacji);

- hasło główne sprowadzam do pisowni współczesnej wyłącznie wtedy, gdy różnice między postacią nazwiska w źródle a postacią inwariantną mają jedynie charakter graficzny; w hasłach obocznych – zasadniczo – nie stosuję tej reguły, pozostawiając pisownię ze źródła.

Materiał źródłowy – wyróżniam kursywą; uwzględniam kontekst źródłowy, prezentując – jeśli było to notowane – nazwy wykonywanych zawodów i pełnionych funkcji

---

¹¹ W. Szulowska, *Dawna antroponimia Mazowska (XV-XVII wiek)*, Olsztyn 2004; E. Wolnicz-Pawłowska, W. Szulowska, *Antroponimia polska na Kresach południowo-wschodnich XV-XIX wiek*, Warszawa 1998.

¹² S. Rospond, *Struktura i klasyfikacja nazwiska słowiańskiego. Na podstawie „Słownika nazwisk śląskich”*, [w:] „Rozprawy Komisji Językowej Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1965, V, s. 9-63.

¹³ J. S. Bystroń, *Nazwiska polskie*, Lwów 1927.

¹⁴ M. Małec, *Dwuczłonowe przezwiska i przydomki staropolskie*, [w:] „Onomastica” 1974, XIX, s. 191-227

¹⁵ H. Górny, *Przezwiska i nazwiska chłopów pałuckich w XVI wieku. Pochodzenie i budowa*, Wrocław 1990.

¹⁶ Rozdział 8. *Etymologiczno-motywacyjny słownik nazwisk mieszkańców parafii Żółkiew* (t. II) obejmuje nie tylko (proto)nazwiska, ale również inne elementy identyfikacyjne.

oraz noszonych tytułów i godności, adnotacje na temat pochodzenia społecznego, powiązań rodzinnych, wyznania a także znajdujące się bezpośrednio po zestawieniu antropo-nimicznym inne określenia deskrypcyjne oraz pozostałe nazwy własne (głównie nazwy miejscowe);

- zazwyczaj podaję jeden cytat dla hasła; jeśli oprócz hasła głównego są też hasła oboczne, każde z nich dokumentuję odrębnym cytatem;

- w przypadku uwzględnienia więcej niż jednego cytatu, oddzielam je średnikami; ostatni cytat kończę kropką;

- jako lokalizację uznaję dokładną datę zapisu;

- cytowany materiał transliteruję, zachowuję właściwości językowe rękopisu; modyfikuję zapisy znaków: *f* na *s*, *ff* na *s* lub *sz*, *β* na *sz*, *z* na *z*; litery *y*, *y* pozostawiam bez kropek jako *y*;

- w miarę możliwości pozostawiam niekonsekwencje ortograficzne i skróty paleograficzne¹⁷; zaś rozwiązywane abrewiacje i skróty paleograficzne umieszczam w nawiasach kwadratowych;

- nie korygowałem (błędnej czy niekonsekwentnej) pisowni łacińskiej, zaś ligatury *æ*, *œ* oddawałem odpowiednio jako *ae* oraz *oe*;

- znak (...) oznacza pominięcie fragmentów tekstu źródłowego;

- jeżeli lekcja materiału źródłowego bądź jego lokalizacji nie jest możliwa, fragment wyodrębniam nawiasem kwadratowym i oznaczam jako [n czyt.] = nieczytelny;

- jako że ekscerpowałem wyłącznie z jednego rodzaju źródła – ksiąg chrztów – nie podaję skrótów nazw dokumentów.

Objaśnienia etymologiczno-motywacyjne:

- podaję w punkcie 1. artykułu hasłowego;

- wskazując motywację, stosuję zapis z dwukropkiem, np. : ap. = od apelatywu, : n. os. = od nazwy osobowej, : im. = od imienia, : n. m. = od nazwy miejscowej, : n. etn. = od nazwy etnicznej, : n. her. = od nazwy heraldycznej;

- w przypadku, gdy wskazany onim można wywodzić od innej nazwy własnej lub apelatywu, umieszczam informacje po znaku pochodności <;

- jeśli antropo-nim figuruje w SSNO, w objaśnieniach pierwszeństwo daję SEMot; jeżeli notowany jest wyłącznie w SNW, komentarz bazuje na R; dopuszczam również własny komentarz, szczególnie, gdy możliwa jest więcej niż jedna interpretacja – uwzględniam je, przyjmując za najbardziej prawdopodobną pierwszą z nich (np. w przypadku nazw geograficznych komentarz bazuje na SG);

- semantykę – zwłaszcza rzadkich – wyrazów pospolitych podaję za słownikami historycznymi, przedstawiam ją w ‘ ’;

- w przypadku antropo-nimów genetycznie obcych objaśnienia etymologiczno-motywacyjne podaję za antoponomastykonami języków obcych lub obcojęzycznymi słownikami;

- w przypadku przywoływania objaśnień za obcojęzycznymi opracowaniami lub słownikami, w których używa się alfabetów innych niż łaciński, do konwersji pisma stosuję transkrypcję (głównie przy apelatywach i onimach);

---

¹⁷ Por. J. Słowiński, *Rozwój pisma łacińskiego w Polsce XVI-XVIII wieku. Studium paleograficzne*, Lublin 1992; W. Semkowicz, *Paleografia łacińska*, Kraków 2007; A. Gieysztor, *Zarys dziejów pisma łacińskiego*, Warszawa 2009.

– mam świadomość niedoskonałości części interpretacji etymologicznych, które niekiedy są tylko hipotetyczne; w przypadku historycznych nazwisk badanie ich motywacji, zwłaszcza rozumianej nie tylko ściśle językowo, ale szerzej – kulturowo, jest często niemożliwe; pomimo trudności¹⁸ dokładałem wszelkich starań, by możliwie najwierniej oddać właściwą etymologię i motywację antroponimów, uwzględniając czynniki językowe i pozajęzykowe;

– w punkcie 2. zamieszczam analizę historycznojęzykową antroponimów: ich istnienie porównuję ze źródłami historycznymi (SSNO, AntrP – wskazuję tom, w którym notowana jest dana nazwa własna) i współczesnymi (SNW), by wykazać, czy nazwisko przetrwało do współczesności, czy wymarło; poświadczam notowanie danej nazwy osobowej w innych opracowanych już dokumentach historycznej ziemi lwowskiej, odwołując się do PrL; na brak poświadczeń w tych opracowaniach wskazuje skrót nnot. = nie notuje; w przypadku, gdy w SSNO, AntrP, SNW lub PrL nie było formy antroponimu uwzględnionej w hasle głównym bądź hasłach obocznych, notowałem (w nawiasie) zbliżone warianty.

Przykładowe hasła:

***GRADEK:** *Catharina Gradkowna* 27 XII 1660.

1. : n. os. Grad + suf. -ek < ap. grad ‘opad w postaci krup lodowych’ (NAp).

2. SSNO II, AntrP I, SNW III , PrL: nnot.

JASKROWIC Por. JASKROWICZ // JASKROWIC.

JASKROWICZ // JASKROWIC: *Paulus Jaskrowic* 16 III 1655; *Paulus Jaskrowicz* 24 XI 1657.

1. : n. os. Jaskier + suf. -owic(z) < ap. jaskier (SW).

2. SSNO, AntrP, SNW, PrL: nnot.

PROPASNIK: *Lab. Joannes Propasnik vinitor e burb. Le. Zol. 31 X 1779.*

1. : ukr. n. os. Propasna + suf. -ik < ukr. ap. propasna ‘przepaść, bezdeń, otchłań’ (Hrin).

2. SSNO, AntrP, SNW, PrL: nnot.

Wyraz hasłowy słownika imion podaję – zasadniczo – w polskiej wersji językowej (na podstawie formy łacińskiej lub polskiej z materiału źródłowego), rzadziej – jako hasła oboczne do hasła głównego – również w ukraińskiej, sporadycznie niemieckiej, jidysz, węgierskiej, francuskiej – jeśli w materiale odnotowano formy obcojęzyczne imienia. Hasło podaję w mianowniku liczby pojedynczej oraz wyróżniam wersalikami i wytłuszczeniem a kończę dwukropkiem. Przywołuję po nim wyróżnione kursywą przykłady z materiału źródłowego, zapisane w łacińskiej – rzadziej w polskiej lub ukraińskiej (sporadycznie niemieckiej, jidysz, węgierskiej, francuskiej) – wersji językowej; cytaty oddzielałam przecinkami, zaś po ostatnim stawiam kropkę. Następnie zamieszczam analizę historycznojęzykową antroponimów: ich istnienie porównuję ze źródłami historycznymi: ogólnopolskim – SSNO i regionalnymi – AntrKres i AntrWoł oraz współczesnym – SIW (umożliwia to poznanie losów i ewolucji imion, pozwala na stwierdzenie, czy imię przetrwało do dziś w polskim systemie antroponimicznym, czy też nie jest już nadawane). Ostatnim elementem artykułu hasłowego jest symbol klasyfikacji genetycznej imienia, np.: germ. = germańskie, gr. = greckie, hebr. = hebrajskie, łac. = łacińskie, słow. = słowiańskie.

---

¹⁸ Por. A. Cieślukowa, *Stopień prawdopodobieństwa etymologii onomastycznych*, [w:] *In memoriam Alfredi Zaręba et Josephi Reczek. W dziesiątą rocznicę śmierci*, Kraków 1999, s. 121-126.

Przykładowe hasła:

ŁUKASZ: *Lucas, Luca, Lucae, Lucam, Lukam; Łukasz.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac. lub gr.

JULIA/JULIAN(N)A/ULANA/JULIJA: *Juliana, Julianna, Juliannae, Julianam, Juliannam, Iulianam; Uliana, Vliana.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

4. Charakterystyka ksiąg chrztów

4.1. Typ źródła – zakres i sposób wykorzystania

Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie przechowuje wiele dokumentów, które można wykorzystać w badaniach antropomicznych czy – szerzej – językoznawczych. Wśród nich znajdują się również księgi metrykalne. Do zespołu Ksiąg metrykalnych parafii wyznania rzymskokatolickiego archidiecezji lwowskiej (numer zespołu 301; zmikrofilmowany, księgi metrykalne udostępniane są w postaci mikrofilmów) należy siedem badanych przeze mnie ksiąg metrykalnych chrztów dla całej parafii Żółkiew należącej do dekanatu Żółkiew (lata 1604-1787):

– sygnatura: 1574 (mikrofilm: 75373) – księga oprawna, licząca 246 stron, język łaciński i polski, wpisy bez rubryk, zawiera wpisy z lat 1604-1632,

– sygnatura: 1575 (mikrofilm: 75374) – księga oprawna (zły stan – nadpruta), licząca 438 stron, język łaciński i polski, wpisy bez rubryk, zawiera wpisy z lat 1632-1674,

– sygnatura: 1576 (mikrofilm: 75375) – księga oprawna, licząca 146 stron, język łaciński i polski, wpisy bez rubryk, zawiera wpisy z lat 1675-1693,

– sygnatura: 1577 (mikrofilm: 75376) – księga oprawna, licząca 288 stron, język łaciński i polski, wpisy bez rubryk, zawiera wpisy z lat 1694-1725,

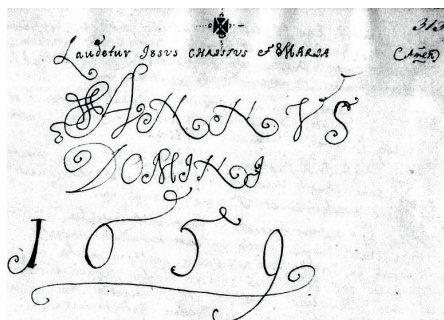
– sygnatura: 1578 (mikrofilm: 75377) – księga oprawna, licząca 459 stron, język łaciński i polski, wpisy bez rubryk, zawiera wpisy z lat 1725-1761 (wraz z katalogiem osób, które porzuciły wyznanie kalwińskie lub luterańskie i przeszły na wiarę katolicką – s. 459),

– sygnatura: 1579 (mikrofilm: 75378) – księga oprawna, licząca 137 stron, język łaciński, wpisy bez rubryk, zawiera wpisy z lat 1761-1777,

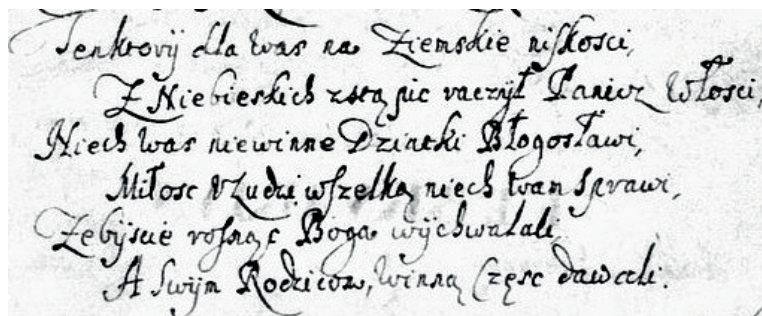
– sygnatura: 1580 (mikrofilm: 75379) – księga oprawna, licząca 141 stron, język łaciński, zawiera wpisy z lat 1776-1787 (wraz z wyciągiem z bulli papieża Benedykta XIV – z r. 1742, paragraf XI – dotyczący ochrzczonych w obrzędku rzymskokatolickim i grekokatolickim, s.1-1a); wpisy od maja 1776 do października 1777 są identyczne z wpisami zawartymi w księdze poprzedniej.

W księgach metrykalnych chrztów zapisywano dane dotyczące ochrzczonego (dziecka bądź osoby dorosłej): płeć, imię (imiona), a także imiona i nazwiska rodziców naturalnych, imiona i nazwiska rodziców chrzestnych, imię i nazwisko księdza udzielającego sakramentu. Prócz wymienionych informacji – istotnych dla badań antropomicznych – w księgach metrykalnych pojawiały się informacje dodatkowe, ważne dla badań socjolingwistycznych: nazwy wykonywanych zawodów i pełnionych funkcji oraz noszonych tytułów i godności, adnotacje na temat pochodzenia społecznego, pochodzenia z prawego bądź nieprawego łóża, wieku a także znajdujące się bezpośrednio po zestawieniu antropomicznym inne określenia deskrypcyjne oraz pozostałe nazwy własne (głównie nazwy miejscowe), adres zamieszkania czy wreszcie data chrztu i – rzadziej – urodzenia dziecka.

Sporadycznie pojawiają się również inne teksty, np. wpisy z roku 1659 poprzedza powitanie (pozdrowienie) katolickie: *Laudetur JESUS CHRISTUS et MARIA Amen* („Niech będzie pochwalony JEZUS CHRYSZTUS i MARYJA Amen”).

Po wpisach z 1661 umieszczono wierszowane życzenia kierowane do nowo ochrzczonych dzieci:

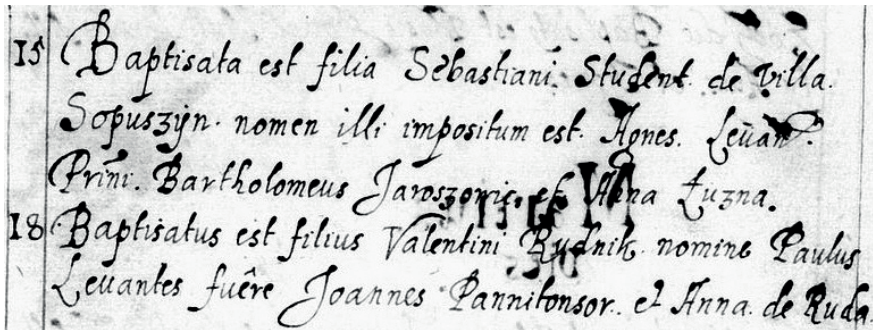
*Tenktoij dla Was na Ziemskie niskosci,
Z Niebieskich zstąpić raczył Panicz Włosci,
Niech Was niewinne Dzieatki Błogosławi,
Miłosc ULudzi wszelką niech Wamsprawi,
Zebyscie rosnąc Boga wychwalali,
A Swym Rodzicom, Winną Częsc dawali.*

Badane księgi metrykalne zawierają wpisy wspólne dla całej parafii, prowadzone w formie opisowej, bez rubryk (do listopada 1777 roku), a w późniejszym okresie (od maja 1776) zapisywane w rubrykach¹⁹. Księgi były prowadzone dwustronnie, wśród wpisów metrykalnych zamieszczano sporadycznie inne notatki parafialne oraz dokumenty związane z działalnością kancelarii parafialnej. Zły stan zachowania ksiąg (uszkodzenia mechaniczne i biologiczne, wadliwe szycie w kancelarii parafialnej) powoduje trudności w odczytywaniu wpisów.

¹⁹ Zmiany związane z austriackimi regulacjami cywilnymi, por. B. Kumor, *Przepisy państwowe i kościelne dotyczące metryk kościelnych w zaborze austriackim (1800-1918)*, [w:] „Przeszłość Demograficzna Polski” 1975, 7, s. 93-107.

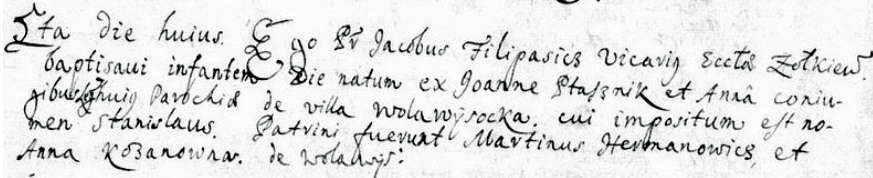
Przykładowe zapisy w formie opisowej:

– z 15 i 18 stycznia 1604 roku:

15 Baptisata est filia Sebastiani Student de villa Sopuszyn. nomen illi impositum est Agnes. Leuan. Prini. Bartholomeus Jaroszowicz et Anna Luzna.

18 Baptisatus est filius Valentini Rudnik. nomine Paulus. Leuantes fuere Joannes Pannitonsor et Anna de Ruda.

– z 5 maja 1658 roku:

5ta die huius. Ego Pr. Jacobus Filipasicz vicarius Ecclae Zolkiew. baptisau infantem Die natum ex Joanne Ptasznik et Anna coniugibus Leg. huius Parochiae de villa Wola Wysocka. cui impositum est nomen Stanislaus. Patrini fuerunt Martinus Hermanowicz, et Anna Kozanowna. de Wola Wys.

Przykładowe zapisy w rubrykach:

– z 14 grudnia 1777 roku:

Die	Baptisatus	Infans	Parentes	Patrini	Situs	Ritus	Num. paratis.	Num. Domi.
14.	Simon Wroblecki vic.	Sebastianus	Lab. Petrus Chmielowicz et Marina CL	Franciscus Naczykiewicz cum Agnete Gluchowa	Lipina	L	1	

Baptisatus – Simon Wroblecki vic.; Infans – Sebastianus; Parentes – Lab. Petrus Chmielowicz et Marina CL; Patrini – Franciscus Naczykiewicz cum Agnete Gluchowa; situs – e Lipina; Ritus: viri – L, uxoris – L.

– z 1 listopada 1779 roku:

Die	Baptisatus	Infans	Parentes	Patrini	Ritus	Num. paratis.	Num. Domi.
			November.				
1.	Am. Pndg Jacoby Gwa spowowic. J.C.Z. Ap.	Martinus	Lab. Andreas Gubzel Anna Conjug. legit. et Ruda Kochowien.	Alberthus Szoremet. Anna Malanowa, et Wola Wysocka.	L	1	

Baptisas – Adm Rndus Jacobus Gruszewicz vic. J.C.Z.Apl.; Infans – Martinus; Parentes – Lab. Andreas Gluszek Anna Cojug. Legit. E Ruda Krechovien.; Patrini – Adalbertus Szeremet. Anna Mazurowa. E Wola Wysocka; Ritus paretu. L. L.

Incipit Liber Matriculæ Natorum ad										normam novæ dispositionis, à Die 1 ^{ma} Maji 1785		
1784	Nomen	Religio	Sexus	Parentes		Patrini						
Matris		Catholicus	puella	Pater	Mater	Nomen.	Conditio.	Baptizans				
Die 2da	9a	Magdalena	1.	-	1.	1.	Simon Kozycki e Villa Sopotzyn.	Catharina Czepielowska.	Honesti Andreas Malkiewicz + Anna Pusiarska, e Suburbio Zolkvien.	Textor Textrix.	Relig. Simon Wroblewski Eccl. Colleg. Zolkvien. vicarius.	

Numerus Domor. – 92; Nomen – Magdalena; Religio – Catholicus /; Genus – Puella /; Pater – Simon Koszycki e Villa Sopotzyn; Mater – Catharina Czepielowska; Patrini – Nomen – Honesti Andreas Malkiewicz + Anna Pusiarska, e Suburbio Zolkvien.; Conditio – Textor Textrix; Baptizans – Rndus Simon Wroblewski Eccl. Colleg. Zolkvien. vicarius.
– z 7 stycznia 1785 roku:

1785	Nomen	Religio	Sexus	Parentes		Patrini					
7.	262	Marianna nata 6. hujus	1.	-	1.	1.	Stephanus Piotrowski e bur. Leop. Zolkvien.	Margaritha kulakowska.	Sutor.	Gregorius Likiewicz sutor cum Marianna Szwydkiewiczowa indidem;	Ignatius Pikulski vicarius Zolk.

Numerus Domus – 262; Nomen Infantis – Marianna nata 6. hujus; Religio – Catholica /; Genus – Femina /; Exthoro – Legitimo /; Pater – Stephanus Piotrowski e bur. Leop. Zolkvien.; Mater – Margaritha kulakowska; Conditio – Sutor; Patrini – Gregorius Likiewicz sutor cum Marianna Szwydkiewiczowa indidem; Baptisans – Ignatius Pikulski vicarius Zolk.

Aktotwórcą dokumentów była kancelaria parafialna. Nakaz zapisywania imion rodziców chrzestnych (z uwagi na pokrewieństwo duchowe) w stosownych księgach parafii rzymskokatolickich wprowadzono na 24 sesji soboru trydenckiego w listopadzie 1563 roku (w kanonach o reformie małżeństwa); w dokumentach sesji 22, w passusach poświęconych postudze akolitów (niższe święcenia), zaznaczano, iż „można im też polecić, aby zapisywali imiona chrzestnych, bierzmowanych oraz rodziców chrzestnych w księgach, w których znajdują się również imiona zawierających małżeństwa”²⁰.

²⁰ Dokumenty Soborów Powszechnych. Tekst łaciński i polski, t. IV: Lateran V, Trydent, Watykan (1511-1870), oprac. A. Baron, H. Pietras, Kraków 2004, s. 672-675, zob. s. 724-725; por. J. Galleart, J. Sotellus, H. Lutius, A. Barbosa, B. Andreae, P. Farinacci, Sacrosanctum Concilium Tridentinum, Additis Declarationibus Cardinalium Concilii Interpretum, [b.m.] 1781, s. 421. – Już w pierwszych wiekach chrześcijaństwa katechumeni byli uwzględniani w rejestrach zwanych *ecclesiasticae tabulae* lub *catalogus catechumenorum*, zaś po ochrzczeniu ich imiona zapisywano w księgach zwanych *liber vitae (matriculae)* lub *catalogus baptisatorum*. Zwyczaj ten nie był ujednolicony w Kościele, prowadzenie wykazów zaniedbywano, a z czasem – na ogół – zarzucono. Więcej o metrykach kościelnych – zob. *Encyklopedia kościelna podług teologicznej encyklopedji Wetzera i Weltego, z licznymi jej dopełnieniami*, red. M. Nowodworski, t. XIV, Warszawa 1881, s. 224-231; J. Kurpas, *Początki ksiąg metrykalnych*, [w:] „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1961, t. 2, z. 1-2, s. 5-42;

Jednak dopiero w Rytuale rzymskim²¹ z 1614 roku pojawia się formularz wpisów metrykalnych: ustalono, iż każdy wpis powinien zawierać: imię (akcentowano, by nadać imiona chrześcijańskie, imiona świętych) i nazwisko dziecka, datę udzielenia chrztu, imiona rodziców, imiona i nazwiska rodziców chrzestnych (przepisy mówiły o jednym chrzestnym, ale dopuszczano udział mężczyzny i kobiety, a więc dwojga świadków; podkreślano, by nie więcej – co miało związek z pokrewieństwem duchowym – lecz w praktyce, co widać również w żółkiewskich metrykach, nie zawsze respektowano te zalecenia) oraz dane dotyczące szafarza sakramentu²².

Recepcja uchwał soborowych na ziemiach polskich²³ była wprowadzana stopniowo i niespiesznie; na sejmie w Parczewie w 1564 roku, z rąk nuncjusza apostolskiego, przyjął je król Zygmunt August, polski episkopat uczynił to dopiero na synodzie w Piotrkowie Trybunalskim w 1577 roku. Sam temat metryk kościelnych podejmowany był na synodach w latach 1579-1602 (np. formę sporządzania metryki chrztu podano na synodzie w Łowiczu z 1593 r.), ale przełom przyniósł synod prymacjalny piotrkowski z 1607 roku pod przewodnictwem kardynała prymasa Bernarda Maciejewskiego: wtedy to nakazano prowadzenie m.in. ksiąg ochrzczonych i szczegółowo określono formularz wpisów metrykalnych. Na terenie archidiecezji łwowskiej pierwsze regularnie prowadzone metryki powstawały od końca XVI wieku²⁴.

Na ziemiach polskich stosowano, choć niekonsekwentnie i z modyfikacjami, formularz metrykalny Rytuału rzymskiego z 1614, względnie też Rytuału piotrkowskiego z 1631 r.

Późniejsze lata przynoszą nowe regulacje w zakresie starannego prowadzenia i należytego przechowywania metryk, zaś ich stan kontrolowano podczas wizytacji. Synod łucki w 1641 nakazywał, by wpisy w księgach metrykalnych zamieszczane były osobiście przez proboszczów (wypisywali je np. słudzy kościelni czy nauczyciele), na synodzie plockim z 1733 roku zwrócono uwagę m.in. na dokonywanie wpisów według dat i numerowanie stron. Synod chełmiński z 1745 r. zalecał, by wpisów w księgach chrztów dokonywano w dniu chrztu lub nazajutrz. Powszechnym problemem musiało być nienależyte przechowywanie ksiąg metrykalnych, skoro stosowne zalecenia w tej kwestii przedstawił synod łwowski z 1765 roku: zobowiązano proboszczów do corocznego sporządzania odpisów metryk ochrzczonych i przekazywania ich dziekanom – ci z kolei mieli sprawdzać ich zgodność z oryginałami (ostatecznie pozostawianymi w parafiach) i przysyłać odpisy do kurii metropolitalnej.

R. Kufel, *Kancelaria, registratura i archiwum parafialne na ziemiach polskich od XII do początku XXI wieku*, Zielona Góra 2005

²¹ O znaczeniu, materii, formie, szafarzach, roli rodziców chrzestnych, obrzędzie chrztu – zob. *Encyklopedia kościelna podług teologicznej encyklopedji Wetzaera i Weltego, z licznymi jej dopełnieniami*, red. M. Nowodworski, t. III, Warszawa 1874, s. 358-383; por. *Rituale Romanum Pauli V. P. M. iussu editum*, Roma 1617, s. 4-51; por. *Ritvale Sacramentorum Ac Aliarum Ecclesiae Caeremoniarum Ex Decreto Synodi Provinc. Petri-couien. ad vniformem Ecclesiarum Regni Polon. et M. Ducatus Lith. vsum recens et in breue opusculum editum*, Wilna 1633, s. 5-27.

²² *Rituale Romanum...*, dz. cyt., s. 378-379; *Ritvale Sacramentorum...*, dz. cyt., s. 142.

²³ Zob. H. E. Wyczawski, *Polskie archiwa kościelne*, [w:] *Księga tysiąclecia katolicyzmu w Polsce*, red. M. Rechowicz, t. 2, Lublin 1969, s. 57-101; B. Kumor, *Przepisy prawne w sprawie chrztu dzieci w XVI-XVIII w.*, [w:] „Przeszłość Demograficzna Polski” 1976, 9, s. 41-56; T. Moskal, *Historia ksiąg metrykalnych Kościoła katolickiego na ziemiach polskich*, [w:] „Archiwariusz. Biuletyn Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu” 2005, 1, s. 55-83.

²⁴ C. Kukło, *Demografia Rzeczypospolitej przedrozbiorowej*, Warszawa 2009, s. 93.

Terytorium archidiecezji lwowskiej w wyniku rozbiorów zostało przyłączone do cesarstwa austriackiego. W świetle prawa metryki uznano za akta stanu cywilnego, a proboszczów – na mocy patentu cesarskiego z 1782 r. – mianowano urzędnikami stanu cywilnego. W 1784 r. wprowadzono zmianę formularza ksiąg metrykalnych. Patent określał, iż wpisy metryk miały być wprowadzane w języku łacińskim, osobno dla każdej wsi wchodzącej w skład parafii (do tej pory prowadzono zapisy dla całej parafii), uregulowano treść, która miała pojawiać się w odpowiednich rubrykach (dokładna data urodzin i chrztu dziecka, imię, płeć, status – małżeńskie, pozamałżeńskie, imiona i nazwiska rodziców oraz ich wyznanie, imiona i nazwiska rodziców chrzestnych oraz ich zawód) – kościelne księgi metrykalne stały się aktami stanu cywilnego.

Ekscerpty pochodzące z ksiąg metrykalnych (w tym chrztów) można wykorzystać nie tylko w badaniach onomastycznych (szczególnie antroponomastycznych²⁵, ale też np. toponomastycznych i hydronomastycznych), czy – szerzej – w językoznawczych; dane zawarte w metrykach kościelnych mogą być przedmiotem dociekań demografów, socjologów, historyków (także dla nauk pomocniczych historii, m.in. genealogii, kodykologii, paleografii i neografii, brachygrafii, sfragistyki), badaczy dziejów gospodarczych, historii dziejów politycznych, historii kultury, historii Kościoła, są też istotne z punktu widzenia statystyki, prawa kanonicznego i cywilnego, geografii, medycyny, bibliotekoznawstwa czy historii sztuki²⁶.

4.2. Uwagi o pisowni wykorzystanego dokumentu

W zakresie grafii i ortografii dokumentu podkreślenia wymaga niekonsekwencja pisowni. Na przestrzeni dwóch wieków wśród sporządzających wpisy były osoby o różnych kompetencjach i w rozmaity sposób podchodzące do kwestii staranności. Mieszano litery, niekonsekwentnie stosowano lub pomijano znaki diakrytyczne²⁷, ²⁸. Różnorodne i niekonsekwentne zapisy, a sporadycznie wynikające z manieri czy niedbałości piszącego, nastręczają trudności interpretacyjne.

---

²⁵ Zob. A. Kulupa, *Księgi metrykalne i ich przydatność do badań nad historyczną antroponimią Poznania (na przykładzie najstarszej księgi kolegiaty św. Marii Magdaleny)*, [w:] „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza” 2007, XIV (XXXIV), s. 131-140; M. Kresa, *Księgi metrykalne i program EXCEL jako źródło i narzędzie badań antroponimicznych*, [w:] *Badania historycznojęzykowe. Stan. Metodologia. Perspektywy*, red. Bogusław Dunaj, Maciej Rak, Kraków 2011, s. 399-411.

²⁶ Zob. K. Dobrowolski, *Znaczenie metryk kościelnych dla badań naukowych*, [w:] *Rocznik Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie*, pod red. W. Semkowicza, t. V, Kraków 1921, s. 90-110; Z. Sułowski, *O potrzebie rejestracji metryk kościelnych*, [w:] „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1962, t. 5, s. 7-11; B. Kumor, *Jakim celom służyły księgi parafialne*, [w:] „Przeszość Demograficzna Polski” 1975, 7, s. 299-304; I. Gieysztorowa, *Wstęp do demografii staropolskiej*, Warszawa 1976; T. M. Florczak, *Księgi metrykalne jako źródło historyczne na przykładzie parafii skalnierskiej*, [w:] „Archiwariusz. Biuletyn Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu” 1 (2005), s. 105-131; C. Kukło, *Demografia Rzeczypospolitej przedrozbiorowej*, Warszawa 2009; Lewandowska D., *Ślady dziejów Żółkwi, jej właścicieli i mieszkańców w księgach metrykalnych parafii św. Wawrzyńca i Stanisława w Archiwum Głównym Akt Dawnych*, [w:] „Miscellanea Historico-Archivistica” 2012, XIX, s. 285-309.

²⁷ Jest to również odzwierciedlenie cech językowych antroponimów, zob. rozdział 4. *Uwagi o cechach językowych antroponimów i polszczyźnie południowokresowej*.

²⁸ Nieliczne uwagi dotyczące pisowni także w podrozdziale 1.3.4. *Zasady redakcyjne słownika nazwisk i słownika imion oraz cytowania materiału*. Zob. też M. Trawińska, *Grafia nazw własnych w XIV-wiecznej poznańskiej księdze ziemskiej*, [w:] *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, pod red. I. Sarnowskiej-Gieffing i M. Graf, Poznań 2010, s. 621-630; M. Trawińska, *Rękopis najstarszej poznańskiej księgi ziemskiej (1386-1400). Wokół analizy filologicznej*, Warszawa – Poznań 2014.

Materiał źródłowy poświadcza niekonsekwencję w stosowaniu znaków diakrytycznych, np. *o* zamiast *ó*: *Skora*, ale *Skóra*; *c* zamiast *ć*: *koscielny*, ale *Lućkowa*; *s* zamiast *ś*: *Sliwiński*, ale *Śliwiński*; *z* zamiast *ź*: *Zrebecka*.

Głoskę [ł] zapisywano jako *l* lub *ł*: *Blaskowicz* – *Błaskowicz*; *Łabkiewicz* – *Labkiewicz*; jotę dystrybuowano niekonsekwentnie jako *i* – *Freiczyk* lub *y* – *Gaydosz*, albo *j* – *Frejowicz*.

Pod wpływem niemieckim sporadycznie *c* zapisywano jako *tz*, np. *Węgieretz*; znacznie silniejszy był wpływ języka łacińskiego – mieszano litery *c* i *k*, np. *Carych* – *Karych*, *Casprowic* – *Kasprowic*; *w* i *v*, sporadycznie *u*, np. *Wigurski* – *Vigurski*, *Antioniouicz* – *Antoniewicz*.

Odzwierciedleniem niekonsekwencji w ortografii jest również mieszanie liter *ch* i *h*, np. *Chmura* – *Hmura*, *Horwat*, *Chrebet* – *Hrebet*.

Brak konsekwencji w zakresie pisowni łącznej i rozdzielnej, wielkich i małych liter, np. *Krasna Pani* – *krasnapani*.

1. Stan badań nad historyczną antroponimią Kresów Południowo-Wschodnich i pogranicza polsko-ukraińskiego – przegląd literatury przedmiotu

Niniejsza praca ma charakter monografii poświęconej nazwom osobowym mieszkańców Żółkwi i okolic w XVII i XVIII wieku, należy do nurtu regionalnych badań antropomicznych o charakterze historycznym.

Historyczna i współczesna antroponimia Kresów Południowo-Wschodnich oraz pogranicza polsko-ukraińskiego doczekała się już szeregu opracowań^{29,30} na gruncie onomastyki (zarówno polskiej, jak i ukraińskiej), ale przedmiotem badań onomastycznych nie były dotychczas historyczne antroponimy mieszkańców Żółkwi i okolic.

Wybór opracowań przedstawiam w określonym porządku: kraj wydania, rodzaj opracowania, zachowuję kolejność chronologii wydania.

Prace wydane w Polsce:

1. J. Rieger, *Imiennictwo ludności wiejskiej w ziemi sanockiej i przemyskiej w XV w.*, Wrocław 1977.
2. E. Wolnicz-Pawłowska, *Osiemnastowieczne imiennictwo ukraińskie w dawnym województwie ruskim*, Wrocław 1978.
3. B. Tichoniuk, *Antroponimia południowej Białostoczczyzny w XVI wieku*, Opole 1988.
4. W. Szulowska, *Imiennictwo dawnej ziemi halickiej i lwowskiej*, Warszawa 1992.
5. E. Wolnicz-Pawłowska, *Antroponimia lemowska na tle polskim i słowackim (XVI-XIX wiek)*, Warszawa 1993.
6. L. Dacewicz, *Nazewnictwo kobiet w dawnym powiecie mielnickim (XVI-XVIII w.)*, Białystok 1994.
7. J. Rieger, *Słownictwo i nazewnictwo lemowskie*, Warszawa 1995.
8. E. Wolnicz-Pawłowska, W. Szulowska, *Antroponimia polska na Kresach południowo-wschodnich XV-XIX wiek*, Warszawa 1998.
9. H. Górny, *Nazwiska mieszkańców wybranych miejscowości dawnej ziemi sanockiej w świetle interferencji etniczno-językowej (XV-XIX w.)*, Rzeszów 2004.
10. I. Mytnik, *Antroponimia Wołynia w XVI-XVIII wieku*, Warszawa 2010.

---

²⁹ Por. E. Wolnicz-Pawłowska, W. Szulowska, *Antroponimia polska na Kresach południowo-wschodnich XV-XIX wiek*, Warszawa 1998, s. 14-16; I. Huk, *Ze stanu badań nad antroponimią polsko-ukraińskiego pogranicza*, [w:] „Warszawskie Zeszyty Ukrainoznawcze: spotkania polsko-ukraińskie” = „Varšavs’ki ukrainoznavči zapiski: pol’s’ko-ukraïns’ki зустрічі”, „Studia Ucrainica” 2000, nr 10, s. 421-424; I. Mytnik, *Antroponimia Wołynia w XVI-XVIII wieku*, Warszawa 2010, s. 10-12.

³⁰ W tej części pracy świadomie rezygnuję z omawiania poruszanych w literaturze przedmiotu zagadnień i ich charakterystyki, ograniczając zawartość rozdziału do przywołania wybranych opracowań w formie przeglądu literatury przedmiotu.

11. F. Czyżewski, *Antroponimia pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego w świetle inskrypcji nagrobnych*, cz. 1: *Słownik nazwisk*, Lublin 2013.
12. M. Kojder, *Antroponimia historyczna starostwa hrubieszowskiego w XVII i XVIII wieku*, Lublin 2014.

Artykuły opublikowane w Polsce:

1. J. Widajewicz, *Nazwiska i przezwiska ludowe. Studium z dziejów wsi polskiej XVII i XVIII wieku*, [w:] „Pamiętnik Historyczno-Prawny” 1925, t. I, z. 3, s. 1-25.
2. B. Żabska, *Nazwiska żon i dzieci w mowie mieszkańców dawnego pow. zbaraskiego*, [w:] *Studia językoznawcze poświęcone Profesorowi Doktorowi Stanisławowi Rospondowi*, Wrocław 1966, s. 459-464.
3. H. Kamińska, *Żeńskie nazwy osobowe z końca XVI wieku w metrykach przemyskich*, [w:] *Z dziejów kultury i literatury ziemi przemyskiej*, II, pod red. S. Kratochwilowej, Przemysł 1973, s. 135-147.
4. H. Kamińska, *Nazwy osobowe mieszkańców Przemyśla w świetle zapisów z XVI i XVII w.*, [w:] *Z problemów humanistyki regionu rzeszowskiego (historia – językoznawstwo – literatura – kultura)*, pod red. J. Półciwarka, Rzeszów 1976, s. 119-143.
5. B. Lindert, *Imiona kobiece używane w XV w. na terenie ziemi hrubieszowskiej*, [w:] „Onomastica” 1979, XXIV, s. 169-172.
6. H. Kamińska, *Elementy obcego pochodzenia w nazwiskach mieszczan przemyskich (XVI-XIX wieku)*, [w:] „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Rzeszowie. Filologia Polska” 1985, z. 17/60, s. 29-52.
7. M. Buczyński, *Nazwiska hybrydalne na mieszanym obszarze polsko-ukraińskim*, [w:] *Formacje hybrydalne w językach słowiańskich*, pod red. S. Warchoła, Lublin 1986, s. 133-136.
8. M. Łesiów, *Polsko-ukraińskie hybrydy antroponimiczne*, [w:] *Formacje hybrydalne w językach słowiańskich*, pod red. S. Warchoła, Lublin 1986, s. 209-214.
9. I. Huk, *Klasyfikacja i analiza słowotwórcza antroponimów w dawnej ziemi chełmskiej w wieku XVIII*, [w:] „Warszawskie Zeszyty Ukrainoznawcze”, t. 6-7, Warszawa 1988, s. 433-459.
10. W. Werenicz, *Procesy interferencyjne w imiennictwie osobowym ludności polskiej w ZSRR*, cz. I, [w:] *Interferencje językowe na różnych obszarach Słowiańszczyzny*, pod red. S. Warchoła, „Rozprawy Slawistyczne” 4, Lublin 1989, s. 297-307, cz. II, [w:] *Gwary mieszane i przejściowe na terenach słowiańskich*, Lublin 1993, s. 355-364.
11. G. Bučko, *Antroponimiã bukovins'kih polákiv*, [w:] *Bukowina – wspólnota kultur i języków*, pod red. K. Feleszki i J. Molasa, Warszawa 1992, s. 53-56.
12. W. Szulowska, *Nazwy osobowe mieszczan Trembowli i Zbaraża w XVII w.*, [w:] *Między Wschodem a Zachodem*, cz. IV. *Zjawiska językowe na pograniczu polsko-ruskim*, pod red. J. Bartmińskiego i M. Łesiowa, Lublin 1992, s. 175-181.
13. M. Buczyński, *Patronimika ormiańskie w XVII-wiecznym Zamościu*, [w:] *Wpływy obce w nazewnictwie Polski*, pod red. M. Kamińskiej, Łódź 1993, s. 23-30.
14. I. Huk, *Nazwy osobowe w księgach metrykalnych parafii Kumów koło Chełma w drugiej połowie XVIII w.*, [w:] *Badania dialektów i onomastyki na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim*, pod red. M. Kondratiuka, Białystok 1995, s. 306-313.
15. W. Szulowska, *Piętnastowieczna antroponimia ziemi halickiej i lwowskiej*, [w:] *Badania dialektów i onomastyki na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim*, pod red. M. Kondratiuka, Białystok 1995, s. 315-325.

16. I. Huk, *Z polsko-ukraińskich interferencji językowych na obszarze pogranicza (na przykładzie antroponimii chłopskiej w dawnej ziemi chełmskiej w wieku XVIII)*, [w:] „Studia i materiały polonistyczne”, t. 3, Piotrków Trybunalski 1997, s. 153-159.
17. J. Rieger, *Dawna granica etniczna polsko-ukraińska w okolicach Sanoka i Przemysła w świetle antroponimii*, [w:] „Slavia Orientalis” 1997, XLVI, nr 2, s. 193-210.
18. J. Bubak, *Nazwiska mieszkańców Krosna z lat 1781-1920*, [w:] *Inteligencja południowo-wschodnich ziem polskich*, pod red. H. Kurek, F. Tereszkiewicz, Kraków 1998, s. 197-208.
19. I. Huk, *Sposoby identyfikacji osób w dawnej ziemi chełmskiej w wieku XVIII*, [w:] „Studia i materiały polonistyczne”, t. 4, Piotrków Trybunalski 1999.
20. E. Rudolf-Ziółkowska, *Uwagi o antroponimii ziemi lukkiej w XVII-XVIII wieku (na podstawie Albumu studentów Akademii Zamojskiej z lat 1595-1781)*, [w:] „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej” 2000, 36, s. 109-119.
21. L. Dacewicz, *Z historii nazwisk na polsko-wschodniosłowiańskim pograniczu kulturowym*, [w:] *Nazwy własne a kultura. Polska i inne kraje słowiańskie*, red. nauk. Z. Kaleta, Warszawa 2003, s. 11-19.
22. M. Pirbudagian-Fiutek, *Polskie elementy leksykalne w antroponimii kozackiej z XVII w.*, [w:] *Z badań nad polsko-ukraińskimi powiązaniem językowymi*, pod red. D. Buczki, M. Łesiowa, Lublin 2003, s. 131-135.
23. W. Szulowska, *Antroponimia profesorów i uczniów Liceum Krzemienieckiego z 1824 roku*, [w:] *Studia Linguistica in honorem Edvardi Breza*, Bydgoszcz 2008, s. 244-250.
24. M. Kojder, *Sposoby nominacji kobiet w zapisach ksiąg sądowych z terenu starostwa hrubieszowskiego w XVII i XVIII wieku*, [w:] „Studia Wschodniosłowiańskie” 2009, 9, s. 117-128.
25. M. Kojder, *Uwagi o nazewnictwie osobowym mieszkańców Hrubieszowa i okolicznych miast w XVII i XVIII wieku*, [w:] *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, pod red. I. Sarnowskiej-Giefing i M. Graf, Poznań 2010, s. 151-162.
26. M. Kojder, *Nazwiska hybrydalne na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim w XVII i XVIII wieku*, [w:] *Dziedzictwo kulturowe Wielkiego Księstwa Litewskiego. W 440. rocznicę Unii Lubelskiej*, red. S. Kowalou i M. Kojder, Lublin 2011, s. 77-84.
27. M. Kojder, *Uwagi o nazewnictwie kobiet w starostwie hrubieszowskim (XVII-XVIII wiek)*, [w:] *Z zagadnień językoznawstwa słowiańskiego. Tom dedykowany Profesorowi Stefanowi Warchołowi*, Lublin 2011, s. 113-122.
28. M. Kojder, *Ukraińskie imiona męskie i ich warianty w polskich zapisach akt miasta Hrubieszowa w I poł. XVII wieku (pogranicze polsko-wschodniosłowiańskie)*, [w:] „Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego” 2014, LX, s. 121-137.
29. I. Mytnik, *Antroponimia szlachty ukraińskiej ziemi wołyńskiej i chełmskiej w XVI wieku*, [w:] „Studia Interkulturowe Europy Środkowo-Wschodniej” 2014, t. 8, s. 113-124.
30. M. Abuzarova, *Sufiksi ukraińskogo pochodżennâ v antroponimikoni pol's'ko-ukraińskogo prikordonnâ*, [w:] „Studia Ukrainica Posnaniensia” 2016, z. 4, s. 7-13.
31. W. Szulowska, *Wzorzec nazewnictwa nazw osobowych w osiemnastowiecznym Śniatyniu*, [w:] *Slavica, onomastica, regionalia. Prace dedykowane Panu Profesorowi Jerzemu Dumie*, Olsztyn 2016, s. 197-203.

Nieopublikowane prace doktorskie:

1. O. Ślusar, *Interferencje językowe w historycznych antroponimach Bukowiny (na przykładzie ksiąg metrykalnych parafii rzymskokatolickiej miasta Czerniowiec z lat 1777-*

1869), Akademia Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Kraków 2007.

2. M. Abuzarova, *Pol's'ki prízviša meškanciv Drogobiča kincâ XVIII – počatku XIX stolittâ na shidnoslov'âns'komu lingvokul'turnomu tli*, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2014.

Prace wydane na Ukrainie³¹:

1. P. Čučka, *Antroponimiâ Zakarpattâ*, Užgorod 1970 (2008).
2. Â. Pura, *Sučasnî prízviša Rivnenšini*, I-V, Rivne 1984-1990.
3. Ī. Krasovs'kij, *Prízviša galic'kih lemків XVIII st.*, L'viv 1993.
4. S. Panc'o, *Antroponimiâ Lemківšini*, Ternopil' 1995.
5. Ī. Farion, *Ukraińs'ki prízviševî nazvi Prikarpats'koï L'vivšini naprikinci XVIII – počatku XIX stolittâ (z etimologičnim slovníkom)*, L'viv 2001.
6. P. Čučka, *Prízviša zakarpats'kih ukraińciv. Īstoriko-etimologičnij slovník*, L'viv 2005.
7. O. Slúsar, *Slovník bukovins'kih prízviš*, Černivci 2005.
8. *Slovník prízviš'k pivnično-zahidnoï Ukraïni*, I-III, red. G. Arkušin, Luc'k 2009.
9. *Slovník variantiv vlasnih imen pivnično-zahidnoï Ukraïni*, red. G. Arkušin, Luc'k 2009.
10. N. Svistun, *Dinamika antroponimikonu m. Ternopolâ XIX-XX st. Monografiâ*, Ternopil' 2011.
11. *Slovník prízviš pivnično-zahidnoï Ukraïni ta sumižnih zemel'*, red. G. Arkušin, Luc'k 2013.

Artykuły opublikowane na Ukrainie:

1. N. Sumcov, *Malorusskie famil'nye prozvaniâ*, [w:] „Kievskaa starina” 1885, t. 11, 2, s. 216.
2. M. Kornilovič, *Oglâd narodnih rodovih prízviš na Holmšini i Pidlâšši*, [w:] „Etnografičnij visnik” 1925, 2, s. 113-123.
3. M. Kornilovič, *Narodna rodova onomastika na Volinî naprikinci XVIII i v 1-ij pol. XIX st.*, [w:] „Etnografičnij visnik” 1930, 9, s. 127-137.
4. O. Slúsar, *Antroponimikon Bukovini kincâ XVIII-XIX st. (na materialî metričnih knig rimo-katolickoï parafijî mîsta Černivci 1777-1869 rr.)*, [w:] „Studia Slovakistica” 2009, 9 (Onomastika. Antroponimiâ), s. 79-83.
5. N. Virsta, *Prízviša Pokuttâ, ononimni z sufiks'al'nimi variantami čolovičih hristiâns'kih imen*, [w:] „Naukovî zapiski. Seriâ: filologični nauki (movoznavstvo)” 2010, 89 (3), s. 400-408.

Prace naukowe – autoreferaty (Ukraina):

1. G. Pančuk, *Antroponimiâ Opillâ. Avtoreferat*, Ternopil' 1999.

---

³¹ Z waźniejszych prac onomastyki ukraińskieĳ ponadto: Ī. Franko, *Pričinki do ukraińs'koï onomastiki*, [b.m.] 1906; Ū. Red'ko, *Sučasnî ukraińs'ki prízviša*, Kiïv 1966; Ū. Red'ko, *Dovidnik ukraińs'kih prízviš*, Kiïv 1969; M. Hudaš, *Z istoriï ukraińs'koï antroponimii*, Kiïv 1977; R. Kersta, *Ukraińs'ka antroponimiâ XVI st. Čolovičî imenuvannâ*, Kiïv 1984; M. Demčuk, *Slov'âns'ki avtohtonni osobovi vlasni imena v pobuti ukraińciv XIV-XVII st.*, Kiïv 1988; L. Skripnik, M. Dzâtkivs'ka, *Vlasni imena lûdej*, Kiïv 1996 (2005); Ū. Red'ko, *Slovník sučasnih ukraińs'kih prízviš*, L'viv 2007; P. Čučka, *Slov'âns'ki osobovi imena ukraińciv. Īstoriko-etimologičnij slovník*, Užgorod 2011.

2. Í. Skoruk, *Dinamika antroponimikonu m. Luc'ka v XX st. Avtoreferat*, Kiiv 1999.
3. G. Bacins'ka, *Antroponimikon pereselenciv z Pol'si na Ternopil'sinu. Avtoreferat*, Ivano-Frankivs'k 2001.
4. Í. Êfimenko, *Ukrains'ki przvisevi nazvi XVI st. Avtoreferat*, Kiiv 2001.
5. M. Œeremeta, *Antroponimi pvninoi Ternopil'sini. Avtoreferat*, Ivano-Frankivs'k 2002.
6. N. Rul'ova, *Antroponimi Zahidnogo Podill knc XVIII-XX st. Avtoreferat*, Ivano-Frankivs'k 2004.
7. Ű. Fernos (Blauk), *Antroponimi Uman'sini XVII – poatku XXI st. Avtoreferat*, Kiiv 2008.
8. L. Âuk, *Antroponimi Œitomir'sini XVI-XVII st. Avtoreferat*, Kiiv 2008.
9. M. Nalivajko, *Neoficjna antroponimi L'viv'sini. Avtoreferat*, Kiiv 2011.
10. L. Lisova, *Antroponimi pvdn Volins'ko oblasti. Avtoreferat*, Luc'k 2014.

2. Konteksty

2.1. Żółkiew i okolice – dzieje regionu

Dzieje Żółkwi i okolic – na tle najważniejszych wydarzeń doby średniopolskiej – przedstawiam w kalendarium³².

1596 – 6-10 października zawarcie unii brzeskiej.

1597 – założenie Żółkwi; wydanie „Kazań sejmowych” ks. Piotra Skargi.

1599 – lipiec detronizacja Zygmunta III Wazy w Szwecji; zerwanie polsko-szwedzkiej unii personalnej.

1599 – wydanie katolickiego przekładu Biblii na język polski (znany jako przekład ks. Jakuba Wujka).

---

³² Ukazanie dziejów Żółkwi i okolic jest pewnym obrazem rzeczywistości, ale dopiero uwzględnienie tła historii Polski pozwala na komplementarne ujęcie zagadnienia. Kalendarium ułożyłem na podstawie następujących prac: S. Barącz, *Pamiętki miasta Żółkwi*, Lwów 1852; *Kronika miasta Lwowa od roku 1634 do 1690 obejmująca w ogólności dzieje dawnej Rusi Czerwonej a zwłaszcza Historią arcybiskupstwa lwowskiego w tejże epoce napisana spółcześnie w języku łacińskim przez J. Tomasza Józefowicza teraz z oryginału nigdy nie drukowanego przełożona na język ojczysty przez M. Piwockiego*, Lwów 1853-1854; *Encyklopedia powszechna*, t. 28, Warszawa 1868; A. Schneider, *Starożytności miasta Żółkwi krótko opisane na pamiątkę obchodu uroczystości odnowienia kościoła farnego w tem mieście dnia 12. września 1867 r.*, Lwów 1867; *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, W. Walewskiego, t. XIV, Warszawa 1895, s. 817-822; M. Niedźwiecki, *Z przeszłości Żółkwi*, Lwów 1908; E. Hay, *Żółkiew. Przewodnik dla zwiedzających. Rzut oka na dzieje grodu Żółkiewskich i Sobieskich*, Żółkiew 1936; J. T. Petrus, *Żółkiew i jej kolegiata*, Warszawa 1997; *Kronika Polski*, pod red. A. Nowaka, Kraków 1998; S. Gąsiorowski, *Chrześcijananie i żydzi w Żółkwi w XVII i XVIII wieku*, Kraków 2001; J. T. Petrus, *Żółkiew – miasto idealne*, [w:] „Spotkania z zabytkami”, nr 11 (273) XXXIII, s. 4-7, Warszawa 2009.

Literatura uzupełniająca – zob.: *Pisma Stanisława Żółkiewskiego kanclerza koronnego i hetmana z jego poprzedzającym*, wyd. A. Bielowski, Lwów 1861; *Listy Stanisława Żółkiewskiego 1584-1620*, Kraków 1868; K. Tyszkowski, *Hetman Stanisław Żółkiewski*, Lwów 1927; J. Sobieski, *Listy do Marysieńki*, Warszawa 1962; A. Kamiński, *Konfederacja sandomierska wobec Rosji w okresie poaltranszadzki 1706-1709*, Wrocław – Warszawa – Kraków 1969; J. A. Gierowski, *W cieniu Ligi Północnej*, Wrocław – Warszawa 1971; M. i J. Sobiescy, *Listy okresu odsieczy wiedeńskiej*, Warszawa 1983; L. Podhorodecki, *Sobiescy herbu Janina*, Warszawa 1984; L. Podhorodecki, *Wielki hetman Rzeczypospolitej. Opowieść o Stanisławie Żółkiewskim*, Warszawa 1987; D. Sidorski, *„Panie Kochanku”*, Katowice 1987; J. Besala, *Stanisław Żółkiewski*, Warszawa 1988; J. Kuczyńska, *Stanisław Żółkiewski – hetman i pisarz*, Wrocław – Warszawa – Kraków 1988; Z. Wójcik, *Jan Sobieski (1629-1696)*, Warszawa 1994; J. Kolbuszewski, *Kresy*, Wrocław 1995 (2005); T. Nowakowski, *Radziwiłłowie*, Warszawa 2005; Z. Trawicka, *Jakub Sobieski 1591-1646. Studium z dziejów warstwy magnackiej w Polsce doby Wazów*, Kraków 2007; A. Skrzypietz, *Królewscy synowie – Jakub, Aleksander i Konstanty Sobiescy*, Katowice 2011; S. Mackiewicz, *Dom Radziwiłłów*, Kraków 2012; R. J. Czarnowski, *Żółkiew. Hetmańskie gniazdo*, Warszawa 2015.

- 1600** – wrzesień–październik wyprawa Jana Zamojskiego i Stanisława Żółkiewskiego na Wołoszczyznę.
- 1600** – wojny o Inflanty ze Szwecją (do 1611).
- 1603** – 22 lutego król Zygmunt III Waza nadaje prawa miejskie Żółkwi.
- 1604** – październik pierwsza dymitriada (do maja 1606); kościół otrzymał wezwanie Królowej Niebios oraz świętych Wawrzyńca i Stanisława biskupa; papież Klemens VIII nadał przywilej, na mocy którego w uroczystość tytułu kościoła można było – spełniając określone warunki – uzyskać odpust zupełny; pierwsze zapisy w księgach metrykalnych parafii żółkiewskiej.
- 1605** – 27 września bitwa pod Kircholmem.
- 1606** – rokosz sandomierski (do 1609); budowa kościoła parafialnego (do 1620).
- 1607** – lipiec druga dymitriada (do grudnia 1610); interwencja magnatów polskich w Mołdawii.
- 1609** – kwiecień wyprawa wojenna przeciwko Moskwie; 28 maja Zygmunt III Waza opuszcza Kraków, po powrocie z Litwy zamieszkuje w Warszawie; symboliczny akt przeniesienia stolicy z Krakowa do Warszawy (1611).
- 1610** – 4 lipca zwycięstwo w bitwie pod Kłuszynem; wojskami polskimi dowodził Stanisław Żółkiewski; sierpień–listopad wojsko pod dowództwem Stanisława Żółkiewskiego w Moskwie; założenie szkoły przy farze żółkiewskiej.
- 1611** – 13 czerwca zdobycie Smoleńska.
- 1612** – luty–październik wsunięcie Polaków z Moskwy; interwencja w Mołdawii; konfederacje wojskowe (do 1613))
- 1615** – wyprawa polskich magnatów do Mołdawii.
- 1617** – kwiecień wyprawa królewicza Władysława na Moskwę (do grudnia 1618); czerwiec wojna polsko-szwedzka (do grudnia 1618).
- 1619** – 3 stycznia rozejm polsko-moskiewski w Dywilinie (Deulinie).
- 1620** – wrzesień–październik wyprawa mołdawska Stanisława Żółkiewskiego; klęska pod Cecorą; 7 października Stanisław Żółkiewski ginie pod Mohylowem (podczas odwrotu spod Cecory); Regina Żółkiewska, wdowa po Stanisławie, zostaje panią Żółkwi; najazd tatarski na miasto.
- 1621** – sierpień–październik obrona Chocimia i pokój z Turcją; sierpień wojna polsko-szwedzka (do stycznia 1626); O. Grzegorz Knapski ogłosił drukiem *Thesaurus Polonolatinograecus seu Promptuarium linguae Latinae et Graecae*.
- 1622** – konfederacja wojskowa we Lwowie; epidemia dżumy i cholery; niestabilna sytuacja gospodarcza w Żółkwi, znaczący wzrost cen artykułów (do 1625).
- 1623** – 28 maja konsekracja kościoła farnego przez arcybiskupa lwowskiego Jana Andrzeja Próchnickiego; zaostrenie konfliktów religijnych katolicko-prawosławnych; zamordowanie unickiego bp. Jozefata Kuncewicza.
- 1624** – maj–czerwiec najazd tatarski na Polskę; 6 listopada zmarła Regina Żółkiewska; Jan Daniłowicz, zięć Żółkiewskich, zostaje właścicielem Żółkwi.
- 1625** – powietrze morowe w Żółkwi; powstanie kozackie.
- 1626** – lipiec wojna polsko-szwedzka (do września 1629); październik najazd tatarski.
- 1627** – 28 listopada bitwa morska pod Oliwą; na terenie Przedmieścia Lwowskiego wzniesiono szpital i kościół pw. św. Łazarza.
- 1628** – zmarł Jan Daniłowicz; panią Żółkwi zostaje jego żona Zofia, córka Żółkiewskich.
- 1629** – słabe plony w wyniku mokrej jesieni, wzrost cen artykułów spożywczych w Żółkwi; najazdy Tatarów na Polskę.

- 1630** – powstanie kozackie.
- 1631** – utworzenie Kolegium Kijowskiego (późniejszej Akademii Mohylańskiej – najstarszej prawosławnej szkoły wyższej na świecie).
- 1632** – 30 kwietnia zmarł król Zygmunt III Waza; początek panowania króla Władysława IV Wazy (do 1648); jesień wojna z Moskwą (wojna smoleńska) (do czerwca 1634); najazdy tatarskie.
- 1633** – czerwiec–październik najazd turecko-tatarski.
- 1634** – 20 sierpnia zmarła Zofia Daniłowiczowa; właścicielem Żółkwi został Stanisław Daniłowicz, syn Jana i Zofii.
- 1636** – Stanisław Daniłowicz dostaje się do niewoli i zostaje ścięty przez Tatarów; Jakub Sobieski, zięć Daniłowiczów, zostaje panem Żółkwi.
- 1637** – 1 lutego trzęsienie ziemi w Żółkwi; maj przyłączenie do Rzeczypospolitej ziemi łębarsko-bytowskiej; sierpień powstania kozackie (do wiosny 1638); .
- 1639** – najazd tatarski na Żółkiew.
- 1643** – kwiecień pożar w Żółkwi; listopad ostatni przed rozbiorami ogólnopolski synod katolicki.
- 1644** – 29 stycznia zwycięstwo nad Tatarami pod Ochmatowem.
- 1645** – pożar w Żółkwi.
- 1646** – 11 czerwca zmarł Jakub Sobieski; Teofila Sobieska, żona Jakuba, córka Daniłowiczów, zostaje panią Żółkwi.
- 1648** – kwiecień wybuch powstania kozackiego pod wodzą Bohdana Chmielnickiego; przymierze kozacko-tatarskie; 29 kwietnia – 16 maja klęska pod Żółtymi Wodami; 20 maja zmarł król Władysław IV Waza; 20-23 września klęska pod Piławcami; październik Kozacy pod Żółkwią; początek panowania króla Jana II Kazimierza (do 1668).
- 1649** – 10 lipca – 22 sierpnia obrona Zbaraża i ugoda zborowska.
- 1651** – czerwiec powstanie Aleksandra Kostki Napierskiego (Stanisława Bzowskiego); 28-30 czerwca zwycięska bitwa pod Beresteczkiem; 22 września ugoda pod Białą Cerkwią; surowa zima; wilki poczyniły szkody w mieście; Kozacy pod Żółkwią; powietrze morowe w Żółkwi (do 1652); księżę kurlandzki Jakub Kettler – lennik polski – wszedł w posiadanie kolonii w Afryce (Gambia) i na Karaibach (Tobago).
- 1652** – 9 marca pierwsze liberum veto; 2-3 czerwca klęska pod Batohem.
- 1654** – maj wybuch wojny polsko-rosyjskiej; listopad zawarcie układu polsko-tatarskiego.
- 1655** – czerwiec – październik nowa ofensywa rosyjska; 21 lipca agresja szwedzka; 25 lipca kapitulacja pod Ujściem; 26 września Kozacy pod wodzą Bohdana Chmielnickiego zajmują Żółkiew; 7 października opuszczenie kraju przez Jana Kazimierza; 20 października traktat w Kiejdanach; 18 listopada – 27 grudnia oblężenie Jasnej Góry; w Żółkwi ukończono budowę dominikańskiego kościoła pw. Najświętszej Marii Panny i św. Marka; klasztor formalnie stał się konwentem.
- 1656** – 1 kwietnia śluby lwowskie Jana Kazimierza; 26 sierpnia oswobodzenie Warszawy; 6 grudnia traktat rozbiorowy w Radnot.
- 1657** – styczeń–lipiec najazd siedmiogrodzki; 19 września i 6 listopada traktaty welawsko-bydgoskie; utrata zwierzchności lennej nad Prusami Książęcymi; przemarsz wojsk siedmiogrodzkich; zniszczone pola w pobliżu Żółkwi, w efekcie wzrost cen artykułów spożywczych; męczeńska śmierć o. Andrzeja Boboli.
- 1658** – 16 września ugoda w Hadziaczu; pożar w Żółkwi.

- 1660** – 3 maja pokój w Oliwie; 19 października ugoda cudnowska.
- 1661** – 27 listopada zmarła Teofila Sobieska; Jan Sobieski, syn Jakuba i Teofili, został panem Żółkwi; utworzenie Akademii we Lwowie.
- 1662** – lipiec powietrze morowe w Żółkwi; 25-26 grudnia wizyta pary królewskiej – Jana Kazimierza oraz Ludwiki Marii – w Żółkwi.
- 1663** – sierpień wyprawa Jana Kazimierza przeciwko Moskwie (do marca 1664).
- 1664** – luty bunt kozackie i pacyfikacja Ukrainy (do stycznia 1665).
- 1665** – maj rokosz Lubomirskiego (do sierpnia 1666).
- 1667** – 30 stycznia traktat w Andruszowie; pożar w Żółkwi.
- 1668** – 16 września abdykacja Jana Kazimierza.
- 1669** – początek panowania króla Michała Korybuta Wiśniowieckiego (do 1673).
- 1672** – lipiec–październik najazd turecki zakończony traktatem w Buczaczu; najazdy Turków, Tatarów, Kozaków na Żółkiew.
- 1673** – 10 listopada zmarł król Michał Korybut Wiśniowiecki; 11 listopada zwycięstwo pod Chocimiem.
- 1674** – początek panowania króla Jana III Sobieskiego (do 1696); jesień kampania Jana III przeciwko Turcji.
- 1675** – maj–październik agresja turecko-tatarska; najazd turecki na Żółkiew.
- 1676** – sierpień–październik najazd turecki, zakończony traktatem żórawińskim; poselstwa: cesarskie, siedmiogrodzkie, angielskie, szwedzkie, brandenburskie, francuskie, perskie w Żółkwi; uroczyste wręczenie Janowi III Orderu Ducha Świętego.
- 1678** – 6 kwietnia ratyfikacja polsko-tureckiego układu pokojowego; 23 lipca przegład wojsk przed odsieczą Wiednia na polach żółkiewskich; sierpień–wrzesień odsiecz wiedeńska; po wiktorii wiedeńskiej do Żółkwi trafiają jeńcy oraz zdobycze wojenne, dzięki czemu mogło nastąpić ożywienie budowlane.
- 1684** – wyprawy do Mołdawii (kolejne w 1685, 1686, 1691); 25 lipca uroczyste obchody zwycięstwa spod Wiednia; wręczenie papieskich wyróżnień ofiarowanych przez Innocentego XI – poświęconego miecza i kapelusza Janowi III, zaś Marii Kazimierze – Złotej Róży.
- 1685** – dłuższy pobyt (do 1686) Jana III w Żółkwi; wielka narada wojenna; poselstwa, m.in. cesarskie i tureckie.
- 1686** – 6 maja traktat pokojowy z Rosją (pokój Grzymułtowskiego).
- 1688** – najazd tatarski na Żółkiew.
- 1691** – pożar w Żółkwi, duże zniszczenia; w Żółkwi osiada metropolita mołdawski Dozyteusz (Dosoftei); do przywiezionych przezeń relikwii św. Jana Nowego (Suchawskiego) zaczęły napływać masowe pielgrzymki grekokatolików i prawosławnych.
- 1693** – 11 marca król Jan III Sobieski nadaje prawa Żółkwi (wcześniejsze dokumenty uległy zniszczeniu podczas pożaru w 1691 roku).
- 1695** – luty najazd tatarski; pożar w Żółkwi i na przedmieściach, duże zniszczenia; w wyniku kolejnej klęski zahamowanie rozwoju miasta.
- 1696** – 17 czerwca zmarł król Jan III Sobieski; sierpień konfederacja wojskowa (do maja 1697); październik najazdy tatarskie.
- 1697** – początek panowania Augusta II Wetytna (do 1733)
- 1698** – właścicielem Żółkwi został Konstanty Sobieski, najmłodszy syn Jana III.
- 1699** – 26 stycznia traktat pokojowy z Turcją w Karłowicach; pożary w Żółkwi (kolejny w 1700).

- 1700** – utworzenie w Żółkwi dominikańskiego seminarium duchownego (studium z filozofii i teologii); początek wielkiej wojny północnej (do 1721).
- 1702** – 24 maja zajęcie Warszawy przez Szwedów, powstanie kozackie (do 1704); 14 lutego konfederacja warszawska detronizuje Augusta II.
- 1704** – powietrze morowe w Żółkwi; wojska rosyjskie w Polsce (do 1705); przemarsze wojsk szwedzkich, saskich, rosyjskich, kozackich i polskich przez Żółkiew – kontrybucje i znaczące zniszczenia w mieście i okolicach (do 1706); panowanie króla Stanisława Leszczyńskiego (do 1709).
- 1706** – stacjonowanie Rosjan w Żółkwi (główna kwatera wojsk rosyjskich w Rzeczypospolitej), zagarnięcie przez nich licznych kosztowności (do 1707); 18 grudnia podpisanie umowy żółkiewskiej między przedstawicielami konfederacji sandomierskiej i Carstwa Rosyjskiego.
- 1707** – styczeń–kwiecień pobyt cara Piotra I w Żółkwi; odnowienie przymierza polsko-rosyjskiego; największa w I Rzeczypospolitej epidemia tyfusu (do 1712).
- 1709** – sierpień Stanisław Leszczyński opuszcza kraj.
- 1710** – pożar i wybuch epidemii w Żółkwi.
- 1716** – wojska saskie w Żółkwi: grabieże, kontrybucje, profanacje; konfederacje antysaskie (do 1717).
- 1717** – 1 lutego Sejm niemy; pożary w Żółkwi, duże straty (kolejny w 1718).
- 1719** – zaraza w Żółkwi.
- 1726** – 22 lipca zmarł Konstanty Sobieski; właścicielką Żółkwi została Maria Józefa Sobieska, żona Konstantego.
- 1728** – Maria Józefa Sobieska opuszcza Żółkiew, władzę w mieście obejmuje Jakub Ludwik Sobieski, syn Jana III.
- 1733** – 1 lutego zmarł król August II Mocny; 12 września i 5 października podwójna elekcja – Stanisława Leszczyńskiego i Augusta III; pożar w Żółkwi; zawiązanie konfederacji wspierających Augusta III i Stanisława Leszczyńskiego (także w 1734); przemarsze wojsk rosyjskich i polskich przez Żółkiew, kontrybucje (do 1736); panowanie króla Augusta III (do 1763).
- 1736** – 26 stycznia abdykacja Stanisława Leszczyńskiego; 3 sierpnia Żółkiewscy dominikanie otrzymują relikwie Drzewa Najświętszego Krzyża Jezusa Chrystusa.
- 1737** – 19 grudnia zmarł Jakub Ludwik Sobieski; właścicielką Żółkwi została Maria Karolina de La Tour d’Auvergne (de Bouillon), córka Jakuba Sobieskiego; Polska zawarła konkordat ze Stolicą Apostolską.
- 1738** – 11 czerwca trzęsienie ziemi w Żółkwi.
- 1739** – dominikanie żółkiewscy założyli Bractwo Paska św. Tomasza z Akwinu (Milicję Anielską); papież Klemens XII nadaje wiernym zapisującym się do bractwa odpust zupełny; pożar w mieście.
- 1740** – 11 marca Maria Karolina de Bouillon sprzedaje swoje dobra (Żółkiew oraz 10 innych miast i 140 wsi) Michałowi Kazimierzowi Radziwiłłowi; założenie Collegium Nobilium w Warszawie.
- 1742** – oficjalne utworzenie kolegiaty w Żółkwi przez arcybiskupa lwowskiego Mikołaja Wyżyckiego; pożar w mieście.
- 1743** – Michał Radziwiłł funduje opactwo przy kolegiacie żółkiewskiej (z godnością infulata dla kapituły).
- 1744** – styczeń–marzec nad Żółkwią i okolicami widoczna była kometa, jej pojawienie się uważano za zapowiedź klęsk i rozmaitych nieszczęść.

- 1745** – powstanie Wojskowej Szkoły Budownictwa i Inżynierii – pierwszej polskiej uczelni wojskowej; wydanie pierwszego tomu encyklopedii ks. Benedykta Chmielowskiego *Nowe Ateny albo Akademia wszelkiej scyencyi pełna* (drugi w 1746).
- 1747** – 8 stycznia Józef Andrzej Załuski oddał w Warszawie założoną przez siebie bibliotekę (jedną z największych w Europie) do użytku publicznego.
- 1748** – 14 sierpnia szarańcza w pobliżu Żółkwi; zaraza była w Żółkwi i okolicach; przemarsz wojsk rosyjskich przez Polskę.
- 1749** – rozpoczęcie produkcji w żółkiewskiej manufakturze fajansów; w tym czasie działała również fabryka sukna.
- 1754** – pożar w Żółkwi.
- 1755** – prawdopodobnie w tym roku rozruchy chłopskie (Podkarpacie, Wielkopolska, Białoruś i Ukraina).
- 1756** – rozpowszechnianie fałszywych monet (podrabianych lub obrzynanych) na terenie włości Radziwiłłów (także w Żółkwi) – znaczące straty (do 1760); wojna siedmioletnia (do 1763) – Polska formalnie nie brała udziału w wojnie, poniosła jednak wielkie straty materialne.
- 1757** – proceder bicia fałszywej monety przez mincerzy pruskich (do 1762) – doprowadzenie do ruiny gospodarczej.
- 1759** – dwa pożary w Żółkwi, duże straty.
- 1762** – 22 maja zmarł Michał Kazimierz Radziwiłł; Karol Stanisław Radziwiłł, syn Michała Kazimierza, został panem Żółkwi.
- 1763** – 5 października zmarł król August III.
- 1764** – najazd Eustachego Potockiego na Żółkiew; przemarsze wojsk polskich i rosyjskich – kontrybucje; panowanie Stanisława Augusta Poniatowskiego (do 1795).
- 1765** – maj–czerwiec założenie Szkoły Rycerskiej w Warszawie; 19 listopada otwarcie Teatru Narodowego w Warszawie; Żółkiew ustanowiono siedzibą archidiakonu; wydawanie czasopisma społeczno-politycznego „Monitor” (do 1785).
- 1768** – maj wojska rosyjskie opuszczają Żółkiew; konfederacja barska (do 1772); czerwiec–lipiec koliszczyzna – powstanie na Ukrainie; rozruchy chłopskie i bunty na Wołyniu, w Małopolsce i Sieradzkim (do 1769).
- 1769** – powietrze morowe; anektowanie Spiszu przez Austrię.
- 1770** – epidemia dżumy obejmująca Ukrainę, Ruś Czerwoną, Wołyń i Podole – w Żółkwi i okolicach zmarło blisko 7 tysięcy ludzi; wielkie upały latem, silne mrozy zimą; wkroczenie wojsk pruskich na Pomorze, Kujawy i do Wielkopolski.
- 1772** – 5 sierpnia I rozbiór Polski; Przyłączenie Żółkwi, na mocy traktatu rozbiorowego, do Austrii; zniesienie prawa magdeburskiego; wkroczenie wojsk austriackich do miasta.
- 1773** – 14 października ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej.
- 1778** – pożar w Żółkwi.
- 1780** – reformy józefińskie (do 1790).
- 1784** – Żółkiew zostaje miastem obwodowym.
- 1785** – likwidacja kolegium i opactwa żółkiewskiego przez Austriaków.
- 1787** – sprzedaż dóbr Karola Stanisława Radziwiłła w Galicji (m.in. licytacja Żółkwi).
- 1788** – 6 października Sejm Czteroletni (do 29 maja 1792).
- 1791** – 3 maja uchwalenie konstytucji.
- 1792** – 27 kwietnia konfederacja targowicka; maj–lipiec wojna polsko-rosyjska.

- 1793 – 23 stycznia II rozbiór Polski.
 1794 – marzec–listopad insurekcja kościuszkowska.
 1795 – 24 października III rozbiór Polski.
 1795 – 25 listopada abdykacja króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.

2.2. Antroponimia Żółkwi i okolic a kontekst historyczno-kulturowy i społeczno-gospodarczy

Czynniki wpływające na antroponimie:

- a) zaludnienie:
- b) wysoka gęstość zaludnienia; Żółkiew była jednym z większych miast Korony: ok. r. 1790 – gdy od ok. 20 lat postępował gwałtowny upadek miasta (zaraza z 1770 r. spowodowała śmierć ok. 7 tysięcy ludzi; 1772 – zajęcie Żółkwi przez Austrię) – liczba ludności wynosiła ok. 5 tysięcy mieszkańców, sytuując Żółkiew na 21 miejscu na ziemiach dawnej Korony³³;
- c) codzienne zajęcia:
- d) wynikające ze struktury społecznej: szlachta, mieszczaństwo³⁴, chłopstwo, biedota, duchowieństwo;
  - cztery jarmarki w roku, dwa dni targowe w tygodniu, kwitnący handel³⁵;
  - rozwinięte usługi i przemysł (np. farfurnia), funkcjonujące cechy rzemiosł (zrzeszające m.in. szewców, krawców, kuśnierzy, bednarzy, stolarzy, czapników, szklarzy, stelmachów, kołodziejów, rzeźników, puszkarzy, ślusarzy, szklarzy, kowali, rymarzy, kotlarzy, siodlarzy, mieczników, paśników, konwisarzy, złotników, kaftanników, sukienników, piekarzy, garnarzy, tkaczy)³⁶;
  - uprawa winorośli³⁷ i zbóż;
  - bogactwo surowców: glina i drewno;

³³ Dla porównania, w tym okresie liczba ludności Warszawy wynosiła ok. 100-110 tys., Gdańska – 39 tys., Lwowa – 33 tys., Krakowa – 12-24 tys., Brody liczyły 16,5 tys. mieszkańców, Elbląg – 14 tys., Poznań – 13 tys., Lublin – 12 tys., Toruń – 10 tys., por. C. Kukło, *Demografia Rzeczypospolitej...*, dz. cyt., s. 233. Dane statystyczne na podstawie rejestrów pogłównego i podymnego: 1662 r. – 1715 osób (1439 chrześcijan, 276 żydów), 1680 r. – 271 domów (183 chrześcijańskich, 88 żydowskich), 1743 r. – 256 domów (88 chrześcijańskich, 168 żydowskich), 1774 r. – 690 domów (270 chrześcijańskich, 420 żydowskich), zob. S. Gąsiorowski, *Chrześcijanie i żydzi w Żółkwi w XVII i XVIII wieku*, Kraków 2001, s. 228-229.

³⁴ Zob. M. Bogucka, H. Samsonowicz, *Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej*, Wrocław 1986.

³⁵ W późniejszym okresie zwiększano liczbę jarmarków. „Na coroczne jarmarki przyjeżdżało do Żółkwi немало cudzoziemskich kupców, a wśród nich Ormianie, Żydzi, Mołdawianie i Grecy. Miejscowi kupcy wyruszali z kolei w dalekie podróże, kierując się głównie na Węgry, gdzie nabywali przede wszystkim różne gatunki wina, tytoń i miedź. Docierali także do Rzeszy Niemieckiej, Mołdawii i innych pobliskich krajów. [...] Żółkiewscy rzemieślnicy stale powiększali swoją liczebność i kwalifikacje. Znani byli już z wyrabiania namiotów na wzór wschodni, podobnie jak Lwów i Brody. Zasobność pana Żółkwi [Jana Sobieskiego, jeszcze nie króla – przyp. Ł. T.] i jego wzrastający prestiż na dworach Rzeczypospolitej przyczyniły się także do promowania przez niego miejscowego rzemiosła. [...] Splendor, jaki spływał na wybitnego wodza [...] opromieniał również Żółkiew”, zob. S. Gąsiorowski, *Chrześcijanie i żydzi...*, dz. cyt., s. 51.

³⁶ Wymieniono wyłącznie cechy zrzeszające rzemieślników chrześcijańskich, por. S. Gąsiorowski, *Chrześcijanie i żydzi...*, dz. cyt., s. 232.

³⁷ Sprzyjające warunki klimatyczne: „klimat ówczesnej ziemi lwowskiej różnił się nieco od występującego obecnie, chociażby z powodu wyższej temperatury powietrza, co sprzyjało zakładaniu winnic i zbieraniu wysoko plonów”, zob. S. Gąsiorowski, *Chrześcijanie i żydzi...*, dz. cyt., s. 26.

- instytucje: szpital, szkoła; seminarium dominikańskie³⁸;
- e) migracje:
  - lokacja na prawie magdeburskim – miasto prywatne³⁹;
  - przewaga ludności polskiej i ukraińskiej⁴⁰, ponadto Żydzi⁴¹, Ormianie⁴², Tatarzy⁴³ oraz, m.in., Niemcy, Węgrzy, Wołosi (Rumuni), Litwini, Francuzi, Włosi, Grecy, Turcy, Szkoci, Anglicy, Irlandczycy;
    - szlak handlowy Lwów – Warszawa, prowadzący „z Kamieńca Podolskiego, przez Lwów, Bełż, Horodło i Lublin, do Warszawy i dalej – do Torunia, Gdańska czy Królewca, lub przez Brześć Litewski do Wilna i Kowna, a także ze Lwowa, przez Przemyśl i Kraków, do Wrocławia i Frankfurtu nad Odrą”⁴⁴;
    - wojny; pobyty wojsk: Tatarzy, Kozacy, Turcy, Szwedzi, wojska saskie, moskiewskie, siedmiogrodzkie;
    - epidemie (dżuma i cholera), klęski żywiołowe, pożary;
    - religia i tradycja – chrześcijaństwo (katolicyzm – rzymski i grecki), imiennictwo;
  - f) uściślenie nazwy osobowej – druga po imieniu nazwa osobowa;
  - g) status prawny nazwisk – prawodawstwo austriackie (zabór).

Żółkiew⁴⁵ położona jest około trzydziestu kilometrów na północny zachód od Lwowa, przy historycznym szlaku prowadzącym do Warszawy. Fundacji miasta dokonano na gruntach wsi (dawnej osady służebnej) Winniki⁴⁶, nad rzeką Świnią.

W zamierzeniu założyciela, Stanisława Żółkiewskiego (późniejszego hetmana i kanclerza wielkiego koronnego) Żółkiew miała realizować – podobnie jak Zamość – koncepcję miasta idealnego i od samego początku istnienia przeżywała dynamiczny rozwój⁴⁷.

---

³⁸ „Zastój w rozwoju miasta nie dotyczył dominikanów, czerpiących pokaźne dochody ze swoich rozległych dóbr, położonych w okolicy. Konwent żółkiewski miał stały nabór młodych ludzi, chcących przywdziać habit zakonny. W związku z tym stało się konieczne utworzenie w klasztorze dominikanów seminarium dla kleryków. [...] W r. 1700 [...] powstało więc w Żółkwi studium formalne z filozofii i teologii”, zob. S. Gąsiorowski, *Chrześcijaństwo i Żydzi...*, dz. cyt., s. 69.

³⁹ O specyfice prawnoustrojowej miasta prywatnego w I Rzeczypospolitej – zob. T. Opas, *Własność w miastach prywatnych w dawnej Polsce (XVII-XVIII w.). Rozprawa habilitacyjna*, Rzeszów 1975; T. Opas, *Własność w miastach i jurydykach prywatnych w dawnej Polsce. Studium historyczno-prawne*, Lublin 1990.

⁴⁰ Zdaniem J. S. Bystronia „Granice pomiędzy żywiołem polskim i ruskim były płynne; nie było tu jeszcze pojęć narodowościowych, nie było pośród ludności ruskiej świadomości plemiennej. Podstawowymi wyznacznikami społecznymi był stan i religia. Szlachcic zawsze był Polakiem, chociażby i po polsku nie umiał; Polakiem był także i rzymski katolik, Rusinem unita czy ortodoks”, zob. J. S. Bystron, *Dzieje obyczajów w dawnej Polsce. Wiek XVI-XVIII*, t. I, Warszawa 1933, s. 41.

⁴¹ Z czasem znacząco wzrósł udział Żydów w liczbie mieszkańców miasta. Zob. S. Gąsiorowski, *Chrześcijaństwo i Żydzi w Żółkwi w XVII i XVIII wieku*, Kraków 2001.

⁴² Zob. S. Barącz, *Rys dziejów ormiańskich*, Tarnopol 1869, s. 179.

⁴³ S. Gąsiorowski, *Tatarscy niewolnicy w służbie panów Żółkwi w XVII wieku*, [w:] „Studia Historyczne” 1995, 38, z. 4, s. 481-494.

⁴⁴ S. Gąsiorowski, *Chrześcijaństwo i Żydzi...*, dz. cyt., s. 7-8.

⁴⁵ Za czasów I Rzeczypospolitej Żółkiew należała do ziemi lwowskiej w województwie ruskim; w 1772 r. znalazła się w zaborze austriackim, stając się siedzibą cyrkułu, a później starostwa.

⁴⁶ „Stanisław Żółkiewski zdecydował, że Winniki staną się jego główną siedzibą i przemianował je na Żółkiew, którą to nazwę nosiło gniazdo rodowe Żółkiewskich [...]. [...] w 1598 r., kiedy założono nową księgę miejską, wpisano tę właśnie nazwę. Nie przyjęła się ona od razu, bowiem w aktach spotkać możemy także nazwy «miasto Winniki» lub «Nowa Żółkiew»”, zob. S. Gąsiorowski, *Chrześcijaństwo i Żydzi...*, dz. cyt., s. 29.

⁴⁷ Zob. J. Sas Zubrzycki, *Żółkiew. Studium architektoniczne*, Kraków 1901; M. Osiński, *Zamek w Żółkwi*, Lwów 1933; T. Bernatowicz, *Królewska rezydencja w Żółkwi w XVIII wieku. Program funkcjonalny i architektura pałacu w świetle nieznanych inwentarzy zamku*, Warszawa 2009.

Żółkiewski, mając świadomość dogodnych warunków rozwoju, zadbał o kształt planowania przestrzennego miasta oraz nadanie osadnikom przywilejów handlowych i podatkowych⁴⁸. Dzięki korzystnym przywilejom lokacyjnym do polskiej i ukraińskiej ludności autochtonicznej dołączali kolonizatorzy (mieszczanie i chłopci) z innych części kraju, rozwijający handel i rzemiosło Żydzi i Ormianie oraz uwalniani Tatarzy.

Apogeum znaczenia i rozkwitu Żółkwi przypada na lata panowania króla Jana III Sobieskiego⁴⁹, miasto stało się znaczącym ośrodkiem, pełniąc funkcję jednej z monarszych rezydencji i nieoficjalnej stolicy państwa, było świadkiem ważnych wydarzeń, zarówno krajowych, jak i o charakterze europejskim. Także wiktoria wiedeńska miała ożywczy wpływ na rozkwit miasta i okolic – m.in. zdobycze wojenne, wpływy do skarbcza zamkowego; w owym czasie królewskie pożyczki miały przemożny wpływ chociażby na ożywienie budowlane.

Pragnieniem fundatora było, aby kościół parafialny⁵⁰ pod wezwaniem Królowej Niebios oraz świętych Wawrzyńca i Stanisława biskupa pełnił nie tylko funkcje sakralne i był miejscem rodzinnego mauzoleum, ale także miał zupełnie wyjątkowy charakter panteonu i wotum za zwycięstwa odniesione przez wojska polskie (po śmierci Stanisława Żółkiewskiego zapoczątkowano – fundacją mszalną – sprawowanie liturgii poświęconych hetmanowi, poległym i zmarłym w niewoli oraz uwięzionym żołnierzom).

Parafia żółkiewska – należąca do archidiecezji lwowskiej (dekanat foralny lwowski, od 1765 roku w dekanacie janowskim jako siedziba archidiaconatu terenowego, od 1787 w Żółkwi znajdowała się siedziba dekanatu) – w różnych okresach obejmowała okoliczne wsie (Biesiady, Błyszczyny, Bojaniec, Brzyszcze, Czeremusznia, Derewnia, Fujna Krechowska, Glińsko, Hucisko Krechowskie, Krechów, Kulawa, Kunin, Lipina, Lubella, Macoszyn, Majdan, Mokrotyn, Piły, Polany, Prowała, Ruda Krechowska, Skwarzawa Nowa, Skwarzawa Stara, Sopsoszyn, Turynka, Wiązowa, Winniki, Wola Wysocka, Zameczek: 13 w 1. ćwierci XVIII wieku, 22 z końcem wieku XIX, 28 w 1939 roku).

---

⁴⁸ Liczne swobody, rozwój handlu i rzemiosła, szybki wzrost zaludnienia przyczyniały się do powiększania majątków mieszczan, dzięki czemu rosły wpływy z podatków.

⁴⁹ S. Gąsiorowski wspomina o wpływie Jana III Sobieskiego na wzrost ruchu pielgrzymkowego grekokatolików do Żółkwi (Dosoftei/Dozyteusz był metropolitą prawosławnym, więc wspomniani przez badacza mołdawscy pątnicy byli zapewne tego samego wyznania, a nie grekokatolikami): król „skłonił [...] do przyjazdu do Żółkwi o. Doziteusza [...], arcybiskupa i metropolitę Mołdawii. Arcybiskup w r. 1682 opuścił Suczawę, stolicę gospodarstwa mołdawskiego, uciekając wraz z innymi bazylianami przed Turkami. Zabrał wówczas ze sobą relikwie św. Jana Nowego, męczennika. [...] Doziteusz przyjechał do Żółkwi w 1691 r. z trzema zakonnikami [...], wioząc wspomniane relikwie, słynące wieloma łaskami. Przyjazd bazylianów suchawskich okazał się bardzo cenny dla miejscowych zakonników, bowiem na wieść, że relikwie św. Jana Nowego złożono w Żółkwi, zaczęły tu napływać masowe pielgrzymki grekokatolików z całej Rusi i Mołdawii” – zob. S. Gąsiorowski, *Chrześcijaństwo i Żydzi...*, dz. cyt., s. 62-63.

⁵⁰ O historii i architekturze kościoła zob. W. Zawadzki, *Kościół farny w Żółkwi. Jego dzieje i pomniki. (Wraz z listem Karola Szajnochy o grobowcu Jakóba i Konstancyi Sobieskich)*, Lwów 1869; J. T. Petrus, *Kościół i klasztor Żółkwi; Materiały do dziejów sztuki sakralnej na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej*, red. nauk. J. K. Ostrowski, cz. I: *Kościół i klasztor rzymskokatolickie dawnego województwa ruskiego*, t. 2, Kraków 1994; Macoszyn J., *Żółkiewska kolegiata: pomnik chwały żołnierskiej*, [w:] „Biblioteka Epoki Nowożytnej” 2015, [t.] 2, [nr] 1, s. 187-202.

3. Uwagi o cechach językowych antroponimów i polszczyźnie południowokresowej

W kręgu zainteresowań badawczych znajdują się również zagadnienia dotyczące cech językowych antroponimów, podłoża dialektalnego nazwisk.

Dialekt południowokresowy powstał w wyniku nałożenia się polszczyzny (dialektu małopolskiego) na substrat ukraiński. Proces ten zapoczątkowany został w XIV wieku, jednakże język polski nie był na tych terenach zjawiskiem nowym i obcym.

Omawiam wpływy polszczyzny południowokresowej na kształtowanie się antroponimii Żółkwi i okolic. Badam i przedstawiam najbardziej charakterystyczne zjawiska fonetyczne i morfologiczne dialektalne, staro- i średniopolskie oraz wschodniosłowiańskie, które znajdują odzwierciedlenie w nazewnictwie osobowym^{51, 52}.

Fonetyka:

a) wokalizm:

– samogłoska pochyłona *á* > *o* – np. *Albert // Olbert, Bawoliński // Bowolinski, Kramarz // Kramorz;*

– podwyższenie artykulacji *a* do *e*, np. *Biesiadkiewicz // Biesiedkiewicz, Cetnar // Cetner;*

– samogłoska pochyłona *é* > *i/y*, np. *Agnieszka/Agniszka, Bleharczyk // Blicharczyk, Twardochleb // Twardochlib, Bialecki // Białycki, Myndel, Sternik // Styrnik;*

– obniżenie artykulacji *i/y* do *e*, np. *Babicki // Babecki, Baczynski // Baczenski, Cyrulik // Cerulik, Temko;*

---

⁵¹ Opr. na podstawie: T. Lehr-Splawiński, *Wzajemne wpływy polsko-ruskie w dziedzinie językowej*, Kraków 1928; *Studia nad dialektologią ukraińską i polską. Z materiałów b. Katedry Języków Ruskich UJ*, oprac. M. Karaś, Kraków 1975; Z. Kurzowa, *Polshczyzna Lwowa i kresów południowo-wschodnich do 1939 roku*, Warszawa – Kraków 1985; Z. Kurzowa, *Historia i współczesność języka polskiego na Kresach południowo-wschodnich*, [w:] *Historia i współczesność języka polskiego na Kresach wschodnich*, pod red. I. Grek-Pabisowej, Warszawa 1997, s. 111-165; J. Kość, *Polshczyzna południowokresowa na polsko-ukraińskim pograniczu językowym w perspektywie historycznej*, Lublin 1999; *Z badań nad polsko-ukraińskimi powiązaniem językowymi*, pod red. D. Buczki, M. Lesiowa, Lublin 2003.

⁵² Zob. J. Zityński, *Opis fonetyczny języka ukraińskiego*, Kraków 1932; K. Dejna, *Podolsko-wołyńskie pogranicze językowe*, Tarnopol 1938; K. Dejna, *Fonologiczny system języka ukraińskiego*, Kraków 1950; W. Kuraszkiwicz, *Oboczność -'ev-/-'ov- w dawnej polszczyźnie i w dzisiejszych gwarach*, Wrocław 1951; K. Dejna, *Gwary ukraińskie Tarnopolszczyzny*, Wrocław 1957; K. Nitsch, *Dialekty języka polskiego*, Wrocław 1957; W. Kuraszkiwicz, *Zarys dialektologii wschodniosłowiańskiej z wyborem tekstów gwarowych*, Warszawa 1963; Z. Stieber, *Historyczna i współczesna fonologia języka polskiego*, Warszawa 1966; Z. Klemensiewicz, T. Lehr-Splawiński, S. Urbańczyk, *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Warszawa 1981; S. Urbańczyk, *Zarys dialektologii polskiej*, Warszawa 1984; Z. Stieber, *Zarys gramatyki porównawczej języków słowiańskich*, Warszawa 1989; K. Dejna, *Dialekty polskie*, Wrocław 1993.

- samogłoska pochyłona *ó* > *u*, np. *Gorka* // *Gurka*, *Jakub*, *Kaczorowski* // *Kaczurowski*;
- podwyższenie artykulacji – przed spółgłoskami nosowymi *o* > *u*, np. *Błonski* // *Błunski*;
- przed spółgłoskami nosowymi *u* > *o*, np. *Dunayski* // *Donayski*; podobnie przed spółgłoską *r*, np. *Chmura* // *Chmora*, *Kocurek* // *Kocorek*;
- pod wpływem ukraińskim wymowa *y* na miejscu polskiego *i* oraz stwardnienie spółgłoski poprzedzającej, np. *Antoniewicz* // *Antoniewycz*, *Basiszyn* // *Basyszyn*; wahania *y/i*, np. *Abrysowski* // *Abrisowski*, *Bazylewicz* // *Bazilewicz*, *Bobryk* // *Bobrik*, *Wargaty* // *Wargati*, *Wasył*/*Wasil*;
- nagłosowe samogłoski (*a*; *e*; *o*) poprzedzane spółgłoską protetyczną, np. *prejotacja* – *Adamkowicz* // *Jadamkiewicz*, *Andruszkow* // *Jandruszkow*, *Angielski* // *Jangielski*, *Anton* // *Janton*, *Jevka*; przydech – *Albin* // *Halbin*, *Helzbieta*, *Orzelowski* // *Horzelowski*; hiperpoprawność – odrzucenie protezy, np. *Janczura* // *Anczura*;
- wtórna nosowość samogłosek przed spółgłoskami nosowymi, np. *Baran* // *Baran*, *Jan* // *Jan*, *Xenia*, *Zienka*, *Golonka* // *Golan*, *Ponczośnik* // *Panczosnik*, *Bamborowicz* // *Bqborowicz*;
- rozłożenie samogłosek nosowych (wymowa bifonematyczna), np. *Brąglewicz* // *Bronglewicz*, *Wąsowicz* // *Wonsowicz*, *Błędowski* // *Błendowski*, *Bębnowski* // *Bembnoski*;
- wahania *ą/ę*, np. *Mądrewicz* // *Mędrewicz*;
- denazalizacja, np. *Dąbrowny* // *Dobrowny*;
- kontynuanty *ě – polskie *,e* lub *,a* (przegłos lechicki), ukraińskie *i*, np. *Wiatrowicz* // *Witrowicz*;
- przegłos, np. *Czarniecki* // *Czerniecki*, *Kolano* // *Koleno*;
- wypadanie samogłosek z nagłosu, np. *Fruzyna*, *Leonora*, *Polonia*;
- wpływ wschodniosłowiański – rozwój samogłoski nosowej *ǫ > *u*, np. *Gąsiorko* // *Gusiorko*;
- akanie (północnokresowe) – *o*, *e* > *a*, np. *Melchior*/*Malchor*, *Lewandowski* // *Lawandowski*, *Monasterski* // *Manasterski*;
- wschodniosłowiański pełnogłos, np. *Bołotuch* // *Błociuch*, *Młodecki* // *Mołodecki*, *Ziołkowicz* // *Ziołkowiec*;
- pod wpływem ukraińskim *-yj* zamiast polskiego *-y*, np. *Ignacy*/*Ignacyi*, *Makowy* // *Makowyj*;
- pod wpływem wschodniosłowiańskim *-ia-* oddawane jako *-ija-*, np. *Fiałkowicz* // *Fiiałkowicz*, *Zofia*/*Zofia*⁵³;
- hiperpoprawny rozdział artykulacyjny – pod wpływem wymowy łacińskiej, np. *Olejarz* // *Olearz*;
- wschodniosłowiańskie przejście *ɛl > *ol*, np. *Kielbaśnik* // *Kołbasnik*;
- oboczność grup *-ow/-ew-*: *-owski/-ewski*, np. *Andryszewski* // *Andryszowski*, *Buglewski* // *Bugłowski*; *-owic(z)/-ewic(z)*, np. *Antonowicz* // *Antoniewicz*, *Bachowicz* // *Bachewicz*, *Gnatowicz* // *Gnatewicz*, *Iwonkiewicz* // *Iwonkowiec*;
- przejście *ja* > *je* (północnopolskie), np. *Jazula* // *Jezula*;
- rozwój grup *ir/yr* > *er*, np. *Wierzbicki* // *Wirzbicki*; zachowanie grupy *ir*, np. *Kazimierz* // *Kazimirz*;

⁵³ W przypadku imion możliwy również wpływ wymowy łacińskiej.

b) konsonantyzm:

- mazurzenie, np. *Dinis/Dynisz, Zmuda // Żmuda, Buczkiewicz // Buckiewicz, Czaykowski // Caykowski, Lubaczowski // Lubacowski*; hiperpoprawne – szadzenie, np. *Borsuk // Borszuk, Cyrulik // Czyrulik, Daleszycki // Daleszyczki*;
- przejście *chw > f*, np. *Chwysuł // Fyszuł, Marchwicki // Marficki*;
- rozwój kontynuantów **sr' > śr*, **zr' > źr*, np. *Średziński, Środa, Żrebecki*;
- frykatywny *ř* (grupa bifonematyczna *rš*), np. *Kotlarz // Kotlarsz, Lepiarz // Lepiarsz, Wierzchowski // Wierszchowski*;
- pod wpływem ukraińskim *r* zamiast *ž < ř*, np. *Bednarzow // Bednarow, Grzeniec // Greniec, Katarzyna/Kataryna*; hiperpoprawne, np. *Zwarycz // Zwarzycz*;
- wschodniosłowiańskie *t* zamiast polskiego *ć* (następstwo palatalizacji), np. *Bołotuch // Błociuch, Mokrociński // Mokrotynski, Mosteński // Mościński, Tetianna – Tacia, Woytechus*;
- wahania sonoryzacja/desonoryzacja, np. *b/p – Babiński // Bapinski, Braxator // Praxator, Przedziecki // Brzedziecki, Jakubczyk // Jakupczyk*; *d/t – Bednarz // Betnarz, Dudka // Dutka, Skoropad // Skoropat*; *dz/c – Domaradzki // Domaracki, Grodzki // Grocki*; *g/k – Graycer // Kraycer, Hajek // Hajeg, Gasper/Kasper, Mokierski // Mogierski, Pokigo // Pogigo, Radkowski // Radgowski*; *w/f – Kaftanik // Kawtanik*; *z/s – Bazilewicz // Basilewicz, Belski // Belzki, Mazur // Masur*; *ż/š – Czyż // Czysz, Śliżewicz // Sliszewicz, źdź/ść – Brześciański // Brzedzianski*;
- ukrainizm – twardość spółgłoski przed *e*, np. *Bieńko // Beńko, Chmiel // Chmel*;
- obecność miękkiego *ch'*, np. *Głuchy // Głuchi*;
- geminaty, np. *Kafel // Kaffel, Domicella, Karol // Karroll, Radziwiłł // Radziwił, Symplewicz // Symmplewicz, Krupa // Kruppa, Bosak // Bossak, Gutowski // Guttowski*;
- uproszczenia grup spółgłoskowych, np. *Adamowski // Adamoski, Bednarczuk // Beddarczuk, Burgrabi // Bugrabi, Felsztyński // Felszynski, Garbarczyk // Gabarczyk, Garnczarczyk // Garczarczyk, Karczmarz // Kaczmarz, Leszczyński // Leszyński, Nakonieczny // Nakończy, Srebrny // Szrebnny*; hiperpoprawne epentezy, np. *Bednarski // Bendnarski, Czerkaski // Czerkawski, Fedrykowicz // Fendrykowicz*;
- dwuwargowa artykulacja nagłosowego *w* przed spółgłoską – zakłócenia dystrybucji głosek z powodu bliskości artykulacyjnej *w* oraz *ɥ* w ukraińskim, np. *Włuczykiy // Łuczykiy*;
- ukrainizm – wymowa dźwięcznego krtoniowego *h*, np. *Garbarczyk // Harbarczyk, Gregory/Hreghori*;
- mieszanie spółgłosek szczelinowych – środkowojęzykowych (*ś, ź*) i przedniojęzykowych dźwięcznych (*š, ž*), np. *Antimisiewicz // Antimiszewicz, Śmigiel // Szmigiel, Wiszniowski // Wiśniowski*;
- zanik przedniojęzykowej artykulacji *l* (wałczenie *l > ɥ*), np. *Głuch // Guch, Kalkun // Kaukun, Półpas // Pupas*; przejście *ło > ɥo > o*, np. *Słomiany // Somiany*;
- asymetria w dystrybucji miękkości spółgłoski tylnojęzykowej – *g* – przed *e*, np. *Angielski // Angelski*;
- wahania w wymowie tylnojęzykowych *ch/k*, np. staropolska realizacja *kr-* zamiast *chr-* – *Chrystus // Krystus*; przejście wygłosowego *-ch > -k* – *Frydryk // Frydrych*; w śródgłosie w sąsiedztwie samogłosek – *Brachowski // Brakowski*;
- zastępowanie wargowo-zębowej *f* przez dwuwargową *p* (cecha staropolska), np. *Eufruzina/Euprozyna, Fekiete // Pekiete, Safatykiewicz // Sapatykiewicz*;
- opozycja spółgłosek wargowych – wargowo-zębowej *w* do dwuwargowej *b*, np. *Szarowolski // Szarobolski, Wasyl/Bazyli*;

- opozycja spółgłosek zwartych – wargowej (dwuwargowej) *b* do tylnojęzykowej *g*, np. *Bronglewicz // Gronglewicz*; tylnojęzykowej *g* do przedniojęzykowej (zębowej) *d*, np. *Brąglewicz // Brądlewicz*;
- wschodniosłowiańska dyspalatalizacja *ń*, np. *Bryń // Bryn*; *Jasiński // Jasinski*, *Podolański // Podolanski*;
- wahania nosowych *m/n*, np. *Bruchnal // Bruchmal*, *Demko // Denko*; *Antymisiewicz // Emtymysiewicz*;
- pod wpływem wschodniosłowiańskim brak uproszczenia fonetycznego, np. *Domaradzki // Domaracki // Domaradzki*, *Bełski // Bełzski*, *Obrytski*;
- wschodniosłowiańska realizacja zapożyczonego z greki *th* jako *f* zamiast polskiego *t*, np. *Fedori*, *Feszka*;
- ślad wymowy półotwartej (drżącej) *r* niezgodnej z ortofonią – zastąpienie jej inną półotwartą (boczną) *l*, np. *Kosmider // Kosmidel*.

Morfologia:

- pod wpływem wschodniosłowiańskim formanty *-icz/-owicz/-ewicz* zamiast *-ic/-owic/-ewic*, np. *Antonowic // Antonowicz*, *Długoszowic // Długoszowicz*, *Pankowicz // Pankowic*, *Radowic // Radowicz*; ponadto charakterystyczne dla antropimii kresowej, ujmowane też w literaturze przedmiotu jako sufiksy pochodzenia wschodniosłowiańskiego: *-uk* – *Bednarczuk // Bedarczuk*, *Misiuk*, *Stańczuk*; *-ko* – *Bieńko // Bienko // Beńko // Benko*, *Kozielko*, *Miśko*, *Ojczenaszko*; *-ec/-eć* – *Bieleniec // Bileniec*, *Kikieć*, *Jakubiec*, *Węgierc*; *-iszyn/-yszyn* – *Jakubiszyn*, *Kowaliszyn*, *Milczyszyn*, *Sobczyszyn*; dla derywatów żeńskich *-icha/-ycha* – *Kielbasicha*, *Łagodzicha*, *Kulikosczycha*, *Łukaszycha*;
- sufiksy południowopolskie: *-ik/-yk*, np. *Mrozik // Mrozyk*, *Zyzik // Zyzyk*, *Bedru-lik*, *Dorocik*, *Dziadyk*, *Jakubczyk*, *Pawlik*, *Szurzyk*; *-ek*, np. *Budniczek*, *Jędruszek*, *Mazur-czek*⁵⁴.

⁵⁴ Produktynność formantów – por. rozdział 9. *Analiza (proto)nazwisk mieszkańców Żółkwi i okolic w XVII i XVIII wieku* (podrozdział 9.7. *Podsumowanie i wnioski*) – t. II.

4. Sposoby identyfikacji osób w rzymskokatolickich księgach chrztów parafii w Żółkwi

4.1. Wprowadzenie

Badany materiał źródłowy pochodzi z 9423 wpisów w rzymskokatolickich księgach chrztów parafii w Żółkwi; można z nich wyodrębnić ok. 50 tysięcy ekscerptów⁵⁵.

Sposoby identyfikacji osób wynikają z formuł stosowanych w księgach metrykalnych chrztów⁵⁶.

W badanym materiale źródłowym występują rozmaite typy elementów identyfikacyjnych: imię (imiona) chrzestne, imię i/lub dodatkowe oznaczenie (protonazwisko, przezwisko, nazwa wykonywanego zawodu, pełnionej funkcji, noszonego tytułu, godności, nazwa etniczna, miejscowa, inny onim, relacja przynależnościowa – rodzinna lub nierodzinna, nazwa wyznania)⁵⁷.

---

⁵⁵ Podanie dokładnej liczby ekscerptów nie jest możliwe: uszkodzenia mechaniczne i biologiczne ksiąg metrykalnych oraz ich wadliwe szycie w kancelarii parafialnej powodują trudności w odczytaniu wszystkich zapisów; przykładowo – spośród 9423 wpisów można wyekscerpować 9345 danych dotyczących chrzczonego (zazwyczaj imiona), pozostałe są nieczytelne lub (zapewne omyłkowo) pominięte, w przypadku bardziej złożonych oznaczeń identyfikujących rodziców naturalnych i chrzestnych oraz udzielających sakramentu księży udział nieczytelnych zapisów jest większy. W znaczącej – podanej w przybliżeniu – liczbie ekscerptów mieszczą się również powtarzające się oznaczenia identyfikujące te same osoby (np. rodzice naturalni kilkorga dzieci, rodzice chrzestni różnych osób chrzczonych, księża udzielający sakramentu).

⁵⁶ Zob. podrozdział 1.4. *Charakterystyka ksiąg chrztów* (w szczególności 1.4.1. *Typ źródła – zakres i sposób wykorzystania*).

⁵⁷ Por. S. Grzybowski, *Nazwisko i jego stałość jako elementy identyfikacji osoby w dawnym prawie polskim*, [w:] „Onomastica” 1957, III, s. 485-514; B. Mikołajczakowa, *Nazwiska w księdze chrztów parafii margonińskiej (pow. Chodzież) z lat 1697-1761*, [w:] „Slavia Occidentalis” 1971, XXVIII/XXIX, s. 157-171; M. Kamińska, *Nazwy osobowe w najstarszych księgach metrykalnych parafii Łask*, [w:] „Onomastica” 1985, XXX, s. 159-179; J. Bubak, *Proces kształtowania się polskiego nazwiska mieszczańskiego i chłopskiego*, Kraków 1986; T. Skulina, *O kształtowaniu się nazwisk mieszczańskich i chłopskich w Wielkopolsce XVII wieku*, [w:] „Onomastica” 1989, XXXIII, s. 183-208; T. Skulina, *O staropolskich formacjach marytonimicznych*, [w:] *V Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna. Księga Referatów*, pod red. K. Zierhoffera, Poznań 1988, s. 241-248; G. Surma, *Z problemów kształtowania się nazwisk polskich od XII do XX w. na przykładzie Opoczyńskiego*, [w:] „Zeszyty Naukowe – Prace Językoznawcze”, 17-18, Gdańsk 1993, s. 235-240; Z. Abramowicz, *Antroponimia Brańska w XVII wieku w kontekście kształtowania się nazwiska na Podlasiu*, [w:] *Metodologia badań onomastycznych*, pod red. M. Biolik, Olsztyn 2003; I. Różycka, *Kształtowanie się mieszczańskich i chłopskich nazw osobowych na terenie parafii Rzgów i Dłutów w XVII i XVIII wieku*, Łódź 2003; A. Sieradzki, B. Sieradzka, *Grupy nominalne odnoszące się do małżonków we wrzesińskich księgach chrztu z XVIII wieku*, [w:] *Metodologia badań onomastycznych*, pod red. M. Biolik, Olsztyn 2003, s. 167-176; E. Rudnicka-Fira, *Antroponimia Krakowa od XVI do XVIII wieku. Proces kształtowania się nazwiska*, Katowice 2004; A. Sieradzki, *Budowa grup nominalnych opartych na członie antroponimicznym we wrzesińskich księgach chrztu z XVIII wieku*, [w:] „Poznańskie Studia

4.2. Oznaczenia identyfikujące mężczyzn

Oznaczenia identyfikujące mężczyzn zawierają różnorodne typy elementów identyfikacyjnych, np.:

- imię – *Jozephus* 15 III 1604; *Thomae* 20 VI 1758;
- (proto)nazwisko – *Suchorabski* 5 X 1606; *Werber* 2 IV 1713;
- wykonywany zawód – *famatus Jacobus Krempecki miles* 16 X 1723; *Alexander Bobowski textor* 13 I 1775;
- sprawowana funkcja – *Nobilis Michael Wissowaty Notarius Castren. Leopoliensis* 11 IX 1657; *Dnus Nicolaus Andryszowski Scholae Director* 13 IV 1750;
- tytuł, godność – *SERENISSIMUS JOANNES TERTIUS Rex Poloniae* [data nczyt.] IX 1674; *Celsissimus Princeps Michael Casimirus Radziwiłł Palatinus Vilnensis Dux Magnus Exercituum Magni Ducatus Lithuaniae* 29 IX 1750;
- etnonim – *Jacobo Kurzymiski Hungaro* 12 III 1716; *Leopoldo Rohrler natione Germano de villa Turinka* 17 XI 1776; *Joannes Adorianus Hungarus e Zolkiew* 14 XII 1782;
- deskrypcja lokatywna – *Petri Balabuszka ex Derewnia* 5 XI 1606; *Nicolai Urzędnik a krechow* 29 III 1609; *Petrus Kawski de Zolkiew* 3 V 1703; *Lab. Andreas Mazurów e Wola Wysocka* 27 XII 1777; *Christiani Bucholcz ex Prussia* 23 IV 1717; *Antonius Gaspoitic e Bohemia* 11 VIII 1779;
- relacja przynależnościowa rodzinna – *Josephus filius Lignifabri* 14 IX 1604; *Laurentium filium Czayczynego de Glinsko* 8 VIII 1625; *Pauli Christusow zięc* 9 V 1709;
- relacja przynależnościowa nierodzinna – *M Dno Boguslao Zdora Vexillifero Celsissimi Principis Radziwiłł* 22 I 1762; *Dnus Ludovicus Przetocki notarius M Dni Rymiński Oeconomi Zol.* 2 X 1776;
- nazwa wyznania, obrządku – *Josephum quondam Sectae Mahometanae Virum* [data nczyt.] IX 1674; *Gregorio Wakunowycz R. G. suburbio Zulk.* 8 X 1767; *Paulus Turczyński Ritus Graeci* 17 X 1773; *Michaele Karpin Ritus Latini de Stara Skwarzawa* 18 XII 1773; *Honestus Joannes Rauch Incola Zolkiewien. 226 Sectae Luteranae* 26 XI 1784;
- oznaczenie alternatywne (także przydomek) – *Laboriosi Joannis dictus kopacz de villa Glinsko* 12 I 1605; *Joan. Szymonik alias Organista* 15 VIII 1622; *Joannis Klenczyński als. Cerulik de Thomaszow* 11 V 1657; *Samuel Ferz alias Hamernik* 12 VIII 1702; *Joannes Popowicz seu Janowski* 27 V 1777.

4.3. Oznaczenia identyfikujące kobiety

Wśród oznaczeń identyfikujących kobiety można wyróżnić rozmaite typy elementów identyfikacyjnych, np.:

- imię – *Agnes* 24 II 1604; *Mariannae* 20 VI 1758;
- (proto)nazwisko – *Stobecka* 6 X 1606; *Stęberkowa* 17 VII 1672;
- wykonywany zawód – *Marianna Winiorska obstetrice Zolkiewien.* 3 XII 1773; *Catharina Maciejowna famula aulae Turyn. de Turynka* 13 III 1777;

Polonistyczne. Seria Językoznawcza” 2007, XIV, s. 197-206; L. Pacan-Bonarek, *Nazwy osobowe w księgach parafialnych Tropia*, Kraków 2010; A. Sieradzki, *Identyfikacja rodziców stanu chłopskiego we wrzesińskich księgach chrztu z lat 1700-1725*, [w:] „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza” 2011, XVIII, z. 1, s. 129-144.

– tytuł, godność – *Excellentissima ac Illustrissima Domina Christina de Csaky Comitissa de Bersceny, Ducissa Hungariae* 26 IV 1716; *Celssima Francisca Radziwiłowa Principissa Magni Ducatus Lithuaniae* 16 XII 1751;

– etnonim – *Emerentianna progenie Scythica* 7 VI 1609; *Rosa Hungara de Zolkiew* 15 X 1719;

– deskrypcja lokatywna – *Zophia Wietrzikowa de Skwarawa antiqua* 17 IV 1702; *Gnosa Theophila Wrzeszczowa a Mokrotyn* 23 III 1716; *Anna Sniegorska ex suburbio dicto Leopoliensi* 2 XI 1769; *Apolonia Skoropadowa e Turinka* 10 II 1780;

– relacja przynależnościowa rodzinna – *Anna Krasna uxore Alberti de Zolk.* 29 V 1658; *M. Dna Elisabeth Rokicka Virgine Filia Thesaurarii Novogrodzen.* 29 V 1776;

– relacja przynależnościowa nierodzinna – *Eva Zuzañska virgine e Żolkiew Coqua R Pikulski* 16 VI 1786;

– nazwa wyznania, obrządku – *Barbara Iliaszowa Ritus Graeci* 28 X 1703; *Annam Dorotheam Valeriam ex perfia [neczyt.] Karaimen. de Civitate Kukizow* 21 VII 1752;

– oznaczenie alternatywne (także przydomek) – *Anna Woyciechowa als Krasna Pani* 19 IV 1661; *Generosa Dna Barbara Sobieska alias Grabianczynna* 4 XII 1667; *Marianna Belcerowa alias Siedlarka* 25 XI 1703;

W żeńskich formacjach nazewniczych płeć określają najczęściej formy syntetyczne, powstałe w wyniku derywacji sufiksальной lub paradygmatycznej od nazwisk męskich. Derywaty żeńskie tworzyły formanty określające przynależność córki do ojca lub żony do męża⁵⁸.

Drogą derywacji paradygmatycznej od nazwisk męskich zakończonych na -ski mogły powstawać nazwiska zarówno odojcowskie jak i odmeżowskie, np.: Czechulski < Czechulski (*Marianna Czechulski* 29 I 1725), Bochowski < Bochowska (*Regina Bochowska de Zolkiew* 3 I 1752).

Formacje odojcowskie tworzyły formanty: -ówna/-owna, np. Putrowiczówna < Putrowicz (*Marianna Putrowiczówna* 14 III 1777), Pilipowiczówna < Pilipowicz (*Agnes Pili-powiczówna* 23 I 1785) oraz -anka (gw. -onka), np. Kostogryzianka < Kostogryz (*Anna kostogryzianka* 5 X 1606), Zawiszanka < Zawisza (*Generosa virgine Anna Zawiszanka ex arce* 18 IV 1621), Janiszowczanka < Janiszowski (*Anna Janiszowczanka virgine* 1 VII 1621), Szymoniczonka < Szymonik (*Virgine Teressia Szymoniczonka* 25 III 1662).

W literaturze przedmiotu podkreśla się, że pozostałe sufiksy mogły tworzyć i nazwiska odmeżowskie (częściej), i odojcowskie: -owa, np. Chołozubowiczowa < (C)hołozubowicz (*Anna Chołozubowiczowa de Zolkiew* 20 IX 1711), Albinowa < Albin (*Theresia Albinowa e Stara Skwarzawa* 25 VI 1784); -ka, np. Gurniczka < Gurnik (*Regina Gurniczka* 18

---

⁵⁸ Por. K. Nitsch, *Uwagi o nazwiskach kobiet zamężnych i panien*, [w:] „Język Polski” 1951, XXXI, s. 62-68; A. Zaręba, *Formy nazwisk żon i dzieci w dialektach języka polskiego*, [w:] „Onomastica” 1966, XI, s. 320-344 i XII, s. 232-275 + mapa; B. Żabska, *Nazwiska żon i dzieci w mowie mieszkańców dawnego pow. zbarskiego*, [w:] *Studia językoznawcze poświęcone Profesorowi Doktorowi Stanisławowi Rospondowi*, Wrocław 1966, s. 459-464; H. Kamińska, *Żeńskie nazwy osobowe z końca XVI wieku w metrykach przemyskich*, [w:] *Z dziejów kultury i literatury ziemi przemyskiej*, II, pod red. S. Kratochwilowej, Przemyśl 1973, s. 135-147; L. Dacewicz, *Nazewnictwo kobiet w dawnym powiecie mielnickim (XVI-XVIII w.)*, Białystok 1994; I. Sarnowska-Giefling, *Z antroponomastykonu Poznania. Sposoby identyfikowania kobiet w spisach obywateli miasta z XVI i początku XVII w.*, [w:] *Studia Linguistica in honorem Edvardi Breza*, Bydgoszcz 2008, s. 212-220; M. Kojder, *Sposoby nominacji kobiet w zapisach ksiąg sądowych z terenu starostwa hrubieszowskiego w XVII i XVIII wieku*, [w:] „Studia Wschodniosłowiańskie” 2009, 9, s. 117-128; M. Kojder, *Uwagi o nazewnictwie kobiet w starostwie hrubieszowskim (XVII-XVIII wiek)*, [w:] *Z zagadnień językoznawstwa słowiańskiego. Tom dedykowany Profesorowi Stefanowi Warcholowi*, Lublin 2011, s. 113-122.

XI 1663), Anczurka < (J)anczura (*Marianna Anczurka e Ruda Krechovien*. 19 VII 1778); -ina/-yna, np. Głowina < Głowa (*Anna Głowina* 18 IX 1621), Kaszyna < Kasza (*Agnes Kaszyna e hospitali Colleg. Zol.* 18 VII 1780); -icha/-ycha, np. Jaculicha < Jacuła (*Anna Jaculicha de Wola Wysoka* 19 X 1719), Mazurzycha < Mazur (*Margaretha Mazurzycha* 21 XI 1653).

Wśród żeńskich formacji nazewniczych pojawiają się również nazwiska równe nazwiskom męskim, np. Bieniasz (*Zuzanna Bieniasz* 18 II 1666), Marchwiński (*Anna Marchwinski* 10 V 1713), Cherbotowski (*Marina Cherbotowski* 21 VIII 1713).

W materiale znalazły się również obce formacje żeńskie – łacińskie z formantami: -issa, np. Stanislaissa < Stanislaus (*Regina Stanislaissa* 26 VIII 1625) i -trix, np. Tabernatrix < Tabernator (*Hedwigis tabernatrix de Glinsko* 12 V 1623) oraz niemieckie z formantem -in, np. Hubertin < Hubert (*Anna Hubertin* 25 III 1776), Statlerin < Statler (*Apolonia Statlerin Advocata Zolk.* 15 XII 1786); osobliwą formacją nazewniczą jest nazwisko: Fiszerynowa < Fischerin < Fischer (*Elisabeth Fiszerynowa* 12 V 1783) – niemiecką formację marytonimiczną z -in, tj. Fischerin/Fiszeryn zinterpretowano jako formę męską i za pomocą formantu -owa utworzono polskie nazwisko odmężowskie.

4.4. Formy pluralne

W zgromadzonym materiale odnotowano również formacje pluralne – identyfikujące męża i żonę lub rodzinę – rodziców.

Zazwyczaj formacje rodzinne występują w gen. plur., np. przymiotnikowe zakończone na -ski oraz rzeczownikowe: Wolińskich < Woliński (*Jacobi et Catharinae Wolinskich* 27 X 1715), Kupernowskich < Kupernowski (*Alberti et Annae Kupernowskich* 2 IV 1716), Moreckich < Morecki (*Sebastiani et Hedwigis Moreckich* 2 VIII 1716); Skarbków < Skarbk *(Generosorum Antonii et Teressiae Skarbków* 4 III 1716), Dziubłow < Dziubiel (*Francisci et Reginae Dziubłow* 1 III 1717), Doktorow < Doktor (*Bazilij et Annae Doktorow* 23 V 1751); Kaczkowskich < Kaczkowski, Saleniewiczow < Saleniewicz (*Mdor Andreae et Annae z Kaczkowskich Saleniewiczow* 14 VII 1766), Gawrońskich < Gawroński, Kalkunow < Kalkun (*laboriosor. Andreae et Sophiae Ritus Graeci z Gawronskich Kalkunow de villa Skwarzawa* 22 III 1767).

Formuły odnoszące się do małżonków mogły mieć postać nom. sing. nazwiska męża, np.: Zasłowski (*Alberti et Catharinae Zasłowski de Zolkiew* 29 XII 1709); Walko (*Gregorii et Annae Walko z Glinska* 17 V 1716); Śpiewak (*Sebastiani et Magdalena Spiewak* 25 VI 1716).

W odniesieniu do rodziny (mężczyzn i kobiet) używano też formy dawnego biernika⁵⁹ pełniącego w tych przypadkach funkcję gen. plur., np.: Witkowskie < Witkowski (*Simonis et Catharinae Witkowskie* 14 XII 1721), Szymkiewiczze < Szymkiewicz (*Generosor. Joannis et Mariannae Szymkiewiczze Economor.* [nczyt.] 1 VI 1753), Winnickie < Winnicki (*Onufrij et Catharinae Winnickie* 14 VI 1752).

Niekiedy nazwiska rodzinne występowały w nom. plur., np. Zydlewiczowie < Zydlewicz (*Laboriosorum Martini et Helena (...) Parentes dicti infantis Casimiris* [nczyt.] *de Cognomine Zydlewiczowie* 1 III 1775).

---

⁵⁹ Por. E. Wolnicz-Pawłowska, W. Szulowska, *Antroponimia polska na Kresach południowo-wschodnich XV-XIX wiek*, Warszawa 1998, s. 243-244.

4.5. Wskaźniki stabilizacji nazwisk – zestawienie przykładów

Przytaczane w powyższych podrozdziałach przykłady – wskazujące rozmaite relacje pokrewieństwa czy powinowactwa – potwierdzają dziedziczność, rodzinność, stopniowe stabilizowanie się drugiego obok imienia oznaczenia, które z czasem stało się nazwiskiem.

W badanym materiale najczęściej występują modele identyfikacyjne, w których zależności rodzinne są wyrażone pośrednio, np.: *Lucas Stanislai Sklarz* 14 X 1604; *Martinum Stanislai kramarz et Barbarae coniug. leg.* 29 X 1607; *Valentini filis Zaka de villa Wola Wiezow.* 3 X 1608; *Valentini filis Zak de Więzow* 7 III 1610; *Zophia filiae Borzęcki* 1 III 1621; *Anna Andreae Dziesięcioro uxor* 8 I 1613; *virgine Anna Nicolai Janiszowski filia* 19 VI 1622; *Catharina Winiarka vidua* 8 XII 1658; *Laurentium incerti patris Mariannae Cybulska* 8 VIII 1765; *Rosae ex patre Bogucka RL de Zulkiew ex Jurisdictione E.J.C.Z.* 8 I 1769; *Monicam Catharinam Senensem. Filiam Nobilium Adalberti et Catharinae Czerkawski, Venatoris Vinnicensis. Legitimo. Conjug.* 28 IV 1769; *Laboriosa Helena filia Josephi Michaluka* 8 VI 1784.

W księgach chrztów znajdują się również poświadczenia bezpośrednio wyrażające zależności rodzinne, będące zatem wskaźnikami stabilizacji, dziedziczności i rodzinności występujących po imieniu określeń dodatkowych, które można by ówczynie uznać za nazwisko.

Rodzinność nazwiska można zaobserwować w odniesieniu go do rodzeństwa, np.: *Illustrissimus Xaverius Branicki Castellanides Braclaviensis et Illustrissima Sorore Sue Elisabetha Branicka Castellanida Braclaciensi* 25 VII 1752; *Annae Miklaszewska de Nowa Skwarzawa (...)* *Dna Eva Miklaszewska Sorore Matris Infantis Virgine de Nowa Skwarzawa* 3 X 1773.

Nazwiska rodziców były dziedziczone przez dzieci, np.: *MDna Barbara Łosiowna filia Magdcae Annae Łosiowa* 1 I 1776; *Stanislaus Pogowski juvenis – Ills Dnus Hieronimus in Rokoszyce Pogowski olim Colonellus S. R. M. et M. D. Lithuaniae Possessor in Derewna* 2 XI 1785.

Stabilizacja nazwisk znajduje także potwierdzenie w oznaczeniach osobowych żon, np.: *Susanna Bieniaszewiczowa uxor Joannis Bieniaszewicz Sartoris et Ciuis Zolkiew.* 4 VI 1658; *Elizabeth Mieczniczka uxor Matthiae Miecznik* 25 VII 1658.

4.6. Podsumowanie

1. Obraz rozwoju polskich nazwisk na terenie Żółkwi i okolic jest zgodny z tendencjami ogólnopolskimi.

2. Sposoby identyfikacji osób – zarówno mężczyzn, jak i kobiet – wynikają z formuł stosowanych w rzymskokatolickich księgach chrztów i nie wyróżniają się na tle oznaczeń stosowanych w innych regionach Polski.

3. W oznaczeniach identyfikujących mężczyzn i kobiety występują różne typy elementów identyfikacyjnych: imiona chrzestne, dodatkowe oznaczenia – (proto)nazwiska, przezwiska, nazwy zawodów, pełnionych funkcji, tytułów i godności, etnonimy, deskrypcje lokatywne (zazwyczaj nazwy miejscowe, sporadycznie choronimy) oraz inne onimy, oznaczenia alternatywne (także przydomki), zaznaczana jest relacja przynależnościowa – rodzinna i nierodzinna, nazwa wyznania lub obrządku.

4. Na podstawie badanego materiału można stwierdzić, że w XVII i XVIII wieku żywotny był proces stabilizacji oznaczeń osobowych, późniejszych nazwisk. Oznaczenia

te identyfikowały również rodzinę, były dziedziczone, co znajduje potwierdzenie w poświadczeniach.

5. W nazwiskach mieszkańców Żółkwi i okolic z XVII i XVIII wieku zostały zaobserwowane i omówione fonetyczne cechy staro- i średniopolskie, dialektalne oraz wschodniosłowiańskie, zob. rozdział 4. *Uwagi o cechach językowych antroponimów i polszczyźnie południowokresowej.*

6. Żeńskie nazwiska marytonimiczne i patronimiczne tworzone były najczęściej za pomocą derywacji paradygmatycznej (od nazwisk męskich zakończonych na -ski) oraz sufiksальной (formanty tworzące formacje odmężowskie i odojcowskie: -owa, -ka, -ina/-y-na, -icha/-ycha; wyłącznie odojcowskie: -ówna/-owna).

5. System imienniczy mieszkańców parafii Żółkiew w XVII i XVIII wieku

5.1. Wprowadzenie

Imię jest osobową nazwą własną⁶⁰, którą „dziecko otrzymuje z woli rodziców lub opiekunów. Jest ono nadawane przez osobę do tego upoważnioną mocą sprawowanej funkcji w akcie o charakterze religijnym (chrzest) lub administracyjnym. Imię jest nazwaniem indywidualnym osoby w przeciwieństwie do nazwiska, które służy rodzinie i jest dziedziczone”⁶¹.

Wybór imienia – szczególnie na obszarach niejednorodnych etnicznie i językowo⁶² – może podkreślać odrębność etniczną nosiciela, wskazywać na nawiązanie do tradycji (na-

---

⁶⁰ W polskiej literaturze onomastycznej istnieją liczne opracowania poświęcone imionom, w tym kształtowaniu się kategorii imienia osobowego, rozwojowi systemu imienniczego na przestrzeni wieków, zob. W. Taszycki, *Najdawniejsze polskie imiona osobowe*, Kraków 1926; J. S. Bystróż, *Księga imion w Polsce używanych*, Warszawa 1938; A. Zaręba, *Polskie imiona ludowe*, [w:] „Onomastica” 1957, III, s. 129-178 i 419-446; A. Zaręba, *Polskie imiona ludowe. Wybór materiałów*, [w:] „Onomastica” 1959, V, s. 373-408; M. Karpluk, *Słowiańskie imiona kobiece*, Wrocław 1961; T. Milewski, *Indoeuropejskie imiona osobowe*, Wrocław 1969; M. Malec, *Budowa morfologiczna staropolskich złożonych imion osobowych*, Wrocław 1971; M. Karpluk, *Polskie imiona słowiańskie*, Wrocław 1973; P. Smoczyński, *Słowiańskie imiona pospolite i własne z podstawowym -ch w części sufiksalnej*, Wrocław 1973; M. Karaś, *Imię, nazwisko, przezwisko – nazwa osobowa w polszczyźnie*, [w:] „Onomastica” 1976, XXI, s. 19-40; H. Borek, *Socjolingwistyczne aspekty imiennictwa*, [w:] „Onomastica” 1978, XXIII, s. 163-177; M. Malec, *Staropolskie skrócone nazwy osobowe od imion dwuczłonowych*, Wrocław 1982; M. Malec, *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*, Kraków 1994; M. Malec, *O imionach i nazwiskach w Polsce*, Kraków 1996; M. Malec, *Przydomki hagiomiczne w funkcji samodzielnych imion osobowych*, [w:] *Onomastyka i leksykologia*, red. H. Popowska-Taborska i J. Duma, Warszawa 1997, s. 181-186; M. Malec, *Imię w polskiej antroponimii i kulturze*, Kraków 2001; E. Umińska-Tytoń, *Imiona chrześcne w polskich rodach arystokratycznych*, [w:] *Munuscula linguistica in honorem Alexandrae Cieślakowa oblata*, pod red. K. Rymuta, Kraków 2006, s. 473-492; I. Sarnowska-Giefing, *Kult świętych i błogosławionych (też poznaniaków i Wielkopolan) oraz jego odbicie w poznańskiej antroponimii. Na podstawie najstarszych spisów obywateli Poznania*, [w:] *Język. Społeczeństwo. Wartości. Prace Komisji Językoznawczej Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego*, t. XVIII, pod red. E. Laskowskiej, I. Benenowskiej i M. Jaracz, Bydgoszcz 2008, s. 389-404.

⁶¹ M. Malec, *Imiona*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, red. E. Rzetelska-Feleszko, Kraków 2005, s. 97.

⁶² Zob. E. Wolnicz, *Dawne polskie i ukraińskie imiennictwo we wsi Wara w powiecie brzozowskim*, [w:] „Slavia Orientalis” 1973, XXII, s. 57-66; E. Wolnicz-Pawłowska, *Z dawnej antroponimii Tarnopolszczyzny (podobieństwa i różnice w osiemnastowiecznym imiennictwie ukraińskim i polskim)*, [w:] *Paralele w rozwoju słownictwa języków słowiańskich*, red. nauk. H. Popowska-Taborska, Warszawa 1989, s. 195-202; Z. Abramowicz, *Imiona szlacheckie na polsko-wschodniosłowiańskim pograniczu w XVI wieku*, [w:] *Nazewnictwo pogranicza Polski*, pod red. A. Belchnerowskiej i J. Ignatowicz-Skowrońskiej, Szczecin 1999, s. 7-23; I. Mytnik, *Antroponimia Wołynia w XVI-XVIII wieku*, Warszawa 2010, s. 19-146.

rodowych, rodzinnych), jak również może być wyrazem asymilacji, adaptacji do rzeczywistości zewnętrznej czy internacjonalizacji⁶³.

Analizując system imiennicy Żółkwi⁶⁴, szczególną uwagę zwracam na imiona chrzestne⁶⁵: badam frekwencję i popularność, uwarunkowania nadawania imion oraz zjawisko wieloimienności.

Repertuar imion⁶⁶ – nie tylko chrzestnych – używanych w Żółkwi i okolicach w XVII oraz XVIII wieku przedstawiam w *Słowniku imion żółkiewskich* (rozdział 7.). Żółkiewski system imiennicy stanowią imiona wywodzące się z tradycji przedchrześcijańskiej (rodzime, słowiańskie – związane jednak zazwyczaj z historią Kościoła) oraz chrześcijańskiej – właściwe dla obrządku Kościoła rzymskokatolickiego, widoczne są również wpływy greckokatolickie.

5.2. Kulturowo-religijne uwarunkowania nadawania imion w parafii Żółkiew

Wśród motywacji nadawania imion chrzestnych⁶⁷ wyróżniam⁶⁸:

1) motywację kalendarzową;

---

⁶³ Por. Ł. Trzeciak, *Antroponimia Polaków z Berdiańska (obwód zaporoski) na Ukrainie*, [w:] „Studia Kaliskie. Studia Calisiensia” 2013, t. 1, s. 68.

⁶⁴ Por. J. Rieger, *Imiennictwo ludności wiejskiej w ziemi sanockiej i przemyskiej w XV w.*, Wrocław 1977; B. Lindert, *Imiona kobiece używane w XV w. na terenie ziemi hrubieszowskiej*, [w:] „Onomastica” 1979, XXIV, s. 169-172; E. Klisiewicz, *Męskie imiona chrzestne w parafii Rudawa k. Krakowa z lat 1570-1897 (na podstawie ksiąg metrykalnych)*, [w:] „Onomastica” 1989, XXXIII, s. 172-173; B. Mikołajczakowa, *Imiona chłopskie i mieszczańskie w Szamotułskim w XVII wieku*, [w:] „Studia Polonistyczne” 1991, XVI/XVII, s. 93-101; W. Szulowska, *Imiennictwo dawnej ziemi halickiej i lwowskiej*, Warszawa 1992, s. 13-28; A. Tomecka, *Imiona chrzestne w księgach metrykalnych Nowej Brzeźnicy k. Częstochowy w XVII i XVIII wieku*, [w:] „Onomastica” 1994, XXXIX, s. 157-178; D. Lech, *Imiona chrzestne mieszkańców Opolszczyzny w XIX i XX w. Analiza językowo-kulturowa*, [w:] „Onomastica Slavogermanica” 2003, XXIV, s. 113-122; I. Sarnowska-Gieffing, *Imiona poznaniaków w latach 1939-1945*, [w:] „Poznańskie Spotkania Językoznawcze”, t. XI, pod red. Z. Krążyńskiej i Z. Zagórskiego, Poznań 2003, s. 101-116; I. Sarnowska-Gieffing, *Imiona mieszkańców Poznania w dobie reformacji i kontrreformacji. Rekonesans badawczy*, [w:] *Pamięci Profesora Tadeusza Skuliny w 15. rocznicę śmierci*, pod red. A. Pihan-Kijasowej i I. Sarnowskiej-Gieffing, Poznań 2008, s. 117-143; E. Rudnicka-Fira, *Imiennictwo krakowian od XVI do XVII wieku na tle historii i kultury*, Kraków 2013; M. Kresa, *Antroponimia historycznego pogranicza mazowiecko-podlaskiego w XVIII wieku na przykładzie parafii Stoczek w ówczesnym dekanacie kamieńczykowskim. Imiona*, Warszawa 2013.

⁶⁵ W całym badanym okresie obserwowałem stabilność systemu imienniczego, w tym mody imienniczej, z tego też powodu nie było zasadne wprowadzenie odrębnych analiz np. dla poszczególnych wieków.

⁶⁶ Por. B. Kupis, *Nasze imiona*, Wrocław 1991; *Słownik imion*, opr. W. Janowowa, A. Skarbek, B. Zbiniowska, J. Zbiniowska, Wrocław – Warszawa – Kraków 1991; J. Bubak, *Księga naszych imion*, Wrocław 1993; K. Gołębiowski, *Poznaj swego patrona. Co oznacza twoje imię?*, Warszawa 1994; K. Rymut, *Słownik imion wspólnie w Polsce używanych*, Kraków 1995; H. Fros, F. Sowa, *Twoje imię. Przewodnik onomastyczno-hagiograficzny*, Kraków 2000; J. Grzenia, *Słownik imion*, Warszawa 2003.

⁶⁷ Por. J. S. Bystron, *Dzieje obyczajów w dawnej Polsce. Wiek XVI-XVIII*, t. I, Warszawa 1933, s. 320-322; t. II, s. 68-70.

⁶⁸ Opr. na podstawie: S. Barącz, *Pamiętki miasta Żółkwi*, Lwów 1852; A. Schneider, *Starożytności miasta Żółkwi krótko opisane na pamiętkę obchodu uroczystości odnowienia kościoła farnego w tem mieście dnia 12. września 1867 r.*, Lwów 1867; W. Zawadzki, *Kościół farny w Żółkwi. Jego dzieje i pomniki. (Wraz z listem Karola Szajnochy o grobowcu Jakóba i Konstancyi Sobieskich)*, Lwów 1869; J. Sas Zubrzycki, *Żółkiew. Studium architektoniczne*, Kraków 1901; M. Niedźwiecki, *Z przeszłości Żółkwi*, Lwów 1908; M. Osiński, *Zamek w Żółkwi*, Lwów 1933; E. Hay, *Żółkiew. Przewodnik dla zwiedzających. Rzut oka na dzieje grodu Żółkiewskich i Sobieskich*, Żółkiew 1936; J. T. Petrus, *Kościół i klasztor Żółkwi; Materiały do dziejów sztuki sakralnej na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej*, red. nauk. J. K. Ostrowski, cz. I: *Kościół i klasztor rzymskokatolickie dawnego województwa ruskiego*, t. 2, Kraków 1994; J. T. Petrus, *Żółkiew i jej kolegiata*, Warszawa

2) wpływ kultu świętych i błogosławionych:

a) wezwania kościołów:

- pw. Królowej Niebios oraz św. św. Wawrzyńca i Stanisława biskupa,
- pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Marka,
- pw. św. Łazarza,
- pw. św. Andrzeja,
- pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa,
- pw. Świętej Trójcy (Winniki),
- poza miastem cerkwie: pw. Narodzenia Najświętszej Panny Maryi (Winniki); pw. św. Jana Chrzciciela (Przedmieście Glińskie) oraz pw. Świętego Krzyża;

b) wewnątrz kościoła pw. Królowej Niebios oraz św. św. Wawrzyńca i Stanisława biskupa:

- ołtarze: Matki Boskiej Różańcowej, św. Wawrzyńca, św. Anny, św. Marii Magdaleny, św. Stanisława biskupa,
  - kaplice: Najświętszej Panny Maryi, św. Anny,
  - wizerunki (rzeźby, figury, obrazy): św. Mateusza, św. Marka, św. Łukasza, św. Jana, św. Jerzego, św. Marcina, św. Michała Archanioła, św. Wawrzyńca, św. Stanisława biskupa, św. Piotra, św. Pawła, św. Jana Chrzciciela, św. Jakuba z Compostelli, św. Ambrożego, św. Augustyna, św. Hieronima, św. Grzegorza Wielkiego, św. Mikołaja, św. Elżbiety, św. Kazimierza, św. Józefa, św. Antoniego Padewskiego, św. Franciszka, św. Wojciecha, św. Anny, św. Floriana, św. Róży z Limy,
  - relikwie: św. Wawrzyńca, św. św. Wiktora i Klemensa,
  - dzwony: jeden z trzech dzwonów – z przedstawieniem św. Stanisława biskupa,
  - bractwa: Najświętszej Panny Marii, Różańcowe, św. Anny, Trójcy Przenajświętszej, Szkaplerzne, Anioła Stróża, Paska św. Tomasza z Akwinu (Milicja Anielska);
- c) jarmarki: na św. Stanisława, św. św. Piotra i Pawła, św. Wawrzyńca, św. Marcina, św. Jana Chrzciciela, Trzech Króli, św. Mikołaja;
- d) zakony: rzymskokatolickie – dominikanie, dominikanki, benedyktyнки; greckokatolickie – bazylianie, bazylianki;

e) patroni miasta: św. Dacjan i św. Krescencja, w pieczęci św. Wawrzyniec, główną uroczystością było święto Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny;

f) patroni zawodów (np. cieśli – św. Józef, szewców – św. Kryspin, muzyków – św. Cecylia, flisaków, górników i artylerzystów – św. Barbara, pasterzy – św. Mikołaj, rycerzy – św. Jerzy, studentów – św. Grzegorz), święci wzywani w chorobach (np. mór i choroby zakaźne – św. św. Antoni, Roch i Sebastian, padaczka – św. Walenty, ból gardła – św. Błażej, ból zębów – św. Apolonia, choroby oczu – św. Otylia) oraz podczas klęsk i niepowodzeń (np. ogień – św. Florian, kradzież, zguby – św. Antoni);

3) tradycja rodzinna (w szczególności po rodzicach, chrzestnych);

4) wpływ duchowieństwa;

5) osobiste upodobania (brzmienie, skojarzenia literackie i historyczne);

6) moda:

a) np. wpływ właścicieli miasta, możnych, mieszczan cieszących się szacunkiem;

b) imiona staropolskie.

1997; S. Gąsiorowski, *Chrześcijananie i żydzi w Żółkwi w XVII i XVIII wieku*, Kraków 2001; J. T. Petrus, *Żółkiew – miasto idealne*, [w:] „Spotkania z zabytkami”, nr 11 (273) XXXIII, s. 4-7, Warszawa 2009.

5.3. Frekwencja i popularność imion chrzestnych

W nominacjach odnotowałem 131 imion męskich (dla 4812 ochrzczonych) – w tym 101 występujących w formach jednoimiennych i na pierwszej pozycji w formach wieloimiennych⁶⁹ oraz 90 żeńskich (dla 4533 ochrzczonych) – w tym 74 użyte w formach jednoimiennych i na pierwszej pozycji w wieloimiennych. Pełny zestaw imion chrzestnych (imiona podaję w polskiej wersji językowej) oraz ich frekwencję (ogółem, w przypadku jednoimienności oraz wieloimienności) przedstawiam w tabelach.

Wśród imion chrzestnych wyróżniam imiona popularne (powyżej 10%⁷⁰ ogółu), często nadawane (5-10%), o średniej popularności (2-4%), rzadkie (1% i mniej) i efemerydy (pojedyncze).

Tabela 1. Frekwencja męskich imion chrzestnych

Imię	Ogółem	Jednoimiennosc	Wieloimiennosc							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Jan	646	550	63	25	5	2	–	1	–	–
Józef	318	235	36	30	13	4	–	–	–	–
Stanisław	293	259	21	12	–	–	–	1	–	–
Maciej/Matiasz	258	239	9	9	1	–	–	–	–	–
Andrzej	236	218	12	4	2	–	–	–	–	–
Albert	227	227	–	–	–	–	–	–	–	–
Michał	227	178	23	21	4	–	1	–	–	–
Jakub	195	175	5	11	4	–	–	–	–	–
Kazimierz	187	159	15	11	1	–	–	–	1	–
Szymon/Symeon	183	161	14	7	1	–	–	–	–	–
Wawrzyniec/ Laurencjusz	183	161	5	14	3	–	–	–	–	–
Marcin	172	159	5	5	3	–	–	–	–	–
Adalbert/Wojciech	165	146	12	7	–	–	–	–	–	–
Franciszek	156	106	28	16	3	1	–	1	–	1
Tomasz	142	128	6	4	3	1	–	–	–	–
Sebastian	136	129	2	5	–	–	–	–	–	–
Antoni	136	92	26	17	–	1	–	–	–	–
Piotr	135	113	14	6	2	–	–	–	–	–
Paweł	112	100	2	10	–	–	–	–	–	–
Mikołaj	100	85	8	5	2	–	–	–	–	–
Bartłomiej/Bartosz	97	88	4	4	1	–	–	–	–	–
Mateusz	89	79	4	5	–	1	–	–	–	–
Grzegorz	80	74	4	2	–	–	–	–	–	–

⁶⁹ Por. podrozdział 6.4. *Wieloimiennosc*.

⁷⁰ Wartości procentowe zaokrąglam do liczby całkowitej – do najbliższej wartości.

Stefan/Szczepan	78	63	8	7	-	-	-	-	-	-
Błażej	67	65	2	-	-	-	-	-	-	-
Krzysztof	56	55	-	1	-	-	-	-	-	-
Walenty(n)	55	48	2	5	-	-	-	-	-	-
Kacper/Kasper	45	40	3	2	-	-	-	-	-	-
Łukasz	41	37	3	1	-	-	-	-	-	-
Wincenty	38	17	10	7	2	1	1	-	-	-
Ignacy	36	18	7	8	1	1	-	1	-	-
Hiacynt/Jacenty/Jacek	31	24	4	3	-	-	-	-	-	-
Dominik	27	17	1	8	-	-	1	-	-	-
Karol	22	11	3	7	1	-	-	-	-	-
Tadeusz	22	3	1	13	3	1	-	-	-	1
Aleksander	20	15	3	2	-	-	-	-	-	-
Adam	19	9	4	3	2	-	1	-	-	-
Feliks/Szczęśny	16	6	4	4	2	-	-	-	-	-
Ksawery	15	-	-	11	3	1	-	-	-	-
Marek	14	9	3	2	-	-	-	-	-	-
Nepomucen	13	-	1	9	2	1	-	-	-	-
Ludwik	12	7	1	4	-	-	-	-	-	-
Gabriel	12	5	2	5	-	-	-	-	-	-
Filip	11	5	3	3	-	-	-	-	-	-
Jerzy	11	7	-	3	1	-	-	-	-	-
Joachim	11	3	2	5	1	-	-	-	-	-
Kostka	11	-	-	10	1	-	-	-	-	-
Kanty	9	-	-	8	1	-	-	-	-	-
Baptysta	9	-	-	9	-	-	-	-	-	-
Florian	8	1	5	2	-	-	-	-	-	-
Bazyli	8	5	1	2	-	-	-	-	-	-
August(yn)	8	5	1	2	-	-	-	-	-	-
Konstanty(n)	8	2	3	3	-	-	-	-	-	-
Baltazar	8	4	-	2	1	1	-	-	-	-
Benedykt	7	6	-	-	1	-	-	-	-	-
Kajetan	7	1	2	2	1	-	1	-	-	-
Salezy	7	-	-	5	2	-	-	-	-	-
Melchior	6	3	-	1	2	-	-	-	-	-
Fryderyk	6	-	1	3	2	-	-	-	-	-
Borgiasz	6	-	-	5	1	-	-	-	-	-
Ambroży	5	2	2	1	-	-	-	-	-	-
Fabian	4	2	1	1	-	-	-	-	-	-
Teodor	4	1	1	2	-	-	-	-	-	-
Marcel(i)/Marcelin	4	-	2	2	-	-	-	-	-	-
Klemens	4	-	1	1	-	2	-	-	-	-
Hieronim	4	-	-	3	1	-	-	-	-	-
Chryzostom	4	-	-	3	-	1	-	-	-	-
Julian	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Dionizy	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Krystyn/Krystian	3	2	-	1	-	-	-	-	-	-

Gotfryd	3	2	–	1	–	–	–	–	–	–
Erazm	3	–	2	–	–	–	1	–	–	–
Władysław	3	–	1	2	–	–	–	–	–	–
Alojzy	3	–	1	1	–	–	–	–	1	–
Wiktor(yn)	3	–	–	–	1	2	–	–	–	–
Kalasanty	3	–	–	3	–	–	–	–	–	–
Ferreriusz	3	–	–	1	2	–	–	–	–	–
Boromeusz	3	–	–	2	1	–	–	–	–	–
Rajmund	2	–	2	–	–	–	–	–	–	–
Daniel	2	2	–	–	–	–	–	–	–	–
Rudolf	2	–	1	1	–	–	–	–	–	–
Rafał	2	–	1	1	–	–	–	–	–	–
Łazarz	2	–	1	1	–	–	–	–	–	–
Jozafat/Józefat	2	1	–	–	–	–	–	1	–	–
Eustachy	2	–	1	1	–	–	–	–	–	–
Bonawentura	2	–	1	1	–	–	–	–	–	–
Bernard(yn)	2	–	1	1	–	–	–	–	–	–
Walerian/Walery	2	–	–	1	1	–	–	–	–	–
Ferdynand	2	–	–	1	1	–	–	–	–	–
Zygmunt	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Zachariasz	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Sylwester	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Sobel	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Maurycy	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Maryn/Marinus	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Marcjan	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Maksym(ilian)	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Longin	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Konrad	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Klet(usz)	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Juliusz	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Jeremi(asz)	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Innocenty	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Eleuteriusz	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Edmund	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Damazy	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Dacjan	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Chryzofor	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Bogusław	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Benwenut	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Arnolf/Arnulf	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Apolinary	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Aleksy	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Albin	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Więcesław/ Więczyśław/ Waclaw	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–

Tolentyn	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Seweryn	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–
Samuel	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Roch	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Onufry	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–
Nikodem	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Nicefor/Nikifor	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–
Nereusz	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Marian	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Juda(sz)	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Henryk	1	–	–	–	–	–	1	–	–	–
Gwalbert	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Chryzant	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Bertrand	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–
Atanazy	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Abbas	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Razem	5379	4371	441	441	89	21	7	5	2	2

Popularne imię męskie (12% ogółu imion chrzestnych) to: Jan; do często nadawanych (16%) należą imiona: Józef, Stanisław, Maciej/Matiasz; o średniej popularności (54%): Andrzej, Albert, Michał, Jakub, Kazimierz, Szymon/Symeon, Wawrzyniec/Laurencjusz, Marcin, Adalbert/Wojciech, Franciszek, Tomasz, Sebastian, Antoni, Piotr, Paweł, Mikołaj, Bartłomiej/Bartosz, Mateusz; wśród imion rzadkich (18%) są: Grzegorz, Stefan/Szczepan, Błażej, Krzysztof, Walenty(n), Kacper/Kasper, Łukasz, Wincenty, Ignacy, Hiacynt/Jacenty/Jacek, Dominik, Karol, Tadeusz, Aleksander, Adam, Feliks/Szczęśny, Ksawery, Marek, Nepomucen, Ludwik, Gabriel, Filip, Jerzy, Joachim, Kostka, Kanty, Baptysta, Florian, Bazyli, August(yn), Konstancy(n), Baltazar, Benedykt, Kajetan, Salezy, Melchior, Fryderyk, Borgiasz, Ambroży, Fabian, Teodor, Marcel(i)/Marcelin, Klemens, Hieronim, Chryzostom, Julian, Dionizy, Krystyn/Krystian, Gotfryd, Erazm, Władysław, Alojzy, Wiktor(yn), Kalasanty, Ferreriusz, Boromeusz, Rajmund, Daniel, Rudolf, Rafał, Łazarz, Jozafat/Józefat, Eustachy, Bonawentura, Bernard(yn), Walerian/Walery, Ferdynand; efemerydy to: Zygmunt, Zachariasz, Sylwester, Sobel, Maurycy, Maryn/Marinus, Marcjan, Maksym(ilian), Longin, Konrad, Klet(usz), Juliusz, Jeremi(asz), Innocenty, Eleuteriusz, Edmund, Damazy, Dacjan, Chryzofor, Bogusław, Benwenut, Arnolf/Arnulf, Apolinary, Aleksy, Albin, Więcesław/Wieńczysław/Wacław, Tolentyn, Seweryn, Samuel, Roch, Onufry, Nikodem, Nicefor/Nikifor, Nereusz, Marian, Juda(sz), Henryk, Gwalbert, Chryzant, Bertrand, Atanazy, Abbas.

Uwzględnienie wyłącznie form jednoimiennych oraz imion występujących na pierwszej pozycji w formach wieloimiennych skutkuje następującymi zmianami – imię popularne: Jan; wśród często nadawanych są: Stanisław, Józef, Maciej/Matiasz, Andrzej, Albert; o średniej popularności: Michał, Jakub, Szymon/Symeon, Kazimierz, Wawrzyniec/Laurencjusz, Marcin, Adalbert/Wojciech, Tomasz, Franciszek, Sebastian, Piotr, Antoni, Paweł, Mikołaj, Bartłomiej/Bartosz, Mateusz, Grzegorz; rzadkich: Stefan/Szczepan, Błażej, Krzysztof, Walenty(n), Kacper/Kasper, Łukasz, Hiacynt/Jacenty/Jacek, Wincenty, Ignacy, Dominik, Aleksander, Karol, Adam, Marek, Feliks/Szczęśny, Ludwik, Filip, Jerzy, Gabriel, Florian, Benedykt, Bazyli, August(yn), Konstancy(n), Joachim, Tadeusz, Baltazar, Ambroży, Melchior, Kajetan, Julian, Fabian, Dionizy, Teodor, Rajmund, Marcel(i)/

Marcelin, Krystyn/Krystian, Gotfryd, Erazm, Daniel; do efemeryd należą: Zygmunt, Zachariasz, Władysław, Sylwester, Sobel, Rudolf, Rafał, Nepomucen, Maurycy, Maryn/Marinus, Marcjan, Maksym(ilian), Łazarz, Longin, Konrad, Klet(usz), Klemens, Juliusz, Jozafat/Józefat, Jeremi(asz), Innocenty, Fryderyk, Eustachy, Eleuteriusz, Edmund, Damazy, Dacjan, Chryzofor, Bonawentura, Bogusław, Bernard(yn), Benwenut, Arnolf/Arnulf, Apolinary, Alojzy, Aleksy, Albin.

Tabela 2. Frekwencja żeńskich imion chrzestnych

Imię	Ogółem	Jednoimiennosc	Wieloiimiennosc							
			1	2	3	4	5	6	7	8
Katarzyna	749	703	23	20	2	1	–	–	–	–
Anna	704	646	33	23	2	–	–	–	–	–
Marianna	679	588	46	38	5	–	2	–	–	–
Regina	423	416	2	5	–	–	–	–	–	–
Agnieszka	330	313	6	10	–	1	–	–	–	–
Zofia	236	217	11	8	–	–	–	–	–	–
Jadwiga	159	148	9	2	–	–	–	–	–	–
Magdalena	126	106	10	8	1	1	–	–	–	–
Helena	107	81	10	14	1	–	1	–	–	–
Teresa	101	74	6	20	–	1	–	–	–	–
Maryna/Marina	94	93	1	–	–	–	–	–	–	–
Rozalia	90	72	8	10	–	–	–	–	–	–
Małgorzata	86	83	–	3	–	–	–	–	–	–
Elżbieta	76	61	4	9	2	–	–	–	–	–
Barbara	70	54	5	6	2	2	1	–	–	–
Konstancja	63	45	8	8	2	–	–	–	–	–
Róża	60	40	9	7	3	–	–	–	–	1
Apolonia	52	46	4	1	1	–	–	–	–	–
Dorota	50	47	1	2	–	–	–	–	–	–
Franciszka	48	24	9	15	–	–	–	–	–	–
Krystyna	47	42	3	1	1	–	–	–	–	–
Maria	40	33	5	1	1	–	–	–	–	–
Zuzanna	39	29	5	4	1	–	–	–	–	–
Tekla	37	18	7	10	1	1	–	–	–	–
Józefa	37	6	13	15	2	1	–	–	–	–
Ewa	35	28	5	1	1	–	–	–	–	–
Urszula	30	17	6	5	1	1	–	–	–	–
Anastazja	29	24	3	2	–	–	–	–	–	–
Agata	27	23	3	1	–	–	–	–	–	–
Łucja	23	14	3	5	–	–	–	–	1	–
Teofila	23	9	7	6	–	–	1	–	–	–
Wiktoria	21	9	5	3	–	2	–	1	1	–

Petronela/ Piotrumiła	19	7	4	6	1	1	-	-	-	-
Emerencja(na)	18	17	-	1	-	-	-	-	-	-
Marcjan(n)a	17	11	4	-	1	-	-	1	-	-
Justyna	15	12	2	1	-	-	-	-	-	-
Brygida	15	7	3	4	-	-	-	1	-	-
Joanna/Janina	14	2	6	4	2	-	-	-	-	-
Ludwika	13	3	-	7	3	-	-	-	-	-
Julia/Julian(n)a	10	1	5	4	-	-	-	-	-	-
Wincenta/ Wincencja	10	-	3	5	1	1	-	-	-	-
Anieli/Angela	9	2	5	2	-	-	-	-	-	-
Klara	7	4	1	2	-	-	-	-	-	-
Eleonora	7	2	1	2	2	-	-	-	-	-
Antoni(n)a	6	2	3	-	1	-	-	-	-	-
Cecylia	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Waleria	5	-	2	-	3	-	-	-	-	-
Michalina/ Michaela	5	1	-	3	1	-	-	-	-	-
Kunegunda/Kinga	5	-	1	3	1	-	-	-	-	-
Monika	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Karolina	4	1	2	-	1	-	-	-	-	-
Gertruda	4	3	-	1	-	-	-	-	-	-
Felicyna	4	2	1	1	-	-	-	-	-	-
Salomea	4	-	2	2	-	-	-	-	-	-
Felicja(na)/ Feliksa/Szczęсна	4	1	-	3	-	-	-	-	-	-
Marta	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Paulina	3	1	-	1	-	-	-	-	1	-
Krescencja	3	-	1	2	-	-	-	-	-	-
Konkordia	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Teodozja	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Teodora	2	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Scholastyka	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Pelagia	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Nepomucena	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Marcina/Martyna	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Jozafata/Józefata	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Eufrazja/Eufrozja	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Szymona/Simona	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Otylia	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Laur(encja)/ Wawrzyna	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Adelajda	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Sabina	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Olimpia	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Judyta	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-

Irena	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Eufrozyna	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Eudoksja/Eudokia	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Aleksandra	1	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Potencja(na)	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Maksymina	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Kolumba	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–
Klotylda	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–
Kandyda	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Jacenta/Hiacynta	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Fortunata	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–
Domicela	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–
Bogumiła	1	–	–	–	–	1	–	–	–	–
Blandyna	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–
Bibian(n)a	1	–	–	–	1	–	–	–	–	–
Benedykta	1	–	–	–	–	1	–	–	–	–
Razem	4949	4202	331	331	51	18	8	4	3	1

Wśród popularnych imion żeńskich (43% ogółu imion chrzestnych) są: Katarzyna, Anna, Marianna; często nadawanych (20%): Regina, Agnieszka, Zofia; o średniej popularności (17%): Jadwiga, Magdalena, Helena, Teresa, Maryna/Marina, Rozalia, Małgorzata, Elżbieta; do rzadkich (20%) należą: Barbara, Konstancja, Róża, Apolonia, Dorota, Franciszka, Krystyna, Maria, Zuzanna, Tekla, Józefa, Ewa, Urszula, Anastazja, Agata, Łucja, Teofila, Wiktoria, Petronela/Piotrumiła, Emerencja(na), Marcjan(n)a, Justyna, Brygida, Joanna/Janina, Ludwika, Julia/Julian(n)a, Wincenta/Wincencja, Aniela/Angela, Klara, Eleonora, Antoni(n)a, Cecylia, Waleria, Michalina/Michaela, Kunegunda/Kinga, Monika, Karolina, Gertruda, Feliccyta, Salomea, Felicja(na)/Feliksa/Szczęсна, Marta, Paulina, Krescencja, Konkordia, Teodozja, Teodora, Scholastyka, Pelagia, Nepomucena, Marcina/Martyna, Jozafata/Józefata, Eufrazja/Eufrozja, Szymona/Simona, Otylia, Laur(encyja)/Wawrzyna, Adelajda; efemerydami są: Sabina, Olimpia, Judyta, Irena, Eufrozyna, Eudoksja/Eudokia, Aleksandra, Potencja(na), Maksymina, Kolumba, Klotylda, Kandyda, Jacenta/Hiacynta, Fortunata, Domicela, Bogumiła, Blandyna, Bibian(n)a, Benedykta.

Z uwzględnieniem wyłącznie form jednoimiennych oraz imion występujących na pierwszej pozycji w formach wieloimiennych – do imion popularnych należą: Katarzyna, Anna, Marianna; często nadawanych: Regina, Agnieszka, Zofia; o średniej popularności: Jadwiga, Magdalena, Maryna/Marina, Helena, Małgorzata, Teresa, Rozalia; rzadkich: Elżbieta, Barbara, Konstancja, Apolonia, Róża, Dorota, Krystyna, Maria, Zuzanna, Franciszka, Ewa, Anastazja, Agata, Tekla, Urszula, Józefa, Łucja, Emerencja(na), Teofila, Marcjan(n)a, Wiktoria, Justyna, Petronela/Piotrumiła, Brygida, Joanna/Janina, Aniela/Angela, Julia/Julian(n)a, Klara, Cecylia, Antoni(n)a, Monika, Wincenta/Wincencja, Marta, Ludwika, Karolina, Gertruda, Feliccyta, Eleonora, Waleria, Salomea, Konkordia; efemerydami są: Teodozja, Teodora, Scholastyka, Sabina, Pelagia, Paulina, Olimpia, Nepomucena, Michalina/Michaela, Marcina/Martyna, Kunegunda/Kinga, Krescencja, Judyta, Jozafata/Józefata, Irena, Felicja(na)/Feliksa/Szczęсна, Eufrozyna, Eufrazja/Eufrozja, Eudoksja/Eudokia, Aleksandra.

Wyszczególniam po pięć najczęściej nadawanych imion w danym miesiącu. Dla potwierdzenia motywacji kalendarzowej uwzględniam (na podstawie martyrologiów⁷¹) wspomnienia liturgiczne i daty wywodzone z tradycji nie tylko z miesiąca, w którym nadano imię lecz również poprzedzającego go i po nim następującego (daty wspomnień liturgicznych podaję w nawiasach).

Tabela 3. Najpopularniejsze męskie imiona chrzestne

Miesiąc	Imiona						
	Ranga					Pozostałe	Ogółem
	1	2	3	4	5		
Styczeń	Sebastian	Paweł	Jan	Kacper/ Kasper	Błażej	153 (32%)	475 (100%)
	124 (26%)	76 (16%)	56 (12%)	36 (8%)	30 (6%)		
Luty	Maciej/ Matiasz	Kazimierz	Walenty(n)	Błażej	Józef	121 (24%)	509 (100%)
	205 (40%)	78 (15%)	46 (9%)	33 (7%)	26 (5%)		
Marzec	Józef	Kazimierz	Albert	Grzegorz	Adalbert/ Wojciech	122 (22%)	550 (100%)
	189 (34%)	76 (14%)	69 (13%)	61 (11%)	33 (6%)		
Kwiecień	Albert	Adalbert/ Wojciech	Stanisław	Jan	Jakub	82 (19%)	426 (100%)
	137 (32%)	113 (27%)	59 (14%)	20 (5%)	15 (3%)		
Maj	Jan	Stanisław	Antoni	Krzysztof	Jakub	54 (16%)	330 (100%)
	122 (37%)	78 (24%)	37 (11%)	15 (4%)	12 (4%) 12 (4%)		
Czerwiec	Jan	Piotr	Antoni	Paweł	Stanisław	27 (9%)	309 (100%)
	175 (57%)	54 (17%)	41 (13%)	7 (2%)	5 (2%)		

⁷¹ *Martyrologium Kościoła Rzymskiego. To jest Poczet albo Dziennik Męczenników y innych wszelakich Świętych: w którym się opisuje którego wieku, którego dnia, na którym mieściu y iako który szcedł z tego świata na on żywot wieczny. Na każdy dzień przez cały rok według nowego Kalendarza rozpisany. Teraz świeżo na Polskie przełożony. Przydane są y Żywoty Świętych znakomitszych iako są opisane w Rzymskim Brewiarzu, na Polski także język przełożone, Kraków 1591; Martyrologium Romanum, Gregorii XIII. Pont. Max. jussu editum, et Clementis Pp. X. auctoritate recognitum. Accesit huic editioni Eorum memoria, qui a Summis pontificibus, usque ad Innocentium XIII. Pont. Max. in Sanctorum numerum relati sunt, Antverpia 1723; Rzymskie martyrologium. Czytania na każdy dzień roku, Mikołów – Warszawa 1910.*

Lipiec	Jakub	Jan	Wawrzyniec/ Laurencjusz	Piotr	Paweł Stanisław		44 (14%)	316 (100%)
	141 (45%)	44 (14%)	39 (12%)	34 (11%)	7 (2%)	7 (2%)		
Sierpień	Wawrzyniec/ Laurencjusz	Bartłomiej/ Bartosz	Jan	Hiacynt/ Jacenty/ Jacek	Michał		105 (27%)	385 (100%)
	118 (31%)	85 (22%)	35 (9%)	24 (6%)	18 (5%)			
Wrzesień	Michał	Mateusz	Stanisław	Krzysztof	Jan		83 (21%)	387 (100%)
	147 (38%)	73 (19%)	37 (10%)	25 (6%)	22 (6%)			
Październik	Szymon/ Symeon	Franciszek	Marcin	Łukasz	Jan		86 (21%)	414 (100%)
	159 (38%)	62 (15%)	38 (9%)	36 (9%)	33 (8%)			
Listopad	Andrzej	Marcin	Stanisław	Mikołaj	Jan		43 (12%)	361 (100%)
	155 (43%)	113 (31%)	22 (6%)	15 (4%)	13 (4%)			
Grudzień	Tomasz	Jan	Mikołaj	Stefan/ Szczepan	Andrzej		59 (17%)	350 (100%)
	112 (32%)	60 (17%)	56 (16%)	35 (10%)	28 (8%)			
Razem	1784 (37%)	912 (19%)	535 (11%)	341 (7%)	261 (5%)		979 (21%)	4812 (100%)

Zdecydowana większość najpopularniejszych męskich imion chrzestnych nadawanych w poszczególnych miesiącach ma motywację kalendarzową: w styczniu – Sebastian (20 stycznia, 8 lutego), Paweł (10, 19, 25 stycznia; 19, 24 grudnia, 1 lutego), Jan (10, 12, 15, 17, 23, 27, 28, 31 stycznia; 3, 5, 17, 21, 27 grudnia, 8, 24 lutego), Kacper/Kasper (6 stycznia), Błażej (3 lutego); w lutym – Maciej/Matiasz (24 lutego; 30 stycznia), Kazimierz (4 marca), Walenty(n) (14 lutego), Błażej (3 lutego), Józef (15 lutego; 17, 19, 20 marca); w marcu – Józef (17, 19, 20 marca; 15 lutego, 22 kwietnia), Kazimierz (4 marca), Grzegorz (9, 12 marca; 13 lutego, 24 kwietnia), Adalbert/Wojciech (23 kwietnia); w kwietniu – Adalbert/Wojciech (23 kwietnia), Stanisław (7 maja), Jan (27 kwietnia; 8, 19, 27, 30 marca, 6, 7, 13, 27 maja), Jakub (22, 30 kwietnia; 5 maja); w maju – Jan (6, 7, 13, 27 maja; 27 kwietnia, 6, 12, 22, 23, 24, 26, 27 czerwca), Stanisław (7 maja), Antoni (13 czerwca), Jakub (5 maja; 22, 30 kwietnia), Piotr (7, 8, 15, 19 maja; 17, 26, 29, 30 kwietnia, 2, 7, 29 czerwca); w czerwcu – Jan (6, 12, 13, 22, 23, 24, 26, 27 czerwca; 6, 7, 27 maja, 11, 12, 21, 27, 31 lipca), Piotr (2, 7, 29 czerwca; 7, 8, 15, 19 maja), Antoni (13 czerwca), Paweł (1, 3, 7, 20, 26, 28, 29, 30 czerwca; 15, 17, 28 maja, 3, 20, 25 lipca), Stanisław (7 maja); w lipcu – Jakub (15, 25 lipca; 6 sierpnia), Jan (11, 12, 21, 27, 31 lipca; 6, 12, 22, 23, 24,

26, 27 czerwca, 18, 27, 29 sierpnia), Wawrzyniec/Laurencjusz (10 sierpnia), Piotr (2, 7, 29 czerwca, 1, 3, 7, 27, 30 sierpnia), Paweł (3, 20, 25 lipca; 1, 3, 7, 20, 26, 28, 29, 30 czerwca, 17, 29 sierpnia); w sierpniu – Wawrzyniec/Laurencjusz (10 sierpnia; 29 września), Bartłomiej/Bartosz (25 sierpnia), Jan (18, 27, 29 sierpnia; 11, 12, 21, 27, 31 lipca, 7, 14, 16, 23, 27 września), Hiacynt/Jacenty/Jacek (16 sierpnia; 3, 17, 26 lipca, 9, 11 września), Michał (29 września); we wrześniu – Michał (29 września), Mateusz (21 września), Krzysztof (20 sierpnia), Jan (7, 14, 16, 23, 27 września; 18, 27, 29 sierpnia, 23, 29 października); w październiku – Szymon/Symeon (4, 28 października; 3 września), Franciszek (4, 10 października; 17 września), Marcin (24 października; 11, 12 listopada), Łukasz (18 października; 10 września), Jan (23, 29 października; 7, 14, 16, 23, 27 września, 1, 4, 12, 23 listopada); w listopadzie – Andrzej (10, 28, 30 listopada; 17 października), Marcin (11, 12 listopada; 24 października), Stanisław (13 listopada), Mikołaj (13 listopada; 13 października, 6 grudnia), Jan (1, 4, 12, 23 listopada; 23, 29 października, 3, 5, 17, 21, 27 grudnia); w grudniu – Tomasz (21, 29 grudnia; 18 listopada), Jan (3, 5, 17, 21, 27 grudnia; 1, 4, 12, 23 listopada, 10, 12, 15, 17, 23, 27, 28, 31 stycznia), Mikołaj (6 grudnia; 13 listopada), Stefan/Szczepan (3, 26, 31 grudnia; 21, 22, 28 listopada), Andrzej (10, 28, 30 listopada, 6 stycznia).

Wśród imion najczęściej nadawanych w marcu oraz kwietniu (z tego względu należałoby je utożsamiać z kalendarzowym Adalbert/Wojciech) było imię Albert.

Motywację niekalendarzową mają imiona popularne w maju – Krzysztof oraz w lipcu i wrześniu – Stanisław.

Tabela 4. Najpopularniejsze żeńskie imiona chrzestne

Miesiąc	Imiona						
	Ranga					Pozostałe	Ogółem
	1	2	3	4	5		
Styczeń	Agnieszka	Marianna	Regina	Anna	Agata	91 (23%)	388 (100%)
	195 (50%)	58 (15%)	22 (6%)	15 (4%)	7 (2%)		
Luty	Marianna	Regina	Agnieszka	Dorota	Apolonia	233 (51%)	464 (100%)
	75 (16%)	51 (11%)	39 (8%)	34 (7%)	32 (7%)		
Marzec	Marianna	Regina	Anna	Katarzyna	Zofia	144 (30%)	489 (100%)
	102 (21%)	92 (19%)	65 (13%)	55 (11%)	31 (6%)		
Kwiecień	Katarzyna	Zofia	Marianna	Anna	Regina	106 (25%)	419 (100%)
	120 (29%)	62 (15%)	61 (15%)	43 (10%)	27 (6%)		
Maj	Anna	Zofia	Katarzyna	Magdalena	Marianna	100 (29%)	346 (100%)
	75 (22%)	67 (19%)	55 (16%)	25 (7%)	24 (7%)		
Czerwiec	Anna	Marianna	Regina	Małgorzata	Magdalena	89 (31%)	288 (100%)
	79 (27%)	46 (16%)	37 (13%)	19 (7%)	18 (6%)		

Lipiec	Anna	Magdalena	Marianna	Małgorzata	Regina	50 (16%)	305 (100%)
	130 (43%)	47 (15%)	31 (10%)	24 (8%)	23 (8%)		
Sierpień	Regina	Marianna	Anna	Róża	Katarzyna	83 (26%)	314 (100%)
	63 (20%)	57 (18%)	53 (17%)	22 (7%)	Rozalia 18 (6%) 18 (6%)		
Wrzesień	Marianna	Anna	Regina	41 (10%)	Katarzyna	145 (37%)	392 (100%)
	82 (21%)	49 (13%)	Jadwiga		34 (9%)		
Październik	Katarzyna	Jadwiga	Teresa	Anna	Marianna	115 (29%)	394 (100%)
	90 (23%)	74 (19%)	47 (12%)	36 (9%)	32 (8%)		
Listopad	Katarzyna	Anna	Marianna	Elżbieta	Barbara	70 (17%)	406 (100%)
	259 (64%)	24 (6%)	22 (5%)	20 (5%)	11 (3%)		
Grudzień	Agnieszka	Marianna	Anna	Barbara	Katarzyna	118 (36%)	328 (100%)
	53 (16%)	46 (14%)	40 (12%)	39 (12%)	32 (10%)		
Razem	1323 (29%)	673 (15%)	513 (11%)	373 (8%)	307 (7%)	1344 (30%)	4533 (100%)

Również wśród żeńskich imion chrzestnych przeważała kalendarzowa: w styczniu – Agnieszka (21, 28 stycznia), Agata (5 lutego); w lutym – Agnieszka (21, 28 stycznia), Dorota (6 lutego), Apolonia (9 lutego); w marcu – Katarzyna (9, 22 marca; 30 kwietnia), Zofia (30 kwietnia); w kwietniu – Katarzyna (30 kwietnia; 9, 22 marca), Zofia (30 kwietnia, 15 maja); w maju – Zofia (30 kwietnia, 15 maja), Katarzyna (30 kwietnia), Magdalena (25 maja); w czerwcu – Anna (26 lipca), Małgorzata (10 czerwca; 20 lipca), Magdalena (25 maja, 22 lipca); w lipcu – Anna (26 lipca), Magdalena (22 lipca), Małgorzata (20 lipca; 10 czerwca, 27 sierpnia); w sierpniu – Regina (7 września), Anna (26 lipca, 1 września), Róża (26 sierpnia; 4 września), Rozalia (4 września); we wrześniu – Anna (1 września), Regina (7 września), Jadwiga (15, 17 października); w październiku – Katarzyna (25 listopada), Jadwiga (15, 17 października), Teresa (15 października), Anna (1 września); w listopadzie – Katarzyna (25 listopada), Elżbieta (5, 19 listopada), Barbara (4 grudnia); w grudniu – Agnieszka (21, 28 stycznia), Barbara (4 grudnia), Katarzyna (25 listopada).

Imię Marianna znalazło się w gronie najpopularniejszych w każdym miesiącu, forma ta miała zastępować imię Maria (2 lutego, 25 marca, 13 maja, 2 lipca, 5, 10, 15 sierpnia, 22, 24 września, 7, 21 października, 8 grudnia), którego unikano, traktując jako czcigodne, zarezerwowane dla Maryi – Matki Bożej. Imię Regina, często nadawane w styczniu,

lutym, marcu, kwietniu, czerwcu i lipcu, także można odnosić do Maryi – obecnej chociażby w wezwaniu kościoła parafialnego – Królowej Niebios (łac. *Regina Caeli*).

Motywację niekalendarzową mają imiona popularne w styczniu, marcu, kwietniu, maju, listopadzie i grudniu – Anna oraz sierpniu i wrześniu – Katarzyna.

5.4. Wieloimiennosc

W badanym materiale odnotowałem 441 przypadków wieloimiennosci wśród chrzczonych płci męskiej (na 4812 ochrzczonych) – w tym: 352 razy nadano dwa imiona, 68 – trzy, 14 – cztery, 2 – pięć, 3 – sześć, 2 – osiem imion oraz 331 płci żeńskiej (na 4533 ochrzczonych) – w tym: 280 razy nadano dwa imiona, 33 – trzy, 10 – cztery, 4 – pięć, 1 – sześć, 2 – siedem, 1 – osiem imion.

Pośród przyczyn nadawania na chrzcie większej liczby imion wymienia się: tradycję rodzinną, motywację odróżnienia formuły identyfikacyjnej dziecka od rodzica (członka rodziny), konieczność nadania imienia chrześcijańskiego, gdy jako pierwsze pojawia się imię słowiańskie, czy też – w przypadku rodzin mieszanych – potrzebę nadania imion z obu tradycji nazewniczych, również na cześć członków rodziny, możliwych protektorów, decydować mogły także względy religijne – szukanie większej liczby świętych patronów⁷².

Tabele frekwencyjne imion z zaznaczeniem, na której pozycji występują zamieszczam w podrozdziale 6.3. *Frekwencja i popularność imion chrzestnych*: tabela 1. *Frekwencja męskich imion chrzestnych* oraz tabela 2. *Frekwencja żeńskich imion chrzestnych*.

W nominacjach użyto 123 imiona męskie – w tym 100 na pozycjach od drugiej do ósmej oraz 86 imion żeńskich – w tym 78 na pozycjach od drugiej do ósmej.

Wśród imion męskich nie było imion popularnych; do często nadawanych należały: Jan, Józef, Franciszek, Michał; o średniej popularności: Antoni, Stanisław, Kazimierz, Wawrzyniec/Laurencjusz, Szymon/Symeon, Piotr, Wincenty, Jakub, Tadeusz, Maciej/Matiasz. Adalbert/Wojciech, Ignacy, Andrzej; do rzadkich: Ksawery, Stefan/Szczepan, Mikołaj, Tomasz, Nepomucen, Marcin, Paweł, Kostka, Karol, Dominik, Mateusz, Feliks/Szczęśny, Adam, Kanty, Baptysta, Bartłomiej/Bartosz, Joachim, Salezy, Walenty(n), Sebastian, Gabriel, Hiacynt/Jacenty/Jacek, Florian, Borgiasz, Fryderyk, Kajetan, Konstanty(n), Filip, Grzegorz, Ludwik, Marek, Kacper/Kasper, Aleksander, Jerzy, Hieronim, Chryzostom, Baltazar, Klemens, Marcel(i)/Marcelin, Łukasz, Wiktor(yn), Melchior, Kalasanty, Ferreriusz, Boromeusz, Władysław, Teodor, Bazyli, August(yn), Alojzy, Erazm, Ambroży, Julian, Walerian/Walery, Ferdynand, Rudolf, Rafał, Łazarz, Fabian, Eustachy, Bonawentura, Bernard(yn), Rajmund, Dionizy, Błażej; efemerydy to: Więcesław/Wieńczysław/Wacław, Tolentyn, Seweryn, Samuel, Roch, Onufry, Nikodem, Nicefor/Nikifor, Nereusz, Marian, Krzysztof, Krystyn/Krystian, Juda(sz), Jozafat/Józefat, Henryk, Gwalbert, Gotfryd, Chryzant, Bertrand, Benedykt, Atanazy, Abbas, Zygmunt, Zachariasz, Sylwester, Sobel, Maurycy, Marcejan, Maksym(ilian), Longin, Konrad, Klet(usz), Juliusz, Innocenty, Eleuteriusz, Edmund, Damazy, Bogusław, Benwenut, Aleksy, Albin.

Pominięcie pozycji pierwszej, tj. uwzględnienie imion znajdujących się wyłącznie na pozycjach od drugiej do ósmej, powoduje następujące zmiany – imiona często nadawane

---

⁷² A. Spyt, *O imionach podwójnych typu Stanisław-Marian we wsiach zachodniej części powiatu chrzanowskiego*, [w:] „Onomastica” 1973, XVIII, s. 245-255; M. Stachurska, *Wieloimiennosc na podstawie metryk parafialnych Miechowa (1826-1829)*, [w:] „Onomastica” 1994, XXXIX, s. 179-184.

to: Józef, Jan, Michał; o średniej popularności: Franciszek, Tadeusz, Antoni, Wawrzyniec/Laurencjusz, Ksawery, Jakub, Stanisław, Kazimierz, Nepomucen, Wincenty, Kostka, Ignacy, Paweł, Maciej/Matiasz, Kanty, Dominik, Baptysta; rzadkie: Tomasz, Szymon/Symeon, Piotr, Marcin, Karol, Stefan/Szczepan, Salezy, Mikołaj, Adalbert/Wojciech, Mateusz, Joachim, Feliks/Szczęsny, Borgiasz, Andrzej, Adam, Walenty(n), Sebastian, Gabriel, Fryderyk, Bartłomiej/Bartosz, Ludwik, Kajetan, Jerzy, Hieronim, Chryzostom, Baltazar, Wiktor(yn), Melchior, Konstanty(n), Klemens, Kalasanty, Hiacynt/Jacenty/Jacek, Filip, Ferreriusz, Boromeusz, Władysław, Walerian/Walery, Teodor, Marek, Marcel(i)/Marcelin, Kacper/Kasper, Grzegorz, Florian, Ferdynand, Bazyli, August(yn), Alojzy, Aleksander; efemerydy: Więcesław/Wieńczysław/Wacław, Tolentyn, Seweryn, Samuel, Rudolf, Roch, Rafał, Onufry, Nikodem, Nicefor/Nikifor, Nereusz, Marian, Łukasz, Łazarz, Krzysztof, Krystyn/Krystian, Juda(sz), Jozafat/Józefat, Henryk, Gwalbert, Gotfryd, Fabian, Eustachy, Erazm, Chryzant, Bonawentura, Bertrand, Bernard(yn), Benedykt, Atanazy, Ambroży, Abbas.

Popularne imię żeńskie to: Marianna; wśród często nadawanych są: Anna, Katarzyna; o średniej popularności: Józefa, Teresa, Helena, Franciszka, Róża, Magdalena, Tekla, Zofia, Rozalia, Konstancja, Agnieszka, Barbara, Elżbieta, Teofila, Urszula, Petronela/Piotruciła, Wiktoria, Joanna/Janina; rzadkich: Jadwiga, Ludwika, Wincenta/Wincencja, Zuzanna, Łucja, Julia/Julian(n)a, Brygida, Regina, Maria, Ewa, Aniela/Angela, Marcjan(n)a, Apolonia, Kunegunda/Kinga, Eleonora, Waleria, Krystyna, Anastazja, Michalina/Michaela, Salomea, Antoni(n)a, Agata, Monika, Małgorzata, Felicja(na)/Feliksa/Szczęsna, Krescencja, Klara, Dorota, Karolina, Justyna, Szymona/Simona, Paulina, Otylia, Laur(encj)a/Wawrzyna, Adelajda, Teodora, Scholastyka, Pelagia, Nepomucena, Jozafata/Józefata, Felicjta; efemerydy to: Teodozja, Potencja(na), Marcina/Martyna, Maksymina, Kolumba, Klotylda, Kandyda, Jacenta/Hiacynta, Gertruda, Fortunata, Eufrazja/Eufrozja, Emerencja(na), Domicela, Bogumiła, Blandyna, Bibian(n)a, Benedykta, Sabina, Olimpia, Maryna/Marina, Konkordia, Judyta, Eufrozyna, Aleksandra.

Z pominięciem pozycji pierwszej, tj. uwzględnieniem imion znajdujących się jedynie na pozycjach od drugiej do ósmej – imię popularne to: Marianna; do często nadawanych należą: Anna, Katarzyna, Teresa; o średniej popularności: Józefa, Helena, Franciszka, Tekla, Róża, Elżbieta, Barbara, Agnieszka, Rozalia, Magdalena, Ludwika, Konstancja, Zofia, Petronela/Piotruciła, Wincenta/Wincencja, Wiktoria, Urszula, Teofila; rzadkich: Łucja, Joanna/Janina, Zuzanna, Regina, Brygida, Michalina/Michaela, Kunegunda/Kinga, Julia/Julian(n)a, Eleonora, Waleria, Małgorzata, Felicja(na)/Feliksa/Szczęsna, Szymona/Simona, Salomea, Paulina, Otylia, Maria, Marcjan(n)a, Laur(encj)a/Wawrzyna, Krystyna, Krescencja, Klara, Jadwiga, Ewa, Dorota, Apolonia, Aniela/Angela, Anastazja, Adelajda; wśród efemeryd są: Teodozja, Teodora, Scholastyka, Potencja(na), Pelagia, Nepomucena, Marcina/Martyna, Maksymina, Kolumba, Klotylda, Karolina, Kandyda, Justyna, Jozafata/Józefata, Jacenta/Hiacynta, Gertruda, Fortunata, Felicjta, Eufrazja/Eufrozja, Emerencja(na), Domicela, Bogumiła, Blandyna, Bibian(n)a, Benedykta, Antoni(n)a, Agata.

5.5. Podsumowanie i wnioski

1. Repertuar imion w zbadanych dokumentach jest bogaty i zróżnicowany – obejmuje 192 męskie imiona podstawowe (z uwzględnieniem rekonstrukcji i form językowych – 256) oraz 120 żeńskich imion podstawowych (wraz z rekonstrukcjami i formami językowymi – 183); w nominacjach użyto 131 imion męskich oraz 90 żeńskich.

2. Lista imion używanych w Żółkwi i okolicach w XVII i XVIII wieku jest zbliżona do repertuaru imion stosowanych na Kresach Południowo-Wschodnich oraz – w zasadzie – nie odbiega od zestawu imion na innych ziemiach polskich (zarówno w tym okresie, jak i w czasach współczesnych), co może świadczyć o utożsamianiu się ludności z polską narodowością i kulturą. Pewne różnice wynikają z kolejności najpopularniejszych imion oraz interferencji językowych (w szczególności z wpływu antroponimii ukraińskiej).

3. Podstawą żółkiewskiego systemu imienniczego są antroponimy wywodzące się z tradycji chrześcijańskiej (np. biblijne, staro- i nowotestamentowe: Adam, Michał, Andrzej, Jan, Józef; Anna, Ewa, Elżbieta, Marta, Magdalena; imiona świętych i błogosławionych różnych okresów chrześcijaństwa: Krzysztof, Mikołaj, Antoni, Klemens, Dominik; Agnieszka, Małgorzata, Urszula, Róża, Jadwiga), co należy tłumaczyć głównie wpływem religii katolickiej, kultu świętych i recepcją dokumentów soboru trydenckiego i potrydenckich.

4. Imiona wywodzące się z tradycji przedchrześcijańskiej (najczęściej rodzime, słowiańskie) związane są zazwyczaj z historią Kościoła, np. Kazimierz, Stanisław, Władysław; nieliczne wyjątki to: Bogusław, Lech/Leszek, Bogumiła, Luba.

5. Imiona, które na Kresach wyróżniały się jako polskie, odrębne od repertuaru ukraińskiego, to np.: Stanisław, Kazimierz, Wawrzyniec/Laurencjusz, Adalbert/Wojciech, Franciszek; Marianna, Regina, Agnieszka, Jadwiga, Magdalena, Teresa.

6. Z wpływami tradycji wschodniej (greckokatolickiej) wiąże się obecność imion takich jak: Aleksander, Bazyli, Konstanty(n); Konstancja, Anastazja, Teodozja. Dla porównania, pośród imion właściwych dla tradycji zarówno Kościoła rzymskokatolickiego jak i greckokatolickiego są np.: Jan, Andrzej, Mikołaj; Katarzyna, Zofia, Helena.

7. Analiza najpopularniejszych imion chrzestnych nadawanych w poszczególnych miesiącach wskazuje na szczególne znaczenie motywacji kalendarzowej w uwarunkowaniach nadawania imion.

8. W zebranych materiale występuje wieloimiennosc (najczęściej dwuimiennosc): nadawanie nawet do ośmiu imion. Lista najpopularniejszych imion występujących na drugiej pozycji zazwyczaj pokrywa się z zestawem imion pierwszych, zaś na dalszych pozycjach częściej występują efemerydy, np. Onufry, Nicefor/Nikifor, Bertrand; Blandyna, Bibian(n)a, Domicela.

9. Imiona zapisywano w łacińskiej – w zdecydowanej większości – wersji językowej, rzadziej w polskiej (także zlatynizowanej), np.: *Jerzy, Szczęsny, Kość, Lesko, Woytechus, Helzbieta, Zofia, Maryna, Fruzyna, Domcia* lub ukraińskiej, np.: *Wasyl, Havriło, Dimitri, Sawka, Temko, Olena, Melanka, Waska, Uliana, Chyma*; sporadycznie w niemieckiej, np.: *Hans, Jochan, Wilelm*; hebrajskiej/jidyszowej, np.: *Jankiel, Hersel, Ryfka*; węgierskiej, np.: *Ferens* i francuskiej, np.: *Gottrey*. Znacząca przewaga form łacińskich właściwie uniemożliwia szczegółową analizę chociażby polskich form pochodnych.

10. Materiał dostarcza licznych przykładów wariantywności imion – w formach łacińskich (np.: *Adalbertus/Adalbert, Ambrosius/Ambrosi, Elisabeth/Helizabeth/Helizabeta, Antonia/Antonina, Eduiges/Hedviga/Hedwigis/Iadvigis/Jedvigis*), polskich i zlatynizowanych (np.: *Kasper/Kaspar/Gaspar/Gasper, Maciej/Matiasz, Ignacy/Ignaty/Ignacy, Euprozyna/Fruzyna, Woyciech/Woytechus*), ukraińskich⁷³ (np.: *Dmiter/Dimitri, Hrehori*

---

⁷³ Por. *Spis imion prawosławnych w brzmieniu polskim i staro-cerkiewno-słowiańskim, uzgodniony z Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego*, Warszawa 1936.

Gregory/Gregorij, Fedosia/Feudozia, Choreska/Oryszka/Oroszka) i niemieckich (np.: *Jochan/Hans/Hanus*).

11. W imionach zostały zaobserwowane i omówione fonetyczne cechy staro- i średnio-polskie, dialektalne oraz wschodniosłowiańskie, zob. rozdział 4. *Uwagi o cechach językowych antroponimów i polszczyźnie południowokresowej*.

12. Nie zaobserwowano osobliwości (w celu wyróżnienia, piętnowania) czy też stosowania określonych imion w nominacjach dzieci nieślubnych.

6. Słownik imion żółkiewskich

6.1. Imiona męskie

- A(A)RON:** *Aaron*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Hebr.
- ABBAS:** *Abba*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.
- ADALBERT/WOJCIECH:** *Adalbertus, Adalbert, Adalberto, Adalberti, Adalbertum; Woyciech, Woytechus, Voitecho*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Germ./słow. Por. ALBERT.
- ADAM:** *Adamus, Adamo, Adami, Adamum; Adam*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr. lub sumer. albo akad. bądź arab.
- ADOLF:** *Adolff*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.
- ADRIAN:** *Adriano*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.
- ALBERT:** *Albertus, Alberto, Alberti, Aberti, Albertum, Alberum; Albert, Albet*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Germ. Por. ADALBERT/WOJCIECH.
- ALBIN:** *Albinum*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.
- ALEKSANDER:** *Alexander, Alekxander, Alexandr, Alexandro, Alexandri, Alexandris, Alexandrum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.
- ALEKSY:** *Alexius, Alexio, Alexium*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.
- ALFONS:** *Alphonso*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.
- ALOJZY:** *Aloisium, Aloysium*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Stwniem.
- AMBROŻY:** *Ambrosius, Ambrosi, Ambrosii, Ambrosis, Ambrozis, Ambrosium*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Zlat. gr.
- ANDRZEJ:** *Andreas, Andraeas, Adreas, Andeas, Andrea, Andraea, Andraeae, Andraeae, Andeae, Andraae, Andraei, Andrei, Andreai, Andream; Andream Corsinum; Andrzej*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.
- ANGELUS** Por. ANIOŁ/ANGELUS.
- ANIOŁ/ANGELUS:** *Angelus*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Pol./łac. z gr.
- ANTONI:** *Antonius, Antonio, Antonii, Antonij, Antonis, Antonium; Antoni*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr./łac.
- ANZELM:** *Anselmus*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Germ.
- APOLINARY:** *Apollinarem*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.-łac.
- ARNOLF/ARNULF:** *Arnolphus, Arnolphi, Arnolfi, Arnolphum; Arnolf, Arnofel, Arnofl*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Stwniem.
- ARNULF** Por. ARNOLF/ARNULF.

ATANAZY: *Athanasius, Athanasio, Athanasii, Athanasium*. SSNO: nnot., AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

AUGUST(YN): *Augustinus, Augustinum, Augustini, Haugustini*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

AURELIUSZ: *Aurelius*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

BALTAZAR: *Baltasar, Baltazar, Balthasar, Balthazar, Balthasaro, Balthazaro, Baltasaro, Baltazarem, Baltare, Baltasari, Balthasari, Balthasarum, Baltasarum, Baltasum; Balcer, Balcaeri, Balcerum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Babil.

BAPTYSTA: *Baptista, Baptistam*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł, SIW: nnot. Łac. z gr.

BARTŁOMIEJ/BARTOSZ: *Bartholomaeus, Bartholomeus, Bartolomaeus, Bartolomeus, Batrholomaeus, Baertholomaeus, Bartolus, Bartholomaeo, Bartholomeo, Bartholomeuo, Bartolomaeo, Batholomeo, Batholomaeo, Bartholomaei, Bartholomei, Barthomaei, Bartolomaei, Bartolomei, Bartholoaei, Barolomaei, Bartholomaeum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Aram.

BARTOSZ Por. BARTŁOMIEJ/BARTOSZ.

BAZYLI/WASYL: *Basilus, Bazilius, Bazylius, Baziliuys, Basilio, Bazilio, Bazylio, Basileo, Basilii, Bazylii, Bazylij, Basilij, Bazilij, Basiliu, Bazilium; Wasyl, Wasil, Wasila, Vasilius; Bazyli*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

BENEDYKT: *Benedictus, Benedict, Benedicto, Benedicti, Benedictum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

BENIAMIN: *Beniamin*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Hebr.

BENWENUT: *Benevenutus, Beneventus*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. (Benvenuto). Wł.

BERNARD(YN): *Bernardus, Bernardinus, Bernardo, Bernardi, Bernardum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Germ.

BERTRAND: *Bertrandum*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

BLĄŻEJ: *Blasius, Blazius, Blaseus, Blases, Blasio, Blaseio, Blasii, Blasij, Blazij, Blasei, Blaszei, Blasis, Blazis, Blasy, Blazy, Blasium*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

BOGUSŁAW: *Boguslaus, Boguslao, Boguslai, Boguslaum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Słow.

BONAWENTURA: *Bonaventura, Bonauentura, Bonaventurae, Bonaventuram*. SSNO: nnot., AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

BONIFACY: *Bonifacius, Bonifacio, Bonifacis*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

BORGIASZ: *Borgias, Borgiam*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Zlat. hiszp./wł.

BOROMEUSZ: *Boromaeus, Boromaeum*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Zlat. wł.

BRUNO(N): *Bruno*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

CHRYZANT: *Chrysanthi, Chrysanthum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr.

CHRYZOFOR: *Crisiforo, Chrisophorus*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: nnot. Gr.

CHRYZOSTOM: *Chrisostomus, Chrisostomo, Chrisostomum, Chrysostomum*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr.

CYPRIAN: *Cyprianus, Cypriano, Cypriani*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

DACJAN: *Daciani*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

DAMAZY: *Damasum*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac. z gr.

DAMIAN: *Damianus*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: not. (Demjan), SIW: not. Łac. z gr.

DANIEL: *Daniel, Danielo, Daniele, Danielis; Daniel*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

DEMETRIUSZ/DYMITR: *Demetrius, Demetrio; Dimiter, Dimitrio, Dimitro, Dmitter, Dimitri; Dymitr*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

DIONIZY: *Dionisius, Dyonisius, Dionisi, Dionisis, Dionysis, Dionisium, Dyonygium; Dinis, Dynisz; Dionisy, Dyonisi*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac. z gr.

DOMINIK: *Dominicus, Dominico, Dominici, Dominicum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

DYMITR Por. DEMETRIUSZ/DYMITR.

EDMUND: *Edmundo, Edmundum*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Stang.

ELEUTERIUSZ: *Eleuterium*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. (Eleutariusz). Gr.

ELIASZ: *Elias, Elia, Eliae*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

EMANUEL: *Emanuele*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: not. (Manujil), SIW: not. Hebr.

ENEASZ: *Aenaeae, Aeneae*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr.

ENGELBERT: *Engelbertus*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

ERAZM: *Erasmus, Erazmum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

ERHARD: *Erchardo*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

ERNEST: *Ernestus, Hernessus, Arnestus, Ernesto, Ernesti*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

EUSTACHY: *Eustachio, Eustachium*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr.

FABIAN: *Fabianum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

FEDOR Por. TEODOR/FEDOR.

FELICJAN: *Felicianus, Feliciano*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

FELIKS/SZCZĘSNY: *Faelix, Felix, Faelicis, Felicis, Felice, Faelicem, Felicem; Szczęsny, Sczesny*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac./pol.

FERDYNAND: *Ferdinandus, Ferdinandum*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

FERENC Por. FRANCISZEK/FERENC.

FERRERIUSZ: *Ferrerium, Ferrarium*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: nnot. Zlat. hiszp.

FILIP: *Philippus, Filippus, Philippo, Philippi, Filippum, Philippum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

FLORIAN: *Florianus, Floriani, Florianum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

FRANCISZEK/FERENC: *Franciscus, Franciskus, Franiscus, Farniscus, Francisco, Francisko, Francisci, Franisci; Franciscum de Paula; Ferens*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Germ.

FRYDERYK: *Fridericus, Frydricus, Friderico, Friderici, Frideri, Fridericum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Germ.

GABRIEL/HAWRYŁO: *Gabriel, Gabriele, Gabriele, Gabrielis, Gabrielem; Hawrilo, Hawrelis, Hawrelonis*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

GAWEL: *Gaulus, Gallus, Galli*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Celt. lub łac.

GEOFFROY Por. GOTFRYD/GOTTFRIED/GEOFFROY.

GODZISŁAW/GUNDZISŁAW: *Gundisalvus*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Słow.

GOTFRYD/GOTTFRIED/GEOFFROY: *Godfridus, Godfrido, Godfredo, Godefridum; Gotfrid, Codfrid; Gottrey; Gowfryt*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

GOTTFRIED Por. GOTFRYD/GOTTFRIED/GEOFFROY.

GRZEGORZ/HRYHOR(IJ): *Gregorius, Grigorius, Gregorio, Graegori, Graegorii, Graegorij, Gregogirij, Gregorii, Gregori, Graegoris, Gregoris; Gregory, Gregorij, Hrehori; Grzegorz*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

GUNDZISŁAW Por. GODZISŁAW/GUNDZISŁAW.

GUSTAW: *Gustavo*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Stszwedz. lub stisl. albo szwedz. ze słow.

GWALBERT: *Gvalbertum*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

HANS Por. JAN/IWAN/JOHANN(ES)/HANS.

HAWRYŁO Por. GABRIEL/HAWRYŁO.

HENRYK: *Henricus, Henrico; Henryk*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Germ.

HERSZ(EL): *Hersel*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Jid.

HIACYNT/JACENTY/JACEK: *Hyacinthus, Hyacynthus, Hiacinthus, Hiacintus, Hiacynthus, Hiacynthus, Hyacynthus, Hiacintho, Hyacintho, Hyacyntho, Chyacintho, Hiacynthi, Hiacinthi, Hiacenti, Hiacinthi, Hijacinthi, Hyacinthi, Hyacinti, Chiacinti, Hyacinthum, Hiacinthum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

HIERONIM: *Hieronimus, Hieronimo, Hieronymo, Hieronymi, Hieronimi, Heronymi, Hieronimum, Hieronymum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

HILARION Por. HILARY/HILARION.

HILARY/HILARION: *Hilarius, Hilarione*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac. z gr.

HIPOLIT: *Hyppolitus*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr.

HRYHOR(IJ) Por. GRZEGORZ/HRYHOR(IJ).

IGNACY: *Ignatius, Ignactius, Ignatio, Ignacio, Ignatii, Ignacium, Ignatium; Ignacy, Ignaty, Ignacyi*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

INNOCENTY: *Innocentium*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

IWAN Por. JAN/IWAN/JOHANN(ES)/HANS.

IWO(N): *Iwonis, Ivonis*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Stwniem. lub celt.

JACEK Por. HIACYNT/JACENTY/JACEK.

JACENTY Por. HIACYNT/JACENTY/JACEK.

JAKUB/JANKIEL: *Jacobus, Jakobus, Jacobo, Jakobo, Jacobi, Jakobi, Jocobi, Jacobum; Jankiel; Jakub*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

JAN/IWAN/JOHANN(ES)/HANS: *Joannes, Joanes, Joanis, Joanne, Joanni, Joannis, Joanns, Joannem, Joanen; Hans, Hanus, Jochan; Iwani; Jan; Joannes Evangelista, Joannem Evangelistam, Joannem Evanielistam, Joannem Ewanielistam, Joannem de Dukla, Jonem Dedukla, Joannes de Dukla, Joannem Duclonum, Joannes de Deo*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

JANKIEL Por. JAKUB/JANKIEL.

JEREMI(ASZ): *Eremias*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

JERZY: *Georgius, Georgio, Georgi, Georgii, Georgij, Jeorgii, Georgy, Georgis; Jerzy.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

JOACHIM: *Joachimus, Joachimo, Joachimi, Joachimum; Joachim.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

JOHANN(ES) Por. JAN/IWAN/JOHANN(ES)/HANS.

JONA(SZ): *Jonis.* SSNO: not., AntrKres: nnot., AntrWoł, SIW: not. Hebr.

JOZAFAT/JÓZEFAT: *Josephat, Josaphatam, Josaphatum.* SSNO: nnot., AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

JÓZEF: *Josephus, Jozephus, Josphus, Joseph, Jozeph, Josepho, Jozepho, Josephi, Jozephi, Josophi, Josphehi, Josphi, Josephum, Jozephum; Józef.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

JÓZEFAT Por. JOZAFAT/JÓZEFAT.

JUDA(SZ): *Judam.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot, SIW: not. Hebr.

JULIAN: *Julianus, Julianum.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

JULIUSZ: *Julium.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

JUSTYN: *Justinus.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: not. (Justian), SIW: not. Łac.

KACPER/KASPER: *Gasparus, Gasparius, Caspar, Gasparo, Casparo, Gaspari, Gasparis, Gasperi, Gaspri, Casparis, Gasparum; Kasper, Kaspar, Kazpar, Gaspar, Gasper.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Pers.

KAJETAN: *Caietanus, Caietanum, Cajetanum.* SSNO: nnot., AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

KALASANTY: *Calasantius, Calasantium.* SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł, SIW: nnot. Zlat. hiszp.

KANTY: *Cantius, Cantio, Cantium.* SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Zlat. pol.

KAROL: *Carolus, Carolo, Caroli, Carolum, Carl; Karol.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Germ.

KARP: *Carpinus, Carpio, Carpo, Carpis, Carpielo.* SSNO: not., AntrKres: nnot., AntrWoł, SIW: not. Łac. z gr.

KASPER Por. KACPER/KASPER.

KAZIMIERZ: *Casimirus, Cassimirus, Casmirus, Kasimirius, Kazimirus, Casimiro, Casmiro, Casimiri, Casmiri, Kazimiri, Kazimirij, Casimiras, Casimirum, Casmirum.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Słow.

KLAUDIUSZ: *Claudis, Claudij.* SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

KLEMENS: *Clemens, Clemente, Clementis, Clementem.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

KLEMENTYN: *Clementinus.* SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

KLEOFAS: *Kleofas.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr.

KLET(USZ): *Cletum.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr.

KONRAD: *Conradus, Conradum.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Germ.

KONSTANTY(N)/KOSTJANTYN: *Constantinus, Costantinus, Konstatinus, Constantino, Constantini, Constantij, Constantinum; Kość; Konstanty, Constanty.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

KORNEL(IUSZ): *Cornelius.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

KOSMA: *Cosma, Cosmae.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

KOSTJANTYN Por. KONSTANTY(N)/KOSTJANTYN.

KOSTKA: *Kostka, Kostkam.* SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot. SIW: not. Pol.

KRYSPI(A)N: *Cryspiani*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

KRYSTIAN Por. KRYSTYN/KRYSTIAN.

KRYSTYN/KRYSTIAN: *Christianus, Chrystianus, Christiano, Chrystiano, Cristiano, Christiani, Cristiani, Cristini, Christianum; Krystian*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

KRZYSZTOF: *Christophorus, Christopherus, Cristophorus, Christoforus, Chrystopherus, Chrystophorus, Christohorus, Chrystohorus, Christoforo, Christophero, Christophoro, Chrystophoro, Cristoforo, Christopheri, Chrystopheri, Chrystophori, Cristophori, Christophori, Christophoris, Christophore, Christophorum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac. z gr.

KSAWERY: *Xaverius, Xaverio, Xaverium, Xavierium*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Hiszp.

LAURENCJUSZ Por. WAWRZYNIEC/LAURENCJUSZ.

LECH/LESZEK: *Lesko, Leszka*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Słow.

LEON: *Leon, Leo, Leone*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.-łac.

LEONARD: *Leonardus, Leonardi*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.-niem.

LEOPOLD: *Leopoldus, Leopoldo, Leopoldi*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

LESZEK Por. LECH/LESZEK.

LONGIN: *Longinus*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

LUDWIK: *Ludovicus, Ludouicus, Ludowicus, Ludovico, Ludouico, Ludowico, Ludovici, Ludouici, Ludouicum, Ludovicum, Ludowicum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Germ.

ŁAZARZ: *Lazarus, Lasarus*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

ŁUKASZ: *Lucas, Luca, Lucae, Lucam, Lukam; Łukasz*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac. lub gr.

MACIEJ/MATIASZ : *Mathias, Matthias, Matchias, Matias, Mathiaes, Matthia, Mathia, Matthiae, Mathiae, Matchiae, Mathie, Mathiam, Matthiam, Matiam; Maciej, Matiasz*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

MAKSYM(ILIAN): *Maximilianus, Maximus, Maximi*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

MARCEL(I)/MARCELIN: *Marcellus, Marcellinus, Marcellino, Marcellum; Marcelli, Marcelli*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

MARCELIN Por. MARCEL(I)/MARCELIN.

MARCIN: *Martinus, Martino, Martini, Marthinum, Martinum; Marcin*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

MARCJAN: *Martianus, Martiano, Martiani, Marcianum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

MAREK: *Marcus, Marci, Marcum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

MARIAN: *Marianum*. SSNO: not. (Marzyjan, Marianus), AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

MARINUS Por. MARYN/MARINUS.

MARTYR(IUS): *Martyrius*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł, SIW: nnot. Łac. z gr.

MARYN/MARINUS: *Marinum*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

MATEUSZ: *Mathaeus, Matheus, Matthaeus, Mataeus, Mathaeo, Mattheo, Matheo, Matthaeo, Mathaei, Matthaei, Mathei, Matthei*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

MATIASZ Por. MACIEJ/MATIASZ.

MAURYCZ: *Mauritius, Mauritium; Morycz.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

MELCHIOR: *Melchior, Malchor, Melchioris, Melchiorem, Malchrum.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

MENACHEM/MENDEL: *Myndel.* SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Hebr.

MENDEL Por. MENACHEM/MENDEL.

MICHAŁ: *Michael, Mikael, Mihael, Micael, Michaele, Michaelis, Michalis, Mihaelis, Michaelem; Michał.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

MIKOŁAJ: *Nicolaus, Nicolao, Nicolauo, Nicolia, Nicolai, Nicolaum, Nicalaum; Mikołaj, Mikolai.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

MOJŻESZ: *Moyses.* SSNO: not., AntrKres: nnot., AntrWoł, SIW: not. Hebr. lub egipskie.

NEPOMUCEN: *Nepomucenus, Nepomucenum.* SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Zlat. czes.

NEREUSZ: *Nereum.* SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot. SIW: not. Gr.

NICEFOR/NIKIFOR: *Nicephorus, Nicephori.* SSNO, AntrKres: nnot., AntrWoł, SIW: not. Gr.

NIKANOR/NIKON/NYKIN: *Nicanor.* SSNO: not., AntrKres: nnot., AntrWoł, SIW: not. Gr.

NIKIFOR Por. NICEFOR/NIKIFOR.

NIKODEM: *Nicodemum.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr.

NIKON Por. NIKANOR/NIKON/NYKIN.

NYKIN Por. NIKANOR/NIKON/NYKIN.

ODO Por. OTTO(N)/ODO.

ONUFRY: *Onuphrius, Onufrij, Onuphrium.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

OTTO(N)/ODO: *Otto, Othone.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

PANTALEON: *Pantaleonis.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

PANTELEJMON: *Pantelemonis.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

PAWEŁ: *Paulus, Paulo, Pauli, Paulum; Paweł; Paulus Eremita.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

PIOTR: *Petrus, Petro, Petri, Petris, Petrum; Piotr.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

PROKOP(IUSZ): *Procopius, Procopus, Pracopius, Procopii, Procopis.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac. z gr.

PROTAZY: *Prothasius.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

RAFAL: *Raphael, Raphaalis, Raphaellem.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

RAJMUND: *Raymundi, Raymundum.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

REMIGIAN Por. REMIGIUSZ/REMIGIAN.

REMIGIUSZ/REMIGIAN: *Remigianus, Remigius.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

ROCH: *Rochus, Rocho, Rochi.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

ROMAN: *Romanus, Romani.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

RUDOLF: *Rudolphus, Rudolph.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Stwniem.

SABA/SAWA: *Sawka.* SSNO: not., AntrKres: nnot., AntrWoł, SIW: not. Aram.

SALEZY: *Salesius, Salesium.* SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Zlat. fr.

SALOMON: *Salamon*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot. SIW: not. Hebr.

SAMUEL: *Samuel, Samuele, Samueli, Samuelis, Samoelis, Samuelum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

SAWA Por. SABA/SAWA.

SCHOLASTYK: *Scholastici*. SSNO, AntrKres: nnot., SIW: not. Łac.

SEBASTIAN: *Sebastianus, Sebestianus, Sobastianus, Sobestianus, Sebastiano, Sebastiani, Sebastiani, Sebestiani, Sobastiani, Sobestiani, Sebastyani, Sebastianum, Sebestianum; Sebastian*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac. z gr.

SEWERYN: *Severinus, Severinum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

SOBEL: *Sobolem*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: nnot. Hebr.

STANISŁAW: *Stanislaus, Stanilaus, Stanislao, Stanislaio, Stanislai, Stanislaj, Stanilai, Stanislaum; Stanislaw*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Słow.

STEFAN/SZCZEPAN: *Stephanus, Stephan, Stephano, Stephani, Stephanum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

SYKST(US): *Xystus*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr.-łac.

SYLWESTER: *Silvester, Sylvester, Silvestro, Silvestri, Silvestrum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

SYMEON Por. SZYMON/SYMEON.

SZCZEPAN Por. STEFAN/SZCZEPAN.

SZCZĘŚNY Por. FELIKS/SZCZĘŚNY.

SZYMON/SYMEON: *Simon, Symon, Simeon, Simone, Simoni, Symoni, Symonis, Simonis, Simeonis, Symonem, Simonem; Semian, Semon, Semion, Semiano, Semiani, Semionis; Szymon, Szymonis*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

TADEUSZ: *Thadeus, Thadaeus, Thaddaeus, Thadei, Thadaeum; Tadeusz*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Aram. lub hebr.

TAURYN: *Taurinus, Taurino*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: nnot. Łac.

TEODOR/FEDOR: *Theodorus, Teodorus, Theodor, Federius, Theodoro, Fedorio, Theodori, Phedori, Theodoris, Theodorum; Fedko, Fedkonis, Fedori, Fedory*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

TERENCJUSZ: *Terentis*. SSNO: not. (Terentius), AntrKres: nnot., AntrWoł: not. (Terentij), SIW: not. Łac.

TOBIASZ: *Tobia*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Hebr.

TOLENTYN: *Tolantino, Tolantinam*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: nnot. Zlat. wł.

TOMASZ: *Thomas, Tomas, Thoma, Thomae, Tomae; Tomasz, Thomasz; Thomas Apostolus, Thomae Aquinatem*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Aram. lub hebr.

TYMOFIJ Por. TYMOTEUSZ/TYMOFIJ.

TYMOTEUSZ/TYMOFIJ: *Timotheus, Timothaei, Timothei, Thymie; Temko*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

URBAN: *Urbanus*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

WACŁAW Por. WIECESŁAW/WIĘCZYŚLAW/WACŁAW.

WALENTY(N): *Valentinus, Valantinus, Walentinus, VanleIntinus, Valentino, Walentino, Valantini, Valenti, Valentini, Valentyni, Walentini, Volentini, Valentinum, Valantinum; Valenty*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

WALERIAN/WALERY: *Valerianus, Valerinum, Valerianum*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

WALERY Por. WALERIAN/WALERY.

WASYL Por. BAZYLI/WASYL.

WAWRZYNIEC/LAURENCJUSZ: *Laurentius, Lurentius, Laurentio, Laurento, Laurentii, Laurenti, Laurentij, Lurentij, Laurentis, Laurentium; Wawrzyniec, Laurenty.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac./pol.

WIĘCZYŚLAW Por. WIĘCESŁAW/WIĘCZYŚLAW/WACŁAW.

WIĘCESŁAW/WIĘCZYŚLAW/WACŁAW: *Venceslaus, Węceslaus, Venceslao, Venceslai, Wenceslai, Venceslaum.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Słow.

WIKTOR(YN): *Victorini, Victorinum.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

WILHELM: *Wilelm.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

WINCENY: *Vincentius, Vincetius, Vincentii, Vicenty, Vincentis, Vincencium, Vincetium.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

WŁADYSŁAW: *Vladislaus, Uladislaus, Vladislao, Vladislai, Vladislaum, Ladislaum.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Słow.

WOJCIECH Por. ADALBERT/WOJCIECH.

ZACHARIASZ: *Zacharias, Zachariae, Zachariam.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

ZYGMUNT: *Sigismundus, Sygismundus, Zigismundus, Sigismundes, Sigismundo, Sigismundum.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Germ.

6.2. Imiona żeńskie

ADELAJDA: *Aldeida, Aldeidam.* SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot. SIW: not. Stw-niem.

AGATA/AHAFIA: *Agatha, Agatae, Agathae, Agatham; Affiae, Affia, Hafia, Heffiae, Hasia, Haska.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

AGNIESZKA: *Agnes, Agneta, Agnetae, Agnete, Agnethis, Agnetis, Agnesis, Agnetem; Agnieszka, Agnieszka.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac. z gr.

AHAFIA Por. AGATA/AHAFIA.

ALDEGUNDA: *Aldegunda.* SSNO: not., AntrKres, AntrWoł, SIW: nnot. Germ.

ALEKSANDRA: *Alexandra, Alexandrae, Alexandram.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

(A)NASTASIJA Por. ANASTAZJA/(A)NASTASIJA.

ANASTAZJA/(A)NASTASIJA: *Anastasia, Anastazia, Anastazyia, Anastazyia, Anasthasia, Anastasiaa, Anastia, Anastasiae, Anastaziae, Anastazie, Anastazjae, Anastazyae, Anasthasiae, Anasthae, Nastaziae, Nastazyae, Anastasiam, Anasthasiam, Anastaziam, Amastiam, Nastazjam; Anastazja.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

ANATOL(I)A: *Anatalia, Anatoliae.* SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr.

ANGELA Por. ANIELA/ANGELA.

ANIELA/ANGELA: *Angela, Angelae, Angelam; Anielae, Anielam.* SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr. z łac.

ANNA: *Anna, Anna, Aanna, Annae, Annam; Hanna.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

ANTONI(N)A: *Antonia, Antonina, Antoninae, Antoninam.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr. z łac.

APOLONIA: *Apollonia, Appollonia, Apolonia, Appolonia, Apoloniae, Apolloniae, Appolloniae, Apolloniam, Apoloniam, Aploloniam; Polonia.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

BAL(D)WINA: *Baluina.* SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

- BARBARA:** *Barbara, Barbarae, Barbaram.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.-łac.
- BAZYL(I)A/BAZYLISA/WASYŁYNA/WASYŁYSA:** *Waska, Woska.* SSNO, AntrKres: nnot., AntrWoł, SIW: not. Gr.
- BAZYLISA** Por. BAZYL(I)A/BAZYLISA/WASYŁYNA/WASYŁYSA.
- BENEDYKTA:** *Benedictam.* SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.
- BIBIAN(N)A:** *Bibianam.* SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.
- BLANDYNA:** *Blandina.* SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.
- BOGUMIŁA:** *Bogumila.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Słow.
- BRYGIDA:** *Brigida, Brigitta, Birgida, Birgittha, Brigidae, Brigittae, Brygittae, Brigitam, Brigidam, Birgittam.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Celt.
- CECYLIA:** *Caecilia, Cecilia, Caeciliae, Ceciliae, Caeciliam.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.
- CHRYSTIANA** Por. KRYSTIANA/CHRYSTIANA.
- DOMICELA:** *Domicella; Domcia.* SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.
- DOROTA:** *Dorothea, Dorotha, Dorotaea, Dorothea, Dorotheae, Dorotae, Dorotheaeae, Dorotheae, Dorotheam, Dorotheam; Dorota.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.
- ELEONORA:** *Eleonora, Elleonora, Eleonorae, Eleonoram, Leonora.* SSNO: nnot., AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Arab. lub gr. albo hebr. bądź prow.
- ELŻBIETA:** *Elisabeth, Elisabet, Elisabetch, Elisabeht, Helizabeth, Elizabaet, Elizabet, Elizabeth, Helisabet, Helisabeth, Helizabheta, Elisabeta, Elisabetha, Helizabetha, Elizabetha, Elizabetha, Helisabetha, Elisabetae, Elisabetae, Elizabethae, Elizabethae, Helisabetae, Helisabethae, Helizabethae, Elizabethis, Helizabethis, Hezibathis, Elisabetham, Helizabetham, Elisabetam; Helzbieta.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.
- EMERENCJA(NA):** *Emerentiana, Emerentianna, Emerentiaanna, Emerentiana, Emerentianae, Emerentiannae, Emerentianam, Emerenciannam; Marantia, Marantiana, Marancia, Marentia, Maranciannae, Marantiae, Marantiana, Marentiae, Maranciannam, Marentiam, Marentianam.* SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.
- ESTERA:** *Esther.* SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Pers.
- EUDOKIA** Por. EUDOKSJA/EUDOKIA.
- EUDOKSJA/EUDOKIA:** *Eudoxia, Eudokxia, Eudochia, Eudocia, Eudosia, Eudochiae, Eudoxiae.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: not. (Jewdokija), SIW: not. Gr.
- EUFEMIA/JUCHYMIJA:** *Eufemia, Euphemiae, Eufeniae; Chyma, Hyma, Hema, Hymka, Chymae.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.
- EUFRAZJA/EUFROZJA:** *Euphrasia, Eufrasia, Euphrosiam, Euphrasiam.* SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr.
- EUFROZJA** Por. EUFRAZJA/EUFROZJA.
- EUFROZYNA:** *Euphrosina, Euphrusina, Eufruzina, Eufrosina, Eufrosinae, Eufrozinae, Eufrosinam; Euprozyzna, Fruzyzna.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.
- EWA/JEWA:** *Haeva, Heva, Hewa, Heua, Aeva, Eva, Eua, Haevae, Hevae, Hevae, Euae, Ewae, Evae, Haevam, Hevam, Evam, Euam; Jevka; Ewa.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.
- FAUST(YN)A:** *Faustina.* SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

FEBRONIA: *Febronia, Febroniae*. SSNO: not., AntrKres: nnot., AntrWoł, SIW: not. Etr.-łac.

FELICJA(NA)/FELIKSA/SZCZEŚNA: *Faeliciana, Felice, Faelice, Fēlix, Faelicis, Felicis, Felicianae, Feliciannae, Felicianam, Feliciannam; Szczęsna, Scęsna, Szczesna, Scesnae*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac./pol.

FELICYTA: *Faelicitas, Felicitas, Felicitatis, Faelicitatem, Felicitatem*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

FELIKSA Por. FELICJA(NA)/FELIKSA/SZCZEŚNA.

FE(O)DORA Por. TEODORA/FE(O)DORA.

FEODOSIJA Por. TEODOZJA/FEODOSIJA.

FERDYNANDA: *Ferdinanda*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

FLORENCJA(NA)/FLORENTYNA: *Florentianae*. SSNO: not., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

FLORENTYNA Por. FLORENCJA(NA)/FLORENTYNA.

FORTUNATA: *Fortunatam*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

FRANCISZKA: *Francisca, Franciscæ, Franciscam*. SSNO: nnot., AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Germ.

GENOWEFA: *Genovefa*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Celt.-germ.-rom.

GERTRUDA: *Gertruda, Gertrudis, Gertrudem*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Germ.

HELENA/OLENA: *Helena, Haelena, Helenna, Helenna, Halena, Helenae, Elenae, Hellenae, Halenae, Haelenae, Elenam, Helenam; Olena; Helena Imperatrix*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

HIACYNTA Por. JACENTA/HIACYNTA.

IRENA/IRYNA/ORYNA: *Jeryma, Orenam, Choreska, Oriszka, Oroszka, Oryszka, Oryska*. SSNO: not., AntrKres: nnot., AntrWoł, SIW: not. Gr.

IRYNA Por. IRENA/IRYNA/ORYNA.

IZABELA: *Isabella, Isabell, Isabellae*. SSNO: nnot., AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hiszp. z hebr.

JACENTA/HIACYNTA: *Hyacintham*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr.

JADWIGA: *Hedwigis, Hedugis, Haedvigis, Heduiis, Hedvigis, Hedviis, Hevigis, Hedvijs, Hedwygis, Hęduigis, Eduigis, Edvigis, Iadvigis, Jedvigis, Jadvigis, Haedugis, Eduiges, Hedviga, Heduigae, Hedwige, Hedvige, Heduige, Hediuge, Heduigi, Hedwigi, Hedvigi, Eduigi, Heduigim, Eduigim, Hedvigem, Heduigem, Hedviem, Heduivi; Jadviga*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Germ.

JANINA Por. JOANNA/JANINA.

JEWA Por. EWA/JEWA.

JOANNA/JANINA: *Joanna, Johanna, Jahanna, Joannae, Johanna, Joannam, Johannam, Johannam, Joannis; Jancae*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

JOZAFATA/JÓZEFATA: *Josaphata*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Hebr.

JÓZEFA: *Josepha, Jozepha, Iesepha, Josepham*. SSNO: nnot., AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

JÓZEFATA Por. JOZAFATA/JÓZEFATA.

JUCHYMIJA Por. EUFEMIA/JUCHYMIJA.

JUDYTA: *Judith, Juditham*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Hebr.

JULIA/JULIAN(N)A/ULANA/JULIJA: *Juliana, Julianna, Juliannae, Julianam, Juliannam, Iulianam; Uliana, Vliana*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

JULIAN(N)A Por. JULIA/JULIAN(N)A/ULANA/JULIJA.

JULIJA Por. JULIA/JULIAN(N)A/ULANA/JULIJA.

JUSTYNA: *Justina, Justinae, Justinam; Justyna*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

KANDYDA: *Candidam*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

KAROLINA: *Carolina, Carolinae, Carolinam*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

KATARZYNA: *Catharina, Catarina, Catherina, Catcharina, Cathaerina, Catharyna, Cathrina, Katharina, Catharin, Caharina, Catahrina, Catharinae, Catarinae, Catcharinae, Cathaerinae, Catharynae, Catherinae, Catrarinae, Katharynae, Catharinam, Catharynam, Chatarinam; Katarzyna, Kataryna, Catarzyna, Catharzyna, Katharyna; Catcharinam Senensis, Catharina Senensis, Catharinam Senensem, Catharinam Senensis*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

KINGA Por. KUNEGUNGA/KINGA.

KLARA: *Clara, Clarae, Cllara, Claram*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

KLOTYLDA: *Clotildam*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

KOLUMBA: *Columbam*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: nnot. Łac.

KONKORDIA: *Concordia, Concordiae, Concordiam*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not.

KONSTANCJA/KONSTANTYNA: *Constantia, Constancia, Constancya, Costantia, Konstancia, Kostancia, Kostantia, Constantina, Constantiana, Constantiae, Constanciae, Consttiae, Costantiae, Kostanciae, Constantiam, Constanciam, Consttiam, Kostantiam, Costantiam; Konstancja*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

KONSTANTYNA Por. KONSTANCJA/KONSTANTYNA.

KORDULA: *Cordulae*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac. lub gr.

KRESCENCJA: *Crescentia, Crescentiam*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

KRYSTIANA/CHRYSYTIANA: *Christiana, Christianae*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

KRYSTYNA: *Christina, Chrystina, Cristina, Christinae, Chrystinae, Cristinae, Christine, Cristinam; Krystyna*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

KSAWER(I)A: *Xaveria*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Hiszp.

KSENI(J)A/OKSANA/OKSENIJA: *Xenia, Xęnia, Xienia, Xenae; Xienka*. SSNO: nnot., AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

KUNEGUNGA/KINGA: *Cunegundis, Conegunda, Cunegundam, Kunegundam, Chune-gundem, Conegundem*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

LAUR(ENCJA)/WAWRZYNA: *Laurentiam*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac./pol.

LUBA: *Lubcae*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Słow.

LUDWIKA: *Ludovica, Ludovicae, Ludowicae, Ludovicam, Ludouicam*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

LUCJA: *Lucia, Luciae, Luciam; Lucia*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

MAGDALENA: *Magdalena, Magdalana, Magdalenna, Magdalenae, Magdalene, Magdalennae, Magdalenam; Magdalena de Pasis, Magdalenam de Pazzis.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr. lub aram.

MAKSYMINA: *Maximiniam.* SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

MAŁAN(K)A Por. MELANIA/MEŁANIJA/MAŁAN(K)A.

MALGORZATA: *Margaritha, Margarita, Margeretha, Margareta, Margaretha, Margaretae, Margarethae, Margaritae, Margarithae, Margaretham, Margaritam; Malgorzata, Małgarzatae.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr.

MARCINA/MARTYNA: *Martine, Martinam.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

MARCJAN(N)A: *Marcianam, Marcianna, Marciannae, Martiana, Martianna, Martiannae, Marciannam, Martianam, Martiannam.* SSNO: nnot., AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

MARIA: *Maria, Mariae, Mariam; Marena, Marenae; Maria Egyptiaca.* SSNO, AntrKres, AntrWoł: not., SIW: not. Hebr. lub akad. albo kanan.

MARIANNA: *Marianna, Mariana, Marianna, Maryanna, Mariannae, Marianae, Mariennae, Maryannae, Mariannam, Marianam, Maryannam.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac. bądź hebr. lub akad. albo kanan.

MARINA Por. MARYNA/MARINA.

MARTA: *Martha, Martae, Martham; Marta.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Aram.

MARTYNA Por. MARCINA/MARTYNA.

MARYNA/MARINA: *Marina, Marinna, Marinae, Marinnae, Marinam; Maryna.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac. bądź hebr. lub akad. albo kanan.

MATRONA: *Matronae.* SSNO: not., AntrKres: nnot., AntrWoł, SIW: not. Łac.

MELANIA/MEŁANIJA/MAŁAN(K)A: *Małanie, Melanka.* SSNO: not., AntrKres: nnot., AntrWoł, SIW: not. Gr.

MEŁANIJA Por. MELANIA/MEŁANIJA/MAŁAN(K)A.

MICHAELA Por. MICHALINA/MICHAELA.

MICHALINA/MICHAELA: *Michalinae, Michaelam, Michalinam, Michelinam.* SSNO: not. (Michaelis), AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Hebr.

MONIKA: *Monica, Monicam.* SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr. lub afr. albo fen.

NATALIA: *Natalia.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

NEPOMUCENA: *Nepomucena, Nepomucenam.* SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Zlat. czes.

OKSANA Por. KSENI(J)A/OKSANA/OKSENIJA.

OKSENIJA Por. KSENI(J)A/OKSANA/OKSENIJA.

OLIMPIA: *Olimpiam.* SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr.

OŁENA Por. HELENA/OŁENA.

ORYNA Por. IRENA/IRYNA/ORYNA.

OTYLIA: *Otholia, Otoliam.* SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Germ.

PARASKEW(IJ)A/PARASKOWIJA: *Parasceve, Parasceva, Parascevia, Paraskevia, Paraskievia, Paroscevia, Paraschowia, Parasce, Parascae; Paraskowija, Paraskevia, Paraszka, Parasia, Parasia, Paranka, Pażka, Paska, Pańka.* SSNO, AntrKres: nnot., AntrWoł, SIW: not. Gr.

PARASKOWIJA Por. PARASKEW(IJ)A/PARASKOWIJA.

PASCHAZJA: *Paschazia.* SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: nnot. Łac.

PAULINA: *Paulina, Paulinam*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

PELAGIA: *Pelagia, Pelagiam*. SSNO: nnot., AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

PETRONELA/PIOTRUMIŁA: *Petronilla, Petronella, Petrunella, Petronellae, Petronelae, Petronillae, Petronelle, Petronellam, Petronillam*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr./łac.

PIOTRUMIŁA Por. PETRONELA/PIOTRUMIŁA.

POTENCJA(NA): *Potatiana, Potitiana, Potentianae, Potentiae*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł, SIW: nnot. Łac.

PRAKSEDA: *Praxedis, Praxeda, Praxede, Praxedia, Praxes*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

REBEKA/RYFKA: *Ryfka*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Hebr.

REGINA: *Regina, Ragina, Regiana, Regna, Raeina, Reina, Reyna, Raina, Reginae, Reginae, Regine, Rainae, Rejnae, Reginam, Reginam, Reinam*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

ROZALIA: *Rosalia, Rozalia, Rosaliae, Rozaliae, Rosaliam, Rozaliam*. SSNO: nnot., AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac. lub wł. albo germ.

RÓŻA: *Rosa, Roza, Rosae, Rosam; Rosam Limensis*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Pol./łac.

RYFKA Por. REBEKA/RYFKA.

SABINA: *Sabinam*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

SALOMEA: *Salomea, Salomeae, Salomeam*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: not. (Somonija), SIW: not. Hebr.

SARA: *Sara*. SSNO: not., AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Hebr.

SCHOLASTYKA: *Scholasticam*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

SIMONA Por. SZYMONA/SIMONA.

SOFRONIA: *Sophronia, Somphronia*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: nnot. Gr.

SZCZĘSNA Por. FELICJA(NA)/FELIKSA/SZCZĘSNA.

SZYMONA/SIMONA: *Simonam*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Hebr.

TACJANA/TETIANA/TATIANA: *Tatianna, Tacianna, Tatiannae, Taciannae; Tetianna, Tacia, Tanka, Tacka, Tackae*. SSNO: nnot., AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac. z gr.

TATIANA Por. TACJANA/TETIANA/TATIANA.

TEKLA: *Thecla, Tecla, Theclae, Teclae, Theclam, Teclam; Tekla*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

TEODORA/FE(O)DORA: *Theodora, Theodoraе, Theodoram; Fedoraе*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

TEODOZJA/FEODOSIJA: *Theodosia, Teodosia, Theodosia, Theodosiam; Fedosia, Feudozia, Fesia, Feszka, Feška, Feżka, Feska, Faescae, Fennae*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

TEOFILA: *Theophila, Theophila, Teofilam, Teofila, Theofilae, Teofilae, Theophilae, Theophile, Theophilam, Theaphialam, Theofilam; Teofila*. SSNO: nnot., AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

TERESA: *Theresia, Theressia, Teresia, Teressa, Terressia, Teressia, Theresa, Theressa, Terissa, Teresiae, Teressiae, Thaeressiae, Theresae, Theresiae, Theressiae, Theresiam, Teressiam, Teresiam, Teressam, Theresiam, Terassiam; Teresa*. SSNO: nnot., AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

TETIANA Por. TACJANA/TETIANA/TATIANA.

ULANA Por. JULIA/JULIAN(N)A/ULANA/JULIJA.

URSZULA: *Ursula, Ursulae, Ursulam, Vrsulam*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

WALENT(YN)A: *Walenta*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

WALERIA: *Valeria, Valeriam*. SSNO: nnot., AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

WASYŁYNA Por. BAZYL(I)A/BAZYLISA/WASYŁYNA/WASYŁYSA.

WASYŁYSA Por. BAZYL(I)A/BAZYLISA/WASYŁYNA/WASYŁYSA.

WAWRZYNA Por. LAUR(ENCJ)A/WAWRZYNA.

WERONIKA: *Veronica, Veronicae*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW : not. Gr.

WIKTORIA: *Victoria, Victoriae, Victoriam, Wiktoria*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Łac.

WINCENCJA Por. WINCENTA/WINCENCJA.

WINCENTA/WINCENCJA: *Vincenta, Vincentia, Vincentiam; Wincenta*. SSNO, AntrKres: not., AntrWoł: nnot., SIW: not. Łac.

ZENOBIA/ZINOWIJA: *Zięka*. SSNO, AntrKres, AntrWoł: nnot., SIW: not. Gr.

ZINOWIJA Por. ZENOBIA/ZINOWIJA.

ZOFIA: *Sophia, Zophia, Zofphia, Zofpha, Sophiae, Zofiae, Zofphiae, Zophiae, Zohiae, Sophiam, Zofiam, Zophiam; Zofia, Zofia*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Gr.

ZUZANNA: *Susanna, Suzanna, Zusanna, Zusannae, Zuzannae, Susannae, Suzannae, Susannam, Zusannam; Zuzanna*. SSNO, AntrKres, AntrWoł, SIW: not. Hebr.

Wykaz wykorzystanej literatury

- Abramowicz Z., *Antroponimia Brańska w XVII wieku w kontekście kształtowania się nazwiska na Podlasiu*, [w:] *Metodologia badań onomastycznych*, pod red. M. Biolik, Olsztyn 2003.
- Abramowicz Z., *Imiona szlacheckie na polsko-wschodniosłowiańskim pograniczu w XVI wieku*, [w:] *Nazewnictwo pogranicza Polski*, pod red. A. Belchnerowskiej i J. Ignatowicz-Skowrońskiej, Szczecin 1999, s. 7-23.
- Abramowicz Z., Citko L., Dacewicz L., *Słownik historycznych nazw osobowych Białostoczczyzny (XV-XVII w.)*, t. I-II, Białystok 1997-1998.
- Abuzarova M., *Sufiksi ukraińskogo pochodžennâ v antroponimikoni pol's'ko-ukraińskogo prikordonnâ*, [w:] „*Studia Ukrainica Posnaniensia*” 2016, z. 4, s. 7-13.
- Acharrean H., *Hayots' andžnanunneri barraran*, I-V, Yerevan 1942-1962.
- Ananiewa N., *Pojęcie compositum historycznego i synchronicznego w onomastyce oraz inne wieloskładnikowe nazwy własne (na materiale języka polskiego i rosyjskiego)*, [w:] *Słowiańskie composita antroponimiczne*, „*Rozprawy Sławistyczne*” 16, pod red. S. Warchoła, Lublin 2000, s. 21-30.
- Antroponimia Polski od XVI do końca XVIII wieku*, pod red. A. Cieslikowej przy współpracy K. Skowronek, t. I-V: A-U, Kraków 2007-2015.
- Antroponimia słowiańska*, pod red. E. Wolnicz-Pawłowskiej i J. Dumy, Warszawa 1996.
- Âšuk L., *Antroponimiâ Žitomiršini XVI-XVII st. Avtoreferat*, Kiïv 2008.
- Bačins'ka G., *Antroponimikon pereselenciv z Pol'si na Ternopil'sinu. Avtoreferat*, Ivano-Frankivs'k 2001.
- Badania dialektów i onomastyki na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim*, pod red. M. Kondratiuka, Białystok 1995.
- Badania historycznojęzykowe. Stan. Metodologia. Perspektywy*, red. Bogusław Dunaj, Maciej Rak, Kraków 2011.
- Banderowicz K., *Nazwiska nowych obywateli poznańskich na podstawie ksiąg przyjęć do prawa miejskiego (1575-1793)*, Poznań 2013.
- Banderowicz K., *Poznaniacy – mieszkańcy Wielkopolski, krajanie czy obywatele świata? Procesy migracyjne uchwycone w nazwiskach i tekście poznańskich ksiąg przyjęć do prawa miejskiego (1575-1793)*, [w:] *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, pod red. I. Sarnowskiej-Giefing i M. Graf, Poznań 2010, s. 63-78.
- Barącz S., *Pamiętki miasta Żółkwi*, Lwów 1852.
- Barącz S., *Rys dziejów ormiańskich*, Tarnopol 1869.
- Bardsley Ch. W., *A dictionary of English and Welsh surnames with special American instances*, London – New York 1901.

- Bernatowicz T., *Królewska rezydencja w Żółkwi w XVIII wieku. Program funkcjonalny i architektura pałacu w świetle nieznanych inwentarzy zamku*, Warszawa 2009.
- Besala J., *Stanisław Żółkiewski*, Warszawa 1988.
- Biolik M., *Nazwiska polskie mieszkańców okolic Węgorzewa w latach 1653-1853*, [w:] *Antroponimia słowiańska*, pod red. E. Wolnicz-Pawłowskiej i J. Dumy, Warszawa 1996, s. 39-50.
- Biryła M. V., *Belaruskaâ antrapanimiâ*, 1-3, Minsk 1966-1982.
- Bogdanowicz E., *Wschodniosłowiańskie nazwy osobowe w osiemnastowiecznej antroponimii południowego Podlasia*, [w:] *Nazewnictwo pogranicza Polski*, pod red. A. Belchnerowskiej i J. Ignatowicz-Skowrońskiej, Szczecin 1999, s. 25-32.
- Boguicka M., Samsonowicz H., *Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej*, Wrocław 1986.
- Borek H., *Diachroniczne i synchroniczne klasyfikacje nazwisk polskich*, [w:] *Z polskich studiów slawistycznych* 5, Warszawa 1978, s. 447-455.
- Borek H., *Socjolingwistyczne aspekty imiennictwa*, [w:] „Onomastica” 1978, XXIII, s. 163-177.
- Borek H., Szumska U., *Nazwiska mieszkańców Bytomia od końca XVI wieku do roku 1740. Studium nazewnictwa i społeczno-narodowościowe*, Warszawa 1976.
- Brechenmacher J. K., *Etymologisches Wörterbuch der Deutschen Familiennamen*, Limburg 1957.
- Breza E., *Homonimia w polskiej antroponimii*, [w:] *Najnowsze przemiany nazewnictwa*, pod red. E. Jakus-Borkowej, K. Nowik, Warszawa 1998, s. 293-298.
- Breza E., *Nazwiska Pomorzan. Pochodzenie i zmiany*, t. I-III, Gdańsk 2002-2004.
- Breza E., *Nazwy osobowe z sufiksem -sz, -s i -ś po spółgłosce w języku polskim*, [w:] „Slavia Occidentalis” 1978, t. 35, s. 15-25.
- Breza E., *Pochodzenie przydomków szlachty Pomorza Gdańskiego (ze studiów nad antroponimią Pomorza Gdańskiego)*, Gdańsk 1978.
- Breza E., *Z antroponimii Pomorza Gdańskiego (na podstawie ksiąg sądowych kościernickich z XVI-XVIII w.)*, [w:] „Slavia Occidentalis” 1977, t. 34, s. 9-25.
- Breza E., *Zlatynizowane i zgrecyzowane nazwiska Pomorzan*, [w:] „Onomastica” 1986, XXX, s. 213-239.
- Bubak J., *Księga naszych imion*, Wrocław 1993.
- Bubak J., *Nazwiska mieszkańców dawnego starostwa nowotarskiego*, cz. 1-2, Wrocław 1970-1971.
- Bubak J., *Nazwiska mieszkańców Krosna z lat 1781-1920*, [w:] *Inteligencja południowo-wschodnich ziem polskich*, pod red. H. Kurek, F. Tereszkiwicza, Kraków 1998, s. 197-208.
- Bubak J., *Proces kształtowania się polskiego nazwiska mieszczańskiego i chłopskiego*, Kraków 1986.
- Bubak J., *Słownik nazw osobowych i elementów identyfikacyjnych Sądcecczyny XV-XVI w.*, cz. 1-2, Kraków 1992.
- Bučko G., *Antroponimiâ bukovins'kih polâkiv*, [w:] *Bukowina – wspólnota kultur i języków*, pod red. K. Feleszki i J. Molasa, Warszawa 1992, s. 53-56.
- Buczyński M., *Nazwiska hybrydalne na mieszanym obszarze polsko-ukraińskim*, [w:] *Formacje hybrydalne w językach słowiańskich*, pod red. S. Warchoła, Lublin 1986, s. 133-136.
- Buczyński M., *Patronimika ormiańska w XVII-wiecznym Zamościu*, [w:] *Wpływy obce w nazewnictwie Polski*, pod red. M. Kamińskiej, Łódź 1993, s. 23-30.

- Bukowina – wspólnota kultur i języków, pod red. K. Feleszki i J. Molasa, Warszawa 1992.
- Bystroń J. S., *Dzieje obyczajów w dawnej Polsce. Wiek XVI-XVIII*, t. I-II, Warszawa 1933.
- Bystroń J. S., *Księga imion w Polsce używanych*, Warszawa 1938.
- Bystroń J. S., *Nazwiska polskie*, Lwów 1927.
- Caffarelli E., *I cognomi d'Italia. Dizionario storico ed etimologico*, Torino 2008.
- Cieślíkowa A., *Derywacja paradygmatyczna w staropolskiej antroponimii*, Kraków 1991.
- Cieślíkowa A., *Metody w onomastycznych badaniach różnych kategorii nazw własnych*, [w:] „Onomastica” 1996, XLI, s. 5-19.
- Cieślíkowa A., *O motywacji w onomastyce*, [w:] „Polonica” 1994, XVI, s. 193-199.
- Cieślíkowa A., *Staropolskie odapelatywne nazwy osobowe. Proces onimizacji*, Wrocław – Warszawa – Kraków 1990.
- Cieślíkowa A., *Stopień prawdopodobieństwa etymologii onomastycznych*, [w:] *In memoriam Alfredi Zaręba et Josephi Reczek. W dziesiątą rocznicę śmierci*, Kraków 1999, s. 121-126.
- Citko L., *Formacje hybrydalne w antroponimii polsko-białorusko-litewskiego pogranicza XVI wieku*, [w:] *Nazewnictwo pogranicza Polski*, pod red. A. Belchnerowskiej i J. Ignatowicz-Skowrońskiej, Szczecin 1999, s. 43-49.
- Citko L., *Nazewnictwo osobowe północnego Podlasia w XVI w.*, Białystok 2001.
- Cnapius G., *Thesaurus Polono Latino Graecus, seu Promptuarium linguae Latinae et Graecae in tres Tomos divisum, Polonorum, Roxolanorum, Sclauonum, Boemorum usui accommodatum. Quod tamen Indicis Latinopolonici adiecti beneficio aliis etiam nationibus usui magno esse poterit; tum ad verba et phrases Latinas obscuriores, quae hic explicantur; intelligendas, tum ad verborum simplicium et coniunctorum Graecorum et Latinorum copiam facillime comparandam, eorumque delectum, tum denique ad variam eruditionem, quae passim inspergitur colligendam. Quid in eo praestitum sit, in Proaemio leges. Hic illud affirmare licet: In hoc Opus congesta esse, quaecumque ad Latinarum & Graecarum simplicium vocum nomenclaturam, & ad coniunctarum phrasim pertinentia, continent Thesauri Graeci & Latini, item Calepini, Nizolii, Lexica, Dictionaria, Nomenclatores, libri denique Synonymorum, Copiae verborum, ac Phrasium, Graeci & Latini. Additae praeterea prope mille voces Latinae, quibus Thesauri & Calepini carent, & totidem fere, quae in eisdem vitiosae sunt, correctae. Deprompta haec ex bonis Scriptoribus, eorumque exemplis, ubi erat opus illustrata: additis etiam interpretationibus obscuriorum locorum, & multimoda eruditione ex Philologorum & Criticorum libris. Opera Gregorii Cnapii e Societate Iesu. Est vero haec Editio secunda Operis humus, ab Auctore recogniti et cum mendis, quae Plurimi priori editio ni irrepserant sublatis, correcti ac purgati; tum vocibus nouis mille amplius, itemque locutionibus quamplurimis prope quarta parte aucti. Accesit Index Latinus in priori editione promissus, plenissimus et huic posteriori editione accomodatus, quem alteram operis partem Latinopolonicam iure voces. Tertia pars Adagia continebit; Tomus secundus Latinopolonicus, Simul idem Index verborum primi Tomi, ab Auctore confectus & secundae editioni correctae ac multum auctae, accommodates [...], t. I-II, Cracovia 1643-1644.*
- Constantinescu N. A., *Dicționar onomastic românesc*, București 1963.
- Czaplicka-Niedbalska M., *Nazwiska mieszkańców Bydgoszczy od II poł. XV w. do I poł. XVIII w.*, Bydgoszcz 1996.
- Czarnowski R. J., *Żółkiew. Hetmańskie gniazdo*, Warszawa 2015.
- Czyżewski F., *Antroponimia pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego w świetle inskrypcji nagrobnych*, cz. 1: *Słownik nazwisk*, Lublin 2013.

- Čučka P., *Antroponimiâ Zakarpattâ*, Užgorod 1970 (2008).
- Čučka P., *Prizviša zakarpats'kih ukraïnciv. Īstoriko-etimologiĉnij slovník*, L'viv 2005.
- Čučka P., *Slov'âns'ki osobovî imena ukraïnciv. Īstoriko-etimologiĉnij slovník*, Užgorod 2011.
- Dacewicz L., *Antroponimia Białegostoku w XVII-XVIII wieku*, Białystok 2001.
- Dacewicz L., *Antroponimia Tatarów litewsko-polskich w przekroju historycznym*, Białystok 2012.
- Dacewicz L., *Antroponimia Żydów Podlasia w XVI-XVIII wieku*, Białystok 2008.
- Dacewicz L., *Historia nazwisk na kresach północno-wschodnich Rzeczypospolitej (XVI-XVIII w.)*, Białystok 2014.
- Dacewicz L., *Nazewnictwo kobiet w dawnym powiecie mielnickim (XVI-XVIII w.)*, Białystok 1994.
- Dacewicz L., *Z historii nazwisk na polsko-wschodniosłowiańskim pograniczu kulturowym*, [w:] *Nazwy własne a kultura. Polska i inne kraje słowiańskie*, red. nauk. Z. Kaleta, Warszawa 2003, s. 11-19.
- Dal' V., *Tolkovjij slovar' živago velikoruskago âzyka*, t. I-IV, Sankt-Peterburg" – Moskva 1880-1882.
- Dauzat A., *Dictionnaire étymologique des noms de famille et prénoms de France*, Paris 1951.
- De Felice E., *Dizionario dei cognomi italiani*, Milano 1978.
- De Felice E., *Dizionario dei cognomi italiani. Origine, etimologia, storia, diffusione e frequenza di oltre 14000 cognomi*, Milano 1987.
- Dejna K., *Dialekty polskie*, Wrocław 1993.
- Dejna K., *Fonologiczny system języka ukraińskiego*, Kraków 1950.
- Dejna K., *Gwary ukraińskie Tarnopolszczyzny*, Wrocław 1957.
- Dejna K., *Podolsko-wołyńskie pogranicze językowe*, Tarnopol 1938.
- Demčuk M., *Slov'âns'ki avtohtonni osobovî vlasni imena v pobuti ukraïnciv XIV-XVII st.*, Kiiv 1988.
- Deutsches Wörterbuch*, red. J., W. Grimm, 1-16 (1-33), Leipzig 1854-1971.
- Dobrowolski K., *Znaczenie metryk kościelnych dla badań naukowych*, [w:] *Rocznik Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie*, pod red. W. Semkowicza, t. V, Kraków 1921, s. 90-110.
- Dokumenty Soborów Powszechnych. Tekst łaciński i polski*, t. IV: *Lateran V, Trydent, Watykan (1511-1870)*, oprac. A. Baron, H. Pietras, Kraków 2004.
- Dubisz S., *O „nobilitacji” nazwisk mieszczańskich na Mazowszu w XVII i XVIII wieku*, [w:] „Prace Filologiczne” 1985, XXXII, s. 97-107.
- Du Fresne Du Cange C., *Glossarium medicæ et infimæ latininitatis*, I-X, Niort 1883-1887.
- Dziedzictwo kulturowe Wielkiego Księstwa Litewskiego. W 440. rocznicę Unii Lubelskiej*, red. S. Kowalou i M. Kojder, Lublin 2011.
- Elektroniczny Słownik języka polskiego XVII i XVIII wieku*, pod red. W. Gruszczyńskiego, <http://sxvii.pl>.
- Encyklopedia języka polskiego*, pod red. S. Urbańczyka, Wrocław 1994.
- Encyklopedia kościelna podług teologicznej encyklopedji Wetzera i Weltego, z licznymi jej dopełnieniami*, red. M. Nowodworski, t. I-XXXIII, Warszawa 1873-1907, Płock 1910-1913, Włocławek 1933.
- Encyklopedyja powszechna*, t. I-XXVIII, Warszawa 1859-1868.
- Etimološki rečnik srpskog jezika*, red. A. Loma, 1-3: A-Bj, Beograd 2003-2008.

- Êfimenko Ì., *Ukraïns'ki prìzvisevì nazvi XVI st. Avtoferat*, Kiïv 2001.
- Farion Ì., *Ukraïns'ki prìzvisevì nazvi Prikarpat's'koï L'vivšini naprikìncì XVIII – počatku XIX stolittà (z etimologičnim slovníkom)*, L'viv 2001.
- Fernos (Blažčuk) Ū., *Antroponimà Umanšini XVII – počatku XXI st. Avtoferat*, Kiïv 2008.
- Florczak T. M., *Księgi metrykalne jako źródło historyczne na przykładzie parafii skalnierskiej*, [w:] „Archiwariusz. Biuletyn Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu” 2005, 1, s. 105-131.
- Formacje hybrydalne w językach słowiańskich*, pod red. S. Warchoła, Lublin 1986.
- Francipane M., *Dizionario ragionato dei cognomi italiani. 5.000 voci – 21.000 varianti – 2.100 cognomi stranieri comparati. Etimologie, fonti storiche, curiosità antropiche*, Milano 2006.
- Franco Ì., *Pričinki do ukraïns'koï onomastiki*, [b.m.] 1906.
- Fros H., Sowa F., *Twoje imię. Przewodnik onomastyczno-hagiograficzny*, Kraków 2000.
- Gaffiot F., *Dictionnaire illustré latin-français*, Paris 1934.
- Gala S., Piotrowicz E., *Historyczne nazwiska piotrkowian*, Łódź 2001.
- Gala S., *Polskie nazwy osobowe z podstawowym -l/-ł- w części sufiksalnej*, Łódź 1992.
- Gala S., *Słownik nazwisk i przezwisk ludności ziemi piotrkowskiej*, Piotrków Trybunalski – Łódź 1987.
- Gala S., *Zagadnienia prymarności i sekundarności w onomastyce*, [w:] *Przeszłość, terażniejszość i przyszłość polskiej onomastyki*, pod red. R. Łobodzińskiej, Wrocław 2003, s. 33-40.
- Gallemart J., Soteallus J., Lutius H., Barbosa A., Andreae B., Farinacci P., *Sacrosanctum Concilium Tridentinum, Additis Declarationibus Cardinalium Concilii Interpretum*, [b.m.] 1781.
- Ğąsiorowski S., *Chrześcijananie i żydzi w Żółkwi w XVII i XVIII wieku*, Kraków 2001.
- Ğąsiorowski S., *Tatarscy niewolnicy w służbie panów Żółkwi w XVII wieku*, [w:] „Studia Historyczne” 1995, 38, z. 4, s. 481-494.
- Gierowski J. A., *W cieniu Ligi Północnej*, Wrocław – Warszawa 1971.
- Gieysztor A., *Zarys dziejów pisma łacińskiego*, Warszawa 2009.
- Gieysztorowa I., *Wstęp do demografii staropolskiej*, Warszawa 1976.
- Gołębiowska T., *Antroponimia Orawy*, Kraków 1971.
- Gołębiowski K., *Poznaj swego patrona. Co oznacza twoje imię?*, Warszawa 1994.
- Gottschald M., *Deutsche Namenkunde. Unsere Familiennamen nach ihrer Entstehung und Bedeutung*, Berlin 1971.
- Górniewicz H., *Klasyfikacja zapożyczonych nazw własnych*, [w:] *Nazewnictwo obszarów językowo mieszanych*, pod red. H. Górniewicza, Wrocław 1981
- Górniewicz H., *Wstęp do onomastyki*, Gdańsk 1988.
- Górny H., *Nazwiska mieszkańców wybranych miejscowości dawnej ziemi sanockiej w świetle interferencji etniczno-językowej (XV-XIX w.)*, Rzeszów 2004.
- Górny H., *Przezwiiska i nazwiska chłopów pałuckich w XVI wieku. Pochodzenie i budowa*, Wrocław 1990.
- Grinčenko B., *Slovar' ukraïns'koï movi*, t. I-IV, Kiïv 1907-1909.
- Grodziński E., *Zarys ogólnej teorii imion własnych*, Warszawa 1973.
- Grzenia J., *Słownik imion*, Warszawa 2003.
- Grzybowski S., *Nazwisko i jego stałość jako elementy identyfikacji osoby w dawnym prawie polskim*, [w:] „Onomastica” 1957, III, s. 485-514.

- Gwary mieszane i przejściowe na terenach słowiańskich*, Lublin 1993.
- Handke K., *Nazwiska Żydów na obrzeżu słowiańskim*, Warszawa 2003.
- Hanks P., Hodges F., *A dictionary of surnames*, Oxford – New York 1990.
- Hanusz J., *O nazwiskach Ormian polskich*, [w:] „Muzeum” 1886, z. 10, s. 565-573.
- Hay E., *Żółkiew. Przewodnik dla zwiedzających. Rzut oka na dzieje grodu Żółkiewskich i Sobieskich*, Żółkiew 1936.
- Historia i współczesność języka polskiego na Kresach wschodnich*, pod red. I. Grek-Pabisowej, Warszawa 1997.
- Hudaš M., *Z istoriï ukrains'koï antroponimii*, Kiïv 1977.
- Huk I., *Klasyfikacja i analiza słowotwórcza antroponimów w dawnej ziemi chełmskiej w wieku XVIII*, [w:] „Warszawskie Zeszyty Ukrainoznawcze”, t. 6-7, Warszawa 1988, s. 433-459.
- Huk I., *Nazwy osobowe w księgach metrykalnych parafii Kumów koło Chełma w drugiej połowie XVIII w.*, [w:] *Badania dialektów i onomastyki na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim*, pod red. M. Kondratiuka, Białystok 1995, s. 306-313.
- Huk I., *Sposoby identyfikacji osób w dawnej ziemi chełmskiej w wieku XVIII*, [w:] „Studia i materiały polonistyczne”, t. 4, Piotrków Trybunalski 1999.
- Huk I., *Ze stanu badań nad antroponimią polsko-ukraińskiego pogranicza*, [w:] „Warszawskie Zeszyty Ukrainoznawcze: spotkania polsko-ukraińskie” = „Varšavs'ki ukrainoznavčï zapiski: pol's'ko-ukrains'ki zustriči”, „Studia Ucrainica” 2000, nr 10, s. 421-424.
- Huk I., *Z polsko-ukraińskich interferencji językowych na obszarze pogranicza (na przykładzie antroponimii chłopskiej w dawnej ziemi chełmskiej w wieku XVIII)*, [w:] „Studia i materiały polonistyczne”, t. 3, Piotrków Trybunalski 1997, s. 153-159.
- Imiona przez Żydów polskich używane*, red. L. Koška, Kraków 2002.
- Inteligencja południowo-wschodnich ziem polskich*, pod red. H. Kurek, F. Tereszkievicza, Kraków 1998.
- Interferencje językowe na różnych obszarach Słowiańszczyzny*, pod red. S. Warchoła, „Rozprawy Sławistyczne” 4, Lublin 1989.
- Jakus-Borkowa E., *Nazewnictwo polskie*, Opole 1987.
- Jaracz M., *Nazwiska mieszkańców Kalisza od XVI do XVIII wieku*, Bydgoszcz 2001.
- Jougan A., *Słownik kościelny łacińsko-polski*, Miejsce Piastowe 1948.
- Kaleta Z., *Ewolucja nazwisk słowiańskich. Studium teoretyczno-porównawcze*, Kraków 1991.
- Kaleta Z., *Historia i stan dzisiejszy onomastyki w Polsce. Publikacje onomastyczne. Instytucje*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, pod red. E. Rzetelskiej-Feleszko, Kraków 2005, s. 83-91.
- Kaleta Z., *Kierunki i metodologia badań. Terminologia*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, pod red. E. Rzetelskiej-Feleszko, Kraków 2005, s. 45-81.
- Kaleta Z., *Nazwisko w kulturze polskiej*, Warszawa 1998.
- Kaleta Z., *Teoria nazw własnych*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, pod red. E. Rzetelskiej-Feleszko, Kraków 2005, s. 15-36.
- Kamińska H., *Elementy obcego pochodzenia w nazwiskach mieszczan przemyskich (XVI-XIX wieku)*, [w:] „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Rzeszowie. Filologia Polska” 1985, z. 17/60, s. 29-52.
- Kamińska H., *Nazwy osobowe mieszkańców Przemysła w świetle zapisów z XVI i XVII w.*, [w:] *Z problemów humanistyki regionu rzeszowskiego (historia – językoznawstwo – literatura – kultura)*, pod red. J. Półciwarka, Rzeszów 1976, s. 119-143.

- Kamińska H., *Żeńskie nazwy osobowe z końca XVI wieku w metrykach przemyskich*, [w:] *Z dziejów kultury i literatury ziemi przemyskiej*, II, pod red. S. Kratochwilowej, Przemysł 1973, s. 135-147.
- Kamińska M., *Nazwy osobowe w najstarszych księgach metrykalnych parafii Łask*, [w:] „*Onomastica*” 1985, XXX, s. 159-179.
- Kamiński A., *Konfederacja sandomierska wobec Rosji w okresie poaltranszadzkiem 1706-1709*, Wrocław – Warszawa – Kraków 1969.
- Karłowicz J., *Słownik gwar polskich*, t. I-VI, Kraków 1900-1911.
- Karaś M., *Imię, nazwisko, przezwisko – nazwa osobowa w polszczyźnie*, [w:] „*Onomastica*” 1976, XXI, s. 19-40.
- Karpluk M., *Polskie imiona słowiańskie*, Wrocław 1973.
- Karpluk M., *Słowiańskie imiona kobiece*, Wrocław 1961.
- Kázmér M., *Régi magyar családnevek szótára. XIV-XVII. század*, Budapest 1993.
- Kersta R., *Ukraińs'ka antroponimîâ XVI st. Čoloviči imenuvannâ*, Kiïv 1984.
- Kęsikowa U., *Polskie nazwiska gdańskich mieszczan w XVIII-XIX wieku*, [w:] *Antroponimia słowiańska*, pod red. E. Wolnicz-Pawłowskiej i J. Dumy, Warszawa 1996, s. 189-194.
- Kiss L., *Földrajzi nevek etimológiái szótára*, 1-2, Budapest 1997.
- Klemensiewicz Z., Lehr-Splawiński T., Urbańczyk S., *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Warszawa 1981.
- Klisiewicz E., *Czy istnieją różnice pomiędzy tzw. nazwiskiem szlacheckim, chłopskim i mieszczańskim?*, [w:] „*Język Polski*” 1983, LXIII, z. 4-5, s. 316-321.
- Klisiewicz E., *Męskie imiona chrześciane w parafii Rudawa k. Krakowa z lat 1570-1897 (na podstawie ksiąg metrykalnych)*, [w:] „*Onomastica*” 1989, XXXIII, s. 172-173.
- Kojder M., *Antroponimia historyczna starostwa hrubieszowskiego w XVII i XVIII wieku*, Lublin 2014.
- Kojder M., *Nazwiska hybrydalne na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim w XVII i XVIII wieku*, [w:] *Dziedzictwo kulturowe Wielkiego Księstwa Litewskiego. W 440. rocznicę Unii Lubelskiej*, red. S. Kowalou i M. Kojder, Lublin 2011, s. 77-84.
- Kojder M., *Sposoby nominacji kobiet w zapisach ksiąg sądowych z terenu starostwa hrubieszowskiego w XVII i XVIII wieku*, [w:] „*Studia Wschodniosłowiańskie*” 2009, 9, s. 117-128.
- Kojder M., *Ukraińskie imiona męskie i ich warianty w polskich zapisach akt miasta Hrubieszowa w I poł. XVII wieku (pogranicze polsko-wschodniosłowiańskie)*, [w:] „*Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego*” 2014, LX, s. 121-137.
- Kojder M., *Uwagi o nazewnictwie kobiet w starostwie hrubieszowskim (XVII-XVIII wiek)*, [w:] *Z zagadnień językoznawstwa słowiańskiego. Tom dedykowany Profesorowi Stefanowi Warcholowi*, Lublin 2011, s. 113-122.
- Kojder M., *Uwagi o nazewnictwie osobowym mieszkańców Hrubieszowa i okolicznych miast w XVII i XVIII wieku*, [w:] *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, pod red. I. Sarnowskiej-Giefing i M. Graf, Poznań 2010, s. 151-162.
- Kolbuszewski J., *Kresy*, Wrocław 1995 (2005).
- Kopertowska D., *Kieleckie antroponimy XVI i XVII wieku*, Kielce 1980.
- Kopertowska D., *Nazwy osobowe mieszkańców podkieleckich wsi (1565-1694)*, Wrocław 1988.
- Kornilovič M., *Narodna rodova onomastika na Volini naprikinci XVIII i v 1-ij pol. XIX st.*, [w:] „*Etnografičnij visnik*” 1930, 9, s. 127-137.

- Kornilovič M., *Oglád narodnih rodovih prižviš na Holmšini i Pìdláši*, [w:] „Etnografični visnik” 1925, 2, s. 113-123.
- Koszyk M., *Antroponimia Grybowa i okolic od XVII do XIX wieku*, Tuchów 2010.
- Kość J., *Polszczyzna południowokresowa na polsko-ukraińskim pograniczu językowym w perspektywie historycznej*, Lublin 1999.
- Kowalik-Kaleta Z., *Historia nazwisk polskich na tle społecznym i obyczajowym (XII-XV wiek)*, t. I, Warszawa – Kraków 2007.
- Kowalik-Kaleta Z., *Staropolskie nazwy osobowe motywowane przez nazwy miejscowe*, Wrocław 1981.
- Kowalik-Kaleta Z., *Strukturalistyczna a strukturalna klasyfikacja nazwisk*, [w:] „Polonica” 1983, IX, s. 231-254.
- Kowalik-Kaleta Z., Dacewicz L., Raszevska-Żurek B., *Słownik najstarszych nazwisk polskich. Pochodzenie językowe (XII-XV wiek)*, t. I, Warszawa 2007.
- Kozłowska M., *Słownik turecko-polski = Türkçe-Lehçe sözlük*, Warszawa 2009.
- Krasovs'kij Ī., *Prižviša galic'kih lemkiw XVIII st.*, L'viv 1993.
- Kreja B., *Księga nazwisk ziemi gdańskiej*, Gdańsk 1998.
- Kreja B., *Rola desufiksacji w tworzeniu osobowych nazw pospolitych i własnych*, [w:] „Onomastica” 1973, XVIII, s. 197-244.
- Kreja B., *Słotwórstwo polskich nazwisk: struktury sufiksalne*, Kraków 2001.
- Kresa M., *Antroponimia historycznego pogranicza mazowiecko-podlaskiego w XVIII wieku na przykładzie parafii Stoczek w ówczesnym dekanacie kamieńczykowskim. Imiona*, Warszawa 2013.
- Kresa M., *Księgi metrykalne i program EXCEL jako źródło i narzędzie badań antroponimicznych*, [w:] *Badania historycznojęzykowe. Stan. Metodologia. Perspektywy*, red. Bogusław Dunaj, Maciej Rak, Kraków 2011, s. 399-411.
- Kronika miasta Lwowa od roku 1634 do 1690 obejmująca w ogólności dzieje dawnej Rusi Czerwonej a zwłaszcza Historią arcybiskupstwa lwowskiego w teje epoce napisana spólczśnie w języku łacińskim przez J. Tomasza Józefowicza teraz z oryginału nigdy nie drukowanego przełożona na język ojczysty przez M. Piwockiego*, Lwów 1853-1854.
- Kronika Polski*, pod red. A. Nowaka, Kraków 1998.
- Kucała M., *Odbicie słownictwa pospolitego w staropolskich nazwach osobowych*, [w:] „Język Polski” 1968, XLVIII, s. 172-181.
- Kuczyńska J., *Stanisław Żółkiewski – hetman i pisarz*, Wrocław – Warszawa – Kraków 1988.
- Kuć J., *Antroponimia pogranicza podlasko-mazowieckiego (na podstawie XVII-wiecznych ksiąg parafialnych z Mokobód)*, Siedlce 2011.
- Kufel R., *Kancelaria, registratura i archiwum parafialne na ziemiach polskich od XII do początku XXI wieku*, Zielona Góra 2005.
- Kukło C., *Demografia Rzeczypospolitej przedrozbiorowej*, Warszawa 2009.
- Kulupa A., *Księgi metrykalne i ich przydatność do badań nad historyczną antroponimią Poznania (na przykładzie najstarszej księgi kolegiaty św. Marii Magdaleny)*, [w:] „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza” 2007, XIV (XXXIV), s. 131-140.
- Kumor B., *Jakim celom służyły księgi parafialne*, [w:] „Przeszłość Demograficzna Polski” 1975, 7, s. 299-304.
- Kumor B., *Przepisy państwowe i kościelne dotyczące metryk kościelnych w zaborze austriackim (1800-1918)*, [w:] „Przeszłość Demograficzna Polski” 1975, 7, s. 93-107.

- Kumor B., *Przepisy prawne w sprawie chrztu dzieci w XVI-XVIII w.*, [w:] „Przeszość Demograficzna Polski” 1976, 9, s. 41-56.
- Kupis B., *Nasze imiona*, Wrocław 1991.
- Kurpas J., *Początki ksiąg metrykalnych*, [w:] „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1961, t. 2, z. 1-2, s. 5-42.
- Kuraszkiewicz W., *Oboczność -'ev/--'ov- w dawnej polszczyźnie i w dzisiejszych gwara-
rach*, Wrocław 1951.
- Kuraszkiewicz W., *Zarys dialektologii wschodniosłowiańskiej z wyborem tekstów gwaro-
wych*, Warszawa 1963.
- Kurzowa Z., *Historia i współczesność języka polskiego na Kresach południowo-wschod-
nich*, [w:] *Historia i współczesność języka polskiego na Kresach wschodnich*, pod red.
I. Grek-Pabisowej, Warszawa 1997, s. 111-165.
- Kurzowa Z., *Polszczyzna Lwowa i kresów południowo-wschodnich do 1939 roku*, Warsza-
wa – Kraków 1985.
- Kurzowa Z., *Staropolskie nazwy osobowe na -o*, [w:] „Onomastica” 1967, XII, s. 177-231.
- Larchey L., *Dictionnaire des noms, contenant la recherche étymologique des formes an-
cienne de 20,200 noms relevés sur les Annales de Paris*, Paris 1880.
- Lech D., *Imiona chrześciane mieszkańców Opolszczyzny w XIX i XX w. Analiza językowo-
-kulturowa*, [w:] „Onomastica Slavogermanica” 2003, XXIV, s. 113-122.
- Lech D., *Nazwy osobowe dziewiętnastowiecznych mieszkańców Opola (ze słownikiem ety-
mologicznym nazwisk)*, Opole 2004.
- Lehr-Splawiński T., *Wzajemne wpływy polsko-ruskie w dziedzinie językowej*, Kraków
1928.
- Leksik prezimena Socijalističke Republike Hrvatske*, red. V. Putanec, P. Šimunović, Za-
greb 1976.
- Leksyka słowiańska na warsztacie językoznawcy*, pod red. H. Popowskiej-Taborskiej,
Warszawa 1997.
- Lewandowska D., *Ślady dziejów Żółkwi, jej właścicieli i mieszkańców w księgach metry-
kalnych parafii św. Wawrzyńca i Stanisława w Archiwum Głównym Akt Dawnych*, [w:]
„Miscellanea Historico-Archivistica” 2012, XIX, s. 285-309.
- Linde S. B., *Słownik języka polskiego*, t. I-VI, Warszawa 1807-1814.
- Lindert B., *Imiona kobiece używane w XV w. na terenie ziemi hrubieszowskiej*, [w:] „Ono-
mastica” 1979, XXIV, s. 169-172.
- Lipowski J., *Ewolucja nazwisk w południowej części Śląska Cieszyńskiego w czasach
austriackich. Analiza słowotwórczo-statystyczna i graficzna*, Wrocław 2008.
- Lipowski J., *Nazwiska z Jabłonkowa i okolic u schyłku XVII wieku*, Wrocław 2002.
- Listy Stanisława Żółkiewskiego 1584-1620*, Kraków 1868.
- Lišova L., *Antroponimiâ pîvdnâ Volins'koï oblasti. Avtoferat*, Luc'k 2014.
- Łesiów M., *Polsko-ukraińskie hybrydy antroponimiczne*, [w:] *Formacje hybrydalne w ję-
zykach słowiańskich*, pod red. S. Warchoła, Lublin 1986, s. 209-214.
- Maciejauskienė V., Razmukaitė M., Vanagas A., *Lietuvių pavardžių žodynas*, [I-II], Vil-
nius 1985-1989.
- Mackiewicz S., *Dom Radziwiłłów*, Kraków 2012.
- Macyszyn J., *Żółkiewska kolegiata: pomnik chwały żołnierskiej*, [w:] „Biblioteka Epoki
Nowożytnej” 2015, [t.] 2, [nr] 1, s. 187-202.
- Magda-Czekaj M., *Historyczne nazwiska ludności Olesna na Śląsku Opolskim*, Kraków
2003.

- Magda-Czekaj M., *Wybrane typy słowotwórcze nazwisk (-icz, -owicz, -ewicz i z podstawowym -k-) okresu średniopolskiego w ujęciu historyczno-społecznym*, Kraków 2011.
- Malec M., *Budowa morfologiczna staropolskich złożonych imion osobowych*, Wrocław 1971.
- Malec M., *Działanie analogii w onomastyce*, [w:] *Munuscula linguistica in honorem Alexandrae Cieślíkowa oblata*, pod red. K. Rymuta, Kraków 2006, s. 289-305.
- Malec M., *Imię w polskiej antroponimii i kulturze*, Kraków 2001.
- Malec M., *Imiona*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, pod red. E. Rzetelskiej-Felczko, Kraków 2005, s. 97-118.
- Malec M., *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*, Kraków 1994.
- Malec M., *O imionach i nazwiskach w Polsce*, Kraków 1996.
- Malec M., *Przydomki hagiomiczne w funkcji samodzielnych imion osobowych*, [w:] *Onomastyka i leksykologia*, red. H. Popowska-Taborska i J. Duma, Warszawa 1997, s. 181-186.
- Malec M., *Staropolskie skrócone nazwy osobowe od imion dwuczłonowych*, Wrocław 1982.
- Martyrologium Kosciola Rzymskiego. To iest Poczet abo Dziennik Męczenników y innych wszelakich Świętych: w którym się opisuię ktorego wieku, ktorego dnia, na którym mieściu y iako który szcedł z tego świata na on żywot wieczny. Na każdy dzień przez cały rok według nowego Kalendarza rozpisany. Teraz świeżo na Polskie przełożony. Przydane są y Żywoty Świętych znakomitszych iako są opisane w Rzymskim Brewiarzu, na Polski także język przełożone*, Kraków 1591.
- Martyrologium Romanum, Gregorii XIII. Pont. Max. jussu editum, et Clementis Pp. X. auctoritate recognitum. Accesit huic editioni Eorum memoria, qui a Summis pontificibus, usque ad Innocentium XIII. Pont. Max. in Sanctorum numerum relati sunt*, Antverpia 1723.
- Matusiak-Kempa I., *Nazwiska mieszkańców komornictwa jeziorańskiego (XVI-XVIII w.)*, Olsztyn 2009.
- Matuszewski J., *Polskie nazwisko szlacheckie*, Łódź 1975.
- Mączyński J., *Nazwiska łodzian (XV-XIX wiek)*, Łódź 1970.
- Metodologia badań onomastycznych*, pod red. M. Biolik, Olsztyn 2003.
- Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, pod red. I. Sarnowskiej-Gieffing i M. Graf, Poznań 2010.
- Między Wschodem a Zachodem, cz. IV. Zjawiska językowe na pograniczu polsko-ruskim*, pod red. J. Bartmińskiego i M. Łesiowa, Lublin 1992.
- Mihajlović V., *Srpski prezimenik*, Novi Sad 2002.
- Mikołajczakowa B., *Gniazda nazwiskowe na terenie ziemi gostyńskiej*, [w:] „*Studia Polonistyczne*” 1986-1987, XIV-XV, s. 163-171.
- Mikołajczakowa B., *Imiona chłopskie i mieszczańskie w Szamotułskim w XVII wieku*, [w:] „*Studia Polonistyczne*” 1991, XVI/XVII, s. 93-101.
- Mikołajczakowa B., *Nazwiska w księdze chrtów parafii margonińskiej (pow. Chodzież) z lat 1697-1761*, [w:] „*Slavia Occidentalis*” 1971, XXVIII/XXIX, s. 157-171.
- Mikołajczakowa B., *Nazwy osobowe w XVII-XIX wieku na terenie dawnej Ziemi Gostyńskiej (nazwiska mieszczańskie i chłopskie)*, [w:] *Studia językoznawcze. Streszczenia prac doktorskich VII. Z historii języka polskiego*, pod red. W. Borysia, Wrocław 1981, s. 7-56.
- Mikołajczakowa B., Mikołajczak S., *Struktura wewnętrzna nazwisk odmiennych*, [w:] *Słowa służebne: prace ofiarowane profesor Monice Gruchmanowej na 70-lecie Jej Urodzin*, pod red. H. Zgólkowej, Poznań 1994, s. 59-75.

- Milerski W., *Nazwiska cieszyńskie*, Warszawa 1996.
- Milewski T., *Indoeuropejskie imiona osobowe*, Wrocław 1969.
- Mirowska W., *Nazwy osobowe mieszkańców Lutomia (XVII-XVIII w.)*, Łódź 1997.
- Moskal T., *Historia ksiąg metrykalnych Kościoła katolickiego na ziemiach polskich*, [w:] „Archiwariusz. Biuletyn Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu” 2005, 1, s. 55-83.
- Mossakowska B., *Nazwiska mieszkańców Komornictwa Olsztyńskiego*, Gdańsk 1993.
- Mrózek R., *Antroponimia w systemie onimicznym*, [w:] *Antroponimia słowiańska*, pod red. E. Wolnicz-Pawłowskiej i J. Dumy, Warszawa 1996, s. 237-244.
- Mrózek R., *System onimiczny i jego subsystemy*, [w:] *Najnowsze przemiany nazewnicze*, pod red. E. Jakus-Borkowej, K. Nowik, Warszawa 1998, s. 11-19.
- Munuscula linguistica in honorem Alexandrae Cieślíkowa oblata*, pod red. K. Rymuta, Kraków 2006.
- Mytnik I., *Antroponimia szlachty ukraińskiej ziemi wołyńskiej i chełmskiej w XVI wieku*, [w:] „Studia Interkulturowe Europy Środkowo-Wschodniej” 2014, t. 8, s. 113-124.
- Mytnik I., *Antroponimia Wołynia w XVI-XVIII wieku*, Warszawa 2010.
- Najnowsze przemiany nazewnicze*, pod red. E. Jakus-Borkowej, K. Nowik, Warszawa 1998.
- Nalivajko M., *Neoficijna antroponimiâ L'vivšini. Avtoreferat*, Kiïv 2011.
- Naruszewicz-Duchlińska A., *Nazwiska mieszkańców Komornictwa Lidzbarskiego (1500-1772 r.)*, Olsztyn 2007.
- Nazewnictwo na pograniczach etniczno-językowych*, red. Z. Abramowicz, L. Dacewicz, Białystok 1999.
- Nazewnictwo obszarów językowo mieszanych*, pod red. H. Górnovicza, Wrocław 1981.
- Nazewnictwo pogranicza Polski*, pod red. A. Belchnerowskiej i J. Ignatowicz-Skowrońskiej, Szczecin 1999.
- Nazwy własne a kultura. Polska i inne kraje słowiańskie*, red. nauk. Z. Kaleta, Warszawa 2003.
- Nazwy własne a społeczeństwo*, red. R. Łobodzińska, t. I-II, Łask 2010.
- Niedźwiecki M., *Z przeszłości Żółkwi*, Lwów 1908.
- Nitsch K., *Dialekty języka polskiego*, Wrocław 1957.
- Nitsch K., *Uwagi o nazwiskach kobiet zamężnych i panien*, [w:] „Język Polski” 1951, XXXI, s. 62-68.
- Nowakowski T., *Radziwiłłowie*, Warszawa 2005.
- Onomastyka i leksykologia*, red. H. Popowska-Taborska i J. Duma, Warszawa 1997.
- Onomastyka w dydaktyce szkolnej i społecznej*, pod red. E. Homy, Szczecin 1988.
- Opas T., *Własność w miastach prywatnych w dawnej Polsce (XVII-XVIII w.). Rozprawa habilitacyjna*, Rzeszów 1975.
- Opas T., *Własność w miastach i jurydykach prywatnych w dawnej Polsce. Studium historyczno-prawne*, Lublin 1990.
- Osiński M., *Zamek w Żółkwi*, Lwów 1933.
- Pacan-Bonarek L., *Nazwy osobowe w księgach parafialnych Tropia*, Kraków 2010.
- Palinciuc-Dudek E., *Nazwiska i imiona Polaków z Kiszyniowa i okolicy w XIX i XX wieku*, Kraków 2011.
- Panc' o S., *Antroponimiâ Lemkivšini*, Ternopil' 1995.
- Pančuk G., *Antroponimiâ Opillâ. Avtoreferat*, Ternopil' 1999.
- Paralele w rozwoju słownictwa języków słowiańskich*, red. nauk. H. Popowska-Taborska, Warszawa 1989.

- Petrus J. T., *Kościoły i klasztory Żółkwi; Materiały do dziejów sztuki sakralnej na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej*, red. nauk. J. K. Ostrowski, cz. I: *Kościoły i klasztory rzymskokatolickie dawnego województwa ruskiego*, t. 2, Kraków 1994.
- Petrus J. T., *Żółkiew i jej kolegiata*, Warszawa 1997.
- Petrus J. T., *Żółkiew – miasto idealne*, [w:] „Spotkania z zabytkami”, nr 11 (273) XXXIII, s. 4-7, Warszawa 2009.
- Pirbudagian-Fiutek M., *Polskie elementy leksykalne w antroponomii kozackiej z XVII w.*, [w:] *Z badań nad polsko-ukraińskimi powiązaniem językowymi*, pod red. D. Buczki, M. Łesiowa, Lublin 2003, s. 131-135.
- Pisma Stanisława Żółkiewskiego kanclerza koronnego i hetmana z jego popiersiem*, wyd. A. Bielowski, Lwów 1861.
- Podhorodecki L., *Sobiescy herbu Janina*, Warszawa 1984.
- Podhorodecki L., *Wielki hetman Rzeczypospolitej. Opowieść o Stanisławie Żółkiewskim*, Warszawa 1987.
- Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, pod red. E. Rzetelskiej-Feleszko, Kraków 2005.
- Przeszość, terażniejszość i przyszłość polskiej onomastyki*, pod red. R. Łobodzińskiej, Wrocław 2003.
- Pura Ā., *Sučasni prìzviša Rìvnešini*, I-V, Rìvne 1984-1990.
- Raszevska-Klimas A., *Wariantywność dziewiętnastowiecznych nazwisk piotrkowian*, [w:] „Onomastica” 2015, LIX, s. 169-179.
- Raszevska-Żurek B., *Kształtowanie się nazwisk równych imionom w Polsce (wiek XIII-XVI)*, Warszawa 2006.
- Reaney P. H., *A dictionary of English surnames*, London – New York 1991.
- Red’ko Ū., *Dovidnik ukraïns’kih prìzviš*, Kiiiv 1969.
- Red’ko Ū., *Slovník sučasnih ukraïns’kih prìzviš*, L’viv 2007.
- Red’ko Ū., *Sučasni ukraïns’ki prìzviša*, Kiiiv 1966.
- Rieger J., *Dawna granica etniczna polsko-ukraińska w okolicach Sanoka i Przemysła w świetle antroponomii*, [w:] „Slavia Orientalis” 1997, XLVI, nr 2, s. 193-210.
- Rieger J., *Imiennictwo ludności wiejskiej w ziemi sanockiej i przemyskiej w XV w.*, Wrocław 1977.
- Rieger J., *Słownictwo i nazewnictwo lemkowe*, Warszawa 1995.
- Rituale Romanum Pauli V. P. M. iussu editum*, Roma 1617.
- Ritvale Sacramentorum Ac Aliarum Ecclesiae Caeremoniarum Ex Decreto Synodi Provinc. Petricouien. ad vniiformem Ecclesiarum Regni Polon. et M. Ducatus Lith. vsum recens et in breue opusculum editum*, Vilna 1633.
- Rocznik Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie*, pod red. W. Semkowicza, t. V, Kraków 1921.
- Rospond S., *Mówią nazwy*, Warszawa 1976.
- Rospond S., *Nazwiska Ślązaków*, Opole 1960.
- Rospond S., *Słownik nazwisk śląskich*, t. I-II: A-K, Wrocław 1967-1973.
- Rospond S., *Stratygrafia polskich nazw osobowych*, [w:] „Rozprawy Komisji Językowej Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1969, VII, s. 53-130.
- Rospond S., *Struktura i klasyfikacja nazwiska słowiańskiego. Na podstawie „Słownika nazwisk śląskich”*, [w:] „Rozprawy Komisji Językowej Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1965, V, s. 9-63.
- Różycka I., *Kształtowanie się mieszczańskich i chłopskich nazw osobowych na terenie parafii Rzgów i Dłutów w XVII i XVIII wieku*, Łódź 2003.

- Rudnicka-Fira E., *Antroponimia Krakowa od XVI do XVIII wieku. Proces kształtowania się nazwiska*, Katowice 2004.
- Rudnicka-Fira E., *Imiennictwo krakowian od XVI do XVII wieku na tle historii i kultury*, Kraków 2013.
- Rudolf-Ziółkowska E., *Uwagi o antroponimii ziemi łuckiej w XVII-XVIII wieku (na podstawie Albumu studentów Akademii Zamojskiej z lat 1595-1781)*, [w:] „Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej” 2000, 36, s. 109-119.
- Rul’ova N., *Antroponimiâ Zahìdnogo Podillâ kincâ XVIII-XX st. Avtoreferat*, Ivano-Frankivs’k 2004.
- Rutkowski M., *Nazwy własne w strukturze metafory i metonimii. Proces deonimizacji*, Olsztyn 2007.
- Rymut K., *Imię – nazwisko – przezwisko w historii języka polskiego*, [w:] *V Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna. Księga Referatów*, pod red. K. Zierhoffera, Poznań 1988, s. 221-225.
- Rymut K., *Nazwiska*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, pod red. E. Rzetelskiej-Feleszko, Kraków 2005, s. 143-160.
- Rymut K., *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*, t. I-II, Kraków 1999-2001.
- Rymut K., *Słownik imion współcześnie w Polsce używanych*, Kraków 1995.
- Rymut K., *Słownik nazwisk współcześnie w Polsce używanych*, t. I-X, Kraków 1992-1994.
- Rzetelska-Feleszko E., *W świecie nazw własnych*, Warszawa – Kraków 2006.
- Rzymskie martyrologium. Czytania na każdy dzień roku*, Mikołów – Warszawa 1910.
- Safarewicz J., *Rusko-litewska postać niektórych nazwisk polskich*, [w:] „Język Polski” 1982, LXII, s. 335-336.
- Sarnowska-Giefing I., *Imiona mieszkańców Poznania w dobie reformacji i kontrreformacji. Rekonesans badawczy*, [w:] *Pamięci Profesora Tadeusza Skuliny w 15. rocznicę śmierci*, pod red. A. Pihan-Kijasowej i I. Sarnowskiej-Giefing, Poznań 2008, s. 117-143.
- Sarnowska-Giefing I., *Imiona poznaniaków w latach 1939-1945*, [w:] „Poznańskie Spotkania Językoznawcze”, t. XI, pod red. Z. Krążyńskiej i Z. Zagórskiego, Poznań 2003, s. 101-116.
- Sarnowska-Giefing I., *Kult świętych i błogosławionych (też poznaniaków i Wielkopolan) oraz jego odbicie w poznańskiej antroponimii. Na podstawie najstarszych spisów obywateli Poznania*, [w:] *Język. Społeczeństwo. Wartości*, Prace Komisji Językoznawczej Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego, t. XVIII, pod red. E. Laskowskiej, I. Benenowskiej i M. Jaracz, Bydgoszcz 2008, s. 389-404.
- Sarnowska-Giefing I., *Nazwy dawnych altarii poznańskich wobec antroponomastykonu kultury*, [w:] „Poznańskie Spotkania Językoznawcze”, pod red. Z. Krążyńskiej i Z. Zagórskiego, t. XVI, Poznań 2007, s. 109-117.
- Sarnowska-Giefing I., *Ślady wpływów niemieckich w historycznej antroponimii Poznania*, [w:] *Nazwy własne a społeczeństwo*, red. R. Łobodzińska, t. I, Łask 2010, s. 231-257.
- Sarnowska-Giefing I., *Z antroponomastykonu Poznania. Sposoby identyfikowania kobiet w spisach obywateli miasta z XVI i początku XVII w.*, [w:] *Studia Linguistica in honorem Edvardi Breza*, Bydgoszcz 2008, s. 212-220.
- Sas Zubrzycki J., *Żółkiew. Studium architektoniczne*, Kraków 1901.
- Schneider A., *Starożytności miasta Żółkwi krótko opisane na pamiątkę obchodu uroczystości odnowienia kościoła farnego w tem mieście dnia 12. września 1867 r.*, Lwów 1867.

- Semkowicz W., *Paleografia łacińska*, Kraków 2007.
- Seznam míst v království Českém*, Praha 1878.
- Sidorowski D., „*Panie Kochanku*”, Katowice 1987.
- Sieradzki A., *Budowa grup nominalnych opartych na członie antroponimicznym we wrzesińskich księgach chrztu z XVIII wieku*, [w:] „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza” 2007, XIV, s. 197-206.
- Sieradzki A., *Identyfikacja rodziców stanu chłopskiego we wrzesińskich księgach chrztu z lat 1700-1725*, [w:] „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza” 2011, XVIII, z. 1, s. 129-144.
- Sieradzki A., *Poznańskie derywaty nazwiskowe XVI-XVIII wieku*, Poznań 2013.
- Sieradzki A., *Słowotwórstwo nazwisk polskich doby staro- i średniopolskiej*, [w:] „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza” 2010, XVI, s. 259-270.
- Sieradzki A., Sieradzka B., *Grupy nominalne odnoszące się do małżonków we wrzesińskich księgach chrztu z XVIII wieku*, [w:] *Metodologia badań onomastycznych*, pod red. M. Biolik, Olsztyn 2003, s. 167-176.
- Skoruk Ī., *Dinamika antroponimikonu m. Luc'ka v XX st. Avtoferat*, Kiiv 1999.
- Skowronek K., *Współczesne nazwisko polskie. Studium statystyczno-kognitywne*, Kraków 2001.
- Skipnik L., Dzâtktivs'ka M., *Vlasni imena ludej*, Kiiv 1996 (2005).
- Skrzypietz A., *Królewscy synowie – Jakub, Aleksander i Konstanty Sobiescy*, Katowice 2011.
- Skulina T., *Antroponimiczne funkcje nazw zawodowych w XVII i XVIII wieku (na materiale wielkopolskim)*, [w:] „Studia Polonistyczne” 1988/1989, XVI/XVII, s. 113-123.
- Skulina T., *O kształtowaniu się nazwisk mieszczańskich i chłopskich w Wielkopolsce XVII wieku*, [w:] „Onomastica” 1989, XXXIII, s. 183-208.
- Skulina T., *O staropolskich formacjach marytonimicznych*, [w:] *V Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna. Księga Referatów*, pod red. K. Zierhoffera, Poznań 1988, s. 241-248.
- Skulina T., *Staroruskie imiennictwo osobowe*, cz. I-II, Wrocław 1973-1974.
- Slavica, onomastica, regionalia. Prace dedykowane Panu Profesorowi Jerzemu Dumie*, Olsztyn 2016.
- Slovník přízvis'k pівнічно-західної України*, I-III, red. G. Arkušin, Luc'k 2009.
- Slovník přízviš' pівнічно-західної України та суміжних земель*, red. G. Arkušin, Luc'k 2013.
- Slovník variantív vlasních imen pівнічно-західної України*, red. G. Arkušin, Luc'k 2009.
- Slúšar O., *Antroponimikon Bukovini kincá XVIII-XIX st. (na materiáli metričnìh knìg rimo-katolickoi parafii místa Černivci 1777-1869 rr.)*, [w:] „Studia Slovakistica” 2009, 9 (Onomastika. Antroponimiâ), s. 79-83.
- Slúšar O., *Slovník bukovinsk'kih přízviš'*, Černivci 2005.
- Słowa służebne: prace ofiarowane profesor Monice Gruchmanowej na 70-lecie Jej Urodzin*, pod red. H. Zgólkowej, Poznań 1994.
- Słowiańska onomastyka. Encyklopedia*, red. E. Rzetelska-Feleszko i A. Cieślíkowa przy współudziale J. Dumy, t. 1-2, Warszawa-Kraków 2002-2003.
- Słowiańskie composita antroponimiczne*, „Rozprawy Sławistyczne” 16, pod red. S. Warchoła, Lublin 2000.
- Słowiński J., *Rozwój pisma łacińskiego w Polsce XVI-XVIII wieku. Studium paleograficzne*, Lublin 1992.

- Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, pod red. A. Cieślukowej, M. Malec i K. Rymuta, cz. 1: *Odapelatywne nazwy osobowe*, opr. A. Cieślukowa przy współdziałaniu J. Szymowej i K. Rymuta, Kraków 2000, cz. 2: *Nazwy osobowe pochodzenia chrześcijańskiego*, opr. M. Malec, Kraków 1995, cz. 3: *Odmiejscowe nazwy osobowe*, opr. Z. Kaleta przy współdziałaniu E. Supranowicz i J. Szymowej, Kraków 1997, cz. 4: *Nazwy osobowe pochodzące od etników*, opr. E. Supranowicz, Kraków 1997, cz. 5: *Nazwy osobowe pochodzenia niemieckiego*, opr. Z. Klimek, Kraków 1997, cz. 6: *Nazwy heraldyczne*, opr. M. Bobowska-Kowalska, Kraków 1995, cz. 7: *Suplement. Rozwiązanie licznych zagadek staropolskiej antroponimii*, pod red. A. Cieślukowej, Kraków 2002.
- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, W. Walewskiego, t. I-XV, Warszawa 1880-1902.
- Słownik imion*, opr. W. Janowowa, A. Skarbek, B. Zbijowska, J. Zbiniowska, Wrocław – Warszawa – Kraków 1991.
- Słownik języka polskiego*, pod red. J. Karłowicza, A. Kryńskiego, W. Niedźwiedzkiego, t. I-VIII, Warszawa 1900-1927.
- Słownik języka polskiego*, pod red. A. Zdanowicza, t. I-II, Wilno 1861.
- Słownik łaciny średniowiecznej w Polsce*, pod red. M. Plezi, K. Weyssenhoff-Brożkowej, M. Rzepieli, t. I-VIII: A-Sublimatio, Wrocław 1953-1991, Kraków 1992-2014.
- Słownik łacińsko-polski*, pod red. M. Plezi, t. I-V, Warszawa 1959-1979.
- Słownik nazwisk mieszkańców Poznania XVI-XVIII wieku*, red. nauk. I. Sarnowska-Gieffing, t. I-II: A-N, Poznań 2011-2014.
- Słownik polszczyzny XVI wieku*, pod red. M. R. Mayenowej, F. Peplowskiego, K. Mrowcewicz, t. I-XXXVI: A-Roztyrność, Wrocław 1966-1994, Warszawa 1995-2012.
- Słownik staropolski*, pod red. S. Urbańczyka, t. I-XI, Warszawa 1953-1955, Wrocław 1956-1987, Kraków 1988-2002.
- Słownik staropolskich nazw osobowych*, red. W. Taszycki, M. Malec, Wrocław 1965-1987. Smoczyński P., *Słowiańskie imiona pospolite i własne z podstawowym -ch- w części sufiksalnej*, Wrocław 1973.
- Sobiescy M. i J., *Listy okresu odsieczy wiedeńskiej*, Warszawa 1983.
- Sobieski J., *Listy do Marysienki*, Warszawa 1962.
- Spis imion prawosławnych w brzmieniu polskim i staro-cerkiewno-słowiańskim, uzgodniony z Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego*, Warszawa 1936.
- Spyt A., *O imionach podwójnych typu Stanisław-Marian we wsiach zachodniej części powiatu chrzanowskiego*, [w:] „Onomastica” 1973, XVIII, s. 245-255.
- Stachurska M., *Wieloimiennosc na podstawie metryk parafialnych Miechowa (1826-1829)*, [w:] „Onomastica” 1994, XXXIX, s. 179-184.
- Stieber Z., *Historyczna i współczesna fonologia języka polskiego*, Warszawa 1966.
- Stieber Z., *Zarys gramatyki porównawczej języków słowiańskich*, Warszawa 1989.
- Stotz P., *Handbuch zur lateinischen Sprache des Mittelalters*, 1-5. München 1996-2004.
- Studia językoznawcze poświęcone Profesorowi Doktorowi Stanisławowi Rospondowi*, Wrocław 1966.
- Studia Linguistica in honorem Edvardi Breza*, Bydgoszcz 2008.
- Studia nad dialektologią ukraińską i polską. Z materiałów b. Katedry Języków Ruskich UJ*, oprac. M. Karaś, Kraków 1975.
- Sudakiewicz L. B., *Słownik nazwisk mieszkańców Ziemi Złotowskiej*, cz. 1-2, Koszalin 2011-2012.

- Sułowski Z., *O potrzebie rejestracji metryk kościelnych*, [w:] „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1962, t. 5, s. 7-11.
- Sumcov N., *Malorusskie famil'nye prozvaníá*, [w:] „Kievská starina” 1885, t. 11, 2, s. 216.
- Surma G., *Nazwy osobowe w Opoczyńskim*, Gdańsk 1991.
- Surma G., *Z problemów kształtowania się nazwisk polskich od XII do XX w. na przykładzie Opoczyńskiego*, [w:] „Zeszyty Naukowe – Prace Językoznawcze”, 17-18, Gdańsk 1993, s. 235-240.
- Svistun N., *Dinamika antroponimikonu m. Ternopolá XIX-XX st. Monografiá*, Ternopil’ 2011.
- Šeremeta M., *Antroponimiá pìvničnoï Ternopil’šini. Avtoreferat*, Ivano-Frankivs’k 2002.
- Szewczyk Ł., *Onomastyczne i kulturowo-kultowe znaczenie imienia Wojciech*, [w:] *Antroponimia słowiańska*, pod red. E. Wolnicz-Pawłowskiej i J. Dumy, Warszawa 1996, s. 315-321.
- Szongott K., *A hazai örmények vezeték- és keresztnévei*, Szamosújvár 1884.
- Šrámek R., *Teoria onomastyczna w onomastyce słowiańskiej*, [w:] „Onomastica” 2006, LI, s. 9-26.
- Szulowska W., *Antroponimia profesorów i uczniów Liceum Krzemienieckiego z 1824 roku*, [w:] *Studia Linguistica in honorem Edvardi Breza*, Bydgoszcz 2008, s. 244-250.
- Szulowska W., *Dawna antroponimia Mazowska (XV-XVII wiek)*, Olsztyn 2004.
- Szulowska W., *Imiennictwo dawnej ziemi halickiej i lwowskiej*, Warszawa 1992.
- Szulowska W., *Nazwy osobowe mieszczan Trembowli i Zbaraża w XVII w.*, [w:] *Między Wschodem a Zachodem, cz. IV. Zjawiska językowe na pograniczu polsko-ruskim*, pod red. J. Bartmińskiego i M. Łesiowa, Lublin 1992, s. 175-181.
- Szulowska W., *Piętnastowieczna antroponimia ziemi halickiej i lwowskiej*, [w:] *Badania dialektów i onomastyki na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim*, pod red. M. Kondratiuka, Białystok 1995, s. 315-325.
- Szulowska W., *Wzorzec nazewniczy nazw osobowych w osiemnastowiecznym Śniatyniu*, [w:] *Slavica, onomastica, regionalia. Prace dedykowane Panu Profesorowi Jerzemu Dumie*, Olsztyn 2016, s. 197-203.
- Szuta J., *Słownik nazwisk mieszkańców parafii Jeleńcz pod Tucholą (1596-1831)*, Słupsk 2014.
- Taszycki W., *Polskie nazwy osobowe*, Kraków 1924.
- Taszycki W., *Najdawniejsze polskie imiona osobowe*, Kraków 1926.
- Tichoniuk B., *Antroponimia południowej Białostoczczyzny w XVI wieku*, Opole 1988.
- Tomczak L., *Słownik odapelatywnych nazwisk Polaków*, Wrocław 2003.
- Tomecka A., *Imiona chrzestne w księgach metrykalnych Nowej Brzeźnicy k. Częstochowy w XVII i XVIII wieku*, [w:] „Onomastica” 1994, XXXIX, s. 157-178.
- Trawicka Z., *Jakub Sobieski 1591-1646. Studium z dziejów warstwy magnackiej w Polsce doby Wazów*, Kraków 2007.
- Trawińska M., *Grafia nazw własnych w XIV-wiecznej poznańskiej księdze ziemskiej*, [w:] *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, pod red. I. Sarnowskiej-Gieffing i M. Graf, Poznań 2010, s. 621-630.
- Trawińska M., *Rękopis najstarszej poznańskiej księgi ziemskiej (1386-1400). Wokół analizy filologicznej*, Warszawa – Poznań 2014.
- Tronina A., Walewski P., *Biblijne nazwy osobowe i topograficzne. Słownik etymologiczny*, Częstochowa 2009.

- Trzeciak Ł., *Antroponimia Polaków z Berdiańska (obwód zaporoski) na Ukrainie*, [w:] „Studia Kaliskie. Studia Calisiensia” 2013, t. 1, s. 63-89.
- Trzeciak Ł., *Archaiczne seksualizmy w polskich nazwiskach*, [w:] *Zjawisko nobilitacji i deprecjacji w języku. Słowa i teksty*, pod red. R. Bizior i D. Suskiej, Częstochowa 2012, s. 133-149.
- Trzeciak Ł., *Obscena we współczesnych polskich nazwiskach*, [w:] „S”toianie i problemy na b”lgarskata onomastika” 2012, t. 12, s. 399-431.
- Tyszkowski K., *Hetman Stanisław Żółkiewski*, Lwów 1927.
- Umińska-Tytoń E., *Sposoby tworzenia form pochodnych od imion chrzestnych*, [w:] „Onomastica” 1986, XXXI, s. 87-114.
- Umińska-Tytoń E., *Imiona chrzestne w polskich rodach arystokratycznych*, [w:] *Munuscula linguistica in honorem Alexandrae Ciešlikowa oblata*, pod red. K. Rymuta, Kraków 2006, s. 473-492.
- Urbańczyk S., *Zarys dialektologii polskiej*, Warszawa 1984.
- Virsta N., *Prizviša Pokuttâ, ononimni z sufiksals’nimi variantami čolovičih hristiâns’kih imen*, [w:] „Naukovî zapiski. Serîâ: filologični nauki (movoznavstvo)” 2010, 89 (3), s. 400-408.
- Walczak B., *Co to są composita onomastyczne*, [w:] *Słowiańskie composita antroponimiczne*, „Rozprawy Sławistyczne” 16, pod red. S. Warchoła, Lublin 2000, s. 297-304.
- Walczak B., *Najczęstsze nazwiska wielkopolskie*, [w:] *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, pod red. I. Sarnowskiej-Giefling i M. Graf, Poznań 2010, s. 257-268.
- Walczak B., *Z dziejów pewnego stereotypu nazewniczego (szlacheckie nazwiska na „-ski”, „-cki”)*, [w:] *Onomastyka w dydaktyce szkolnej i społecznej*, pod red. E. Homy, Szczecin 1988, s. 275-281.
- Werenicz W., *Procesy interferencyjne w imiennictwie osobowym ludności polskiej w ZSRR*, cz. I, [w:] *Interferencje językowe na różnych obszarach Słowiańszczyzny*, pod red. S. Warchoła, „Rozprawy Sławistyczne” 4, Lublin 1989, s. 297-307, cz. II, [w:] *Gwary mieszane i przejściowe na terenach słowiańskich*, Lublin 1993, s. 355-364.
- Widajewicz J., *Nazwiska i przezwiska ludowe. Studium z dziejów wsi polskiej XVII i XVIII wieku*, [w:] „Pamiętnik Historyczno-Prawny” 1925, t. I, z. 3, s. 1-25.
- Wolnicz E., *Dawne polskie i ukraińskie imiennictwo we wsi Wara w powiecie brzozowskim*, [w:] „Slavia Orientalis” 1973, XXII, s. 57-66.
- Wolnicz-Pawłowska E., *Antroponimia lemowska na tle polskim i słowackim (XVI-XIX wiek)*, Warszawa 1993.
- Wolnicz-Pawłowska E., *Osiemnastowieczne imiennictwo ukraińskie w dawnym województwie ruskim*, Wrocław 1978.
- Wolnicz-Pawłowska E., *Uwagi o metodologii badań leksykalnych na słowiańskich pograniczach językowych*, [w:] *Leksyka słowiańska na warsztacie językoznawcy*, pod red. H. Popowskiej-Taborskiej, Warszawa 1997, s. 281-289.
- Wolnicz-Pawłowska E., *Z dawnej antroponimii Tarnopolszczyzny (podobieństwa i różnice w osiemnastowiecznym imiennictwie ukraińskim i polskim)*, [w:] *Paralele w rozwoju słownictwa języków słowiańskich*, red. nauk. H. Popowska-Taborska, Warszawa 1989, s. 195-202.
- Wolnicz-Pawłowska E., Szulowska W., *Antroponimia polska na Kresach południowo-wschodnich XV-XIX wiek*, Warszawa 1998.
- Wójcik Z., *Jan Sobieski (1629-1696)*, Warszawa 1994.
- Wpływy obce w nazewnictwie Polski*, pod red. M. Kamińskiej, Łódź 1993.

- Wyczawski H. E., *Polskie archiwa kościelne*, [w:] *Księga tysiąclecia katolicyzmu w Polsce*, red. M. Rechowicz, t. 2, Lublin 1969, s. 57-101.
- Z badań nad polsko-ukraińskimi powiązaniem językowymi*, pod red. D. Buczki, M. Łesiowa, Lublin 2003.
- Z dziejów kultury i literatury ziemi przemyskiej*, pod red. S. Kratochwilowej, Przemysł 1973.
- Z problemów humanistyki regionu rzeszowskiego (historia – językoznawstwo – literatura – kultura)*, pod red. J. Półcwiartka, Rzeszów 1976.
- Z zagadnień językoznawstwa słowiańskiego. Tom dedykowany Profesorowi Stefanowi Warchołowi*, Lublin 2011.
- Zaręba A., *Formy nazwisk żon i dzieci w dialektach języka polskiego*, [w:] „Onomastica” 1966, XI, s. 320-344 i XII, s. 232-275 + mapa.
- Zaręba A., *Polskie imiona ludowe*, [w:] „Onomastica” 1957, III, s. 129-178 i 419-446.
- Zaręba A., *Polskie imiona ludowe. Wybór materiałów*, [w:] „Onomastica” 1959, V, s. 373-408.
- Zawadzki W., *Kościół farny w Żółkwi. Jego dzieje i pomniki. (Wraz z listem Karola Szajnochy o grobowcu Jakóba i Konstancy Sobieskich)*, Lwów 1869.
- Zierhoffer K., Zierhofferowa Z., *Nazwy zachodnioeuropejskie w języku polskim a związki Polski z kulturą Europy*, Poznań 2000.
- Ziłyński J., *Opis fonetyczny języka ukraińskiego*, Kraków 1932.
- Żabska B., *Nazwiska polskie typu dopełniaczowego*, Warszawa 1977.
- Żabska B., *Nazwiska żon i dzieci w mowie mieszkańców dawnego pow. zbarskiego*, [w:] *Studia językoznawcze poświęcone Profesorowi Doktorowi Stanisławowi Rospondowi*, Wrocław 1966, s. 459-464.
- V Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna. Księga Referatów*, pod red. K. Zierhoffer, Poznań 1988.

Wykaz tabel

Tabela 1. Frekwencja męskich imion chrzestnych	52
Tabela 2. Frekwencja żeńskich imion chrzestnych	56
Tabela 3. Najpopularniejsze męskie imiona chrzestne	59
Tabela 4. Najpopularniejsze żeńskie imiona chrzestne	61